

Vertaisryhmä kasvattavana yhteisönä

Tapaustutkimus nuorten musiikkiharrastusryhmästä

KOPONEN MARI
Tampereen yliopisto
Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos
Sosiaalityö, sosiaalipedagogiikan linjan
pro gradu –tutkielma
Toukokuu 2004

TIIVISTELMÄ

Tampereen yliopisto
Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos

KOPONEN, MARI: Vertaisryhmä kasvattavana yhteisönä. Tapaustutkimus nuorten musiikkiharrastusryhmästä.

Pro gradu –tutkielma, 93 s., 5 liites.

Sosiaalityö, sosiaalipedagogiikan linja

Toukokuu 2004

Tutkielman tarkoituksena on kuvata nuorten bändiä kasvattavana yhteisönä ja tuoda esiin nuorten omia kokemuksia bändiharrastuksestaan ja sen merkityksestä heidän kasvunsa kannalta. Tutkimustehtävänä on selvittää, mitä nuoret oppivat toisiltaan bändissä, mitä bänditoiminta nuorille antaa ja toisaalta heiltä vaatii. Lisäksi olen pohtinut sitä, mitä musiikki itsessään nuorille merkitsee. Pohjimmaisena on usko siihen, että nuoret oppivat vertaisryhmässään monia tietoja ja taitoja, joita jälkimodernissa yhteiskunnassa selviämiseen tarvitaan ja jotka ovat sinällään olennaisia nuorten aikuistumisen kannalta.

Tutkimus on toteutettu tapaustutkimuksena etnografisella otteella. Tutkittavana yhteisönä on ollut yksi nuorisobändi, jonka toimintaa olen seurannut tiiviisti kahden kuukauden ajan. Tutkimusaineisto koostuu bändin treenikämpällä kerätyistä havainnointimuistiinpanoista ja havainnointijakson jälkeen tehdystä bändin ryhmähaastattelusta. Aineiston olen analysoinut laadullisesti teemoittelemalla.

Tutkimuksessa nuorisobändistä piirtyy kuva jäsenilleen hyvin tärkeänä yhteisönä, jonka sisällä vallitsevat selkeät normit, valtasuhteet, toimintatavat ja yhdessä luodut tavoitteet. Bändiläisten välinen vuorovaikutus on keskinäisen tuen, kontrollin ja yhteisten kokemusten värittämää. Nuoret itse arvostavat bändiharrastuksessa eniten kavereiden kanssa yhdessä olemista, juttelemista ja hauskanpitoa. Lisäksi musiikkiharrastus antaa nuorille elämyksiä, keinon käsitellä tunteita sekä ilmaista itseään. Musiikki on muodostunut tutkimilleni nuorille ylipäätään tavaksi elää.

Sosiaalityön tutkimuksen kentällä tutkielma sijoittuu lähinnä ennaltaehkäisevän sosiaalipolitiikan ja monitieteisen nuorisotutkimuksen piiriin. Tutkimuksen perusteella nuorten omaehtoisella harrastustoiminnalla voidaan katsoa olevan merkittäviä myönteisiä vaikutuksia nuorten elämänhallinnan ja aikuistumisen kannalta. Bänditoiminta tukee osaltaan nuorten soittajien sosiaalista kasvua yhteiskunnan täysivaltaisiksi ja kulttuurisesti osallistuviksi jäseneksi. Jotta nuorilla olisi jatkossakin mahdollisuus luoda omaa kulttuuriaan esimerkiksi bändiharrastuksen kautta, tarvitaan yhteiskunnan tukea muun muassa harrastustilojen ja esiintymistilaisuuksien järjestämisen muodossa. Jatkotutkimuksen aiheeksi sopisikin hyvin esimerkiksi sen selvittäminen, millä tavoin nuorten omaehtoista harrastustoimintaa tällä hetkellä Suomessa yhteiskunnallisesti tuetaan.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO: KOLMANNEN ALUEEN YHTEYKSIÄ	3
2 NUORTEN MUSIIKINHARRASTAJIEN VERTAISRYHMÄ TUTKIMUSKOHTEENA.....	4
2.1 VERTAISRYHMÄ VUOROVAIKUTUKSELLISENA PAIKKANA	7
2.1.1 <i>Vertaisryhmä ja sosialisatio</i>	8
2.1.2 <i>Nuorten vuorovaikutus ryhmässä</i>	9
2.2 RYHMÄT NUORISOKULTTUURINA	11
3 HARRASTUSRYHMÄ KASVATTAJANA	12
3.1 HARRASTUSRYHMÄ SOSIOKULTTUURISENA TOIMINTANA.....	13
3.2 NUORET JA MUUSIKKOIDENTITEETTI	16
3.3 BÄNDIYHTEISÖN ARKI KASVATTAJANA	16
3.4 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	17
3.4.1 <i>Nuorisokulttuuria ja sosiaalisia verkostoja</i>	17
3.4.2 <i>Nuorisoryhmä kasvattajana</i>	18
3.4.3 <i>Nuoret ja musiikkiharrastus</i>	20
4 TUTKIELMAN TEOREETTINEN JA METODOLOGINEN PAIKANTAMINEN	22
4.1 METODOLOGISIA HAHMOTTELUJA	22
4.1.1 <i>Konstruktivismi, etnografia ja tapaustutkimus tausta-ajatuksina</i>	23
4.1.2 <i>Tapaus tutkimuksen kohteena</i>	24
4.2 ETNOGRAFISEN TUTKIMUKSEN PERUSPIIRTEITÄ	26
5 TUTKIMUSASETELMA	28
5.1 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TUTKIMUSOTE	28
5.2 HAVAINNOINNISTA HAASTATELUUN: SUKELLUS BÄNDIN MAAILMAAN	30
5.2.1 <i>Havainnointi tässä tutkimuksessa</i>	32
5.2.2 <i>Haastattelu aineistonkeruun muotona</i>	35
6 BÄNDI KASVATTAVANA YHTEISÖNÄ: TEEMOITTELU JA ANALYYSI	40
6.1 VUOROVAIKUTUS BÄNDITREENEISSÄ – HAVAINNOINTIAINEISTON ANALYYSIA	40
6.1.1 <i>Treenikämpän arkiset kommunikaatiomuodot</i>	41
6.1.2 <i>Bändi normatiivisena yhteisönä</i>	48
6.1.3 <i>”Soita vielä sitä riffiä” – työnteko bänditoiminnan ’kovana ytimenä’</i>	55
6.1.4 <i>Soittamisen meininkiä – itseilmaisun kautta yhteisyyteen</i>	57
6.2 HAVAINNOINTIJAKSON KESKUSTELUJEN ANALYYSIA	59
6.2.1 <i>”Arvaa paljon mä sain enkun kirjotelmasta?” – koulunkäyntiä</i>	59
6.2.2 <i>”Otatko Jaska tatskan?” – nuoren elämä ja vapaa-aika</i>	60
6.2.3 <i>”Me on kehitytty, on vaikeempia biisejä” – arviointia ja idoleita</i>	61
6.2.4 <i>”Kaikkee tapahtuu tässä muutaman vuoden sisään” – aikuistumisen haasteet</i>	62
6.3 HAASTATELUAINEISTON ANALYYSIA – SYVIÄ MIETTEITÄ JA HAUSKANPITO.....	63
6.4 EMPIIRISEN OSAN YHTEENVETOA	77
7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	81

KIRJALLISUUS	89
---------------------------	-----------

LIITTEET

LIITE 1. TUTKIMUSLUPA JA SITOUS TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

LIITE 2. TEEMAHAASTATTELURUNKO

LIITE 3. BÄNDIN TARINA

1 Johdanto: Kolmannen alueen yhteyksiä

Jälkimoderni yhteiskunta vaatii kansalaisiltaan kameleonttimaista sopeutumista jatkuvasti muuttuviin tilanteisiin ja toimintaympäristöihin. Työelämä ja erityisesti huimaa vauhtia kehittyvä teknologia edellyttävät valmiutta omaksua nopeasti uusia tietoja ja taitoja sekä kykyä soveltaa oppimaansa tehokkaasti käytäntöön. Samaan aikaan perinteiset nuoria yhteiskuntaan valmistavat instituutiot – perhe ja koulu – ovat hiljalleen menettäneet merkitystään ’uuden nuorison’ (Ziehe 1991) kasvattajina. Vapaa-ajan lisääntyessä erilaisten harrastusten ja kulttuuritoiminnan osuus nuorten arkipäivästä on kasvanut huomattavan suureksi. Perheen ja koulun sijasta ja lisäksi nuoria sosiaalistavatkin tänä päivänä monet oheiskasvattajat, joista vaikutusvaltaisimpia lienevät media ja vertaisryhmät.

Minun tutkielmani pureutuu siihen, *miten nuorten vertaisryhmä kasvattaa ja sosiaalistaa nuoria kohtaamaan muuttuvan yhteiskunnan vaatimukset*. Tutkimuksen keskiössä on yksi nuorisobändi, jonka toimintaa kuvaan etnografisesti kerätyn aineiston kautta. Tässä tapaustutkimuksessa olen erityisesti kiinnostunut siitä, mitä harrastusryhmä nuorille antaa ja mitä ryhmässä toimiminen nuorilta vaatii ja toisaalta heille opettaa. Pohjimmaisena on vakaa uskoni siihen, että koti- ja koulukasvatuksen lisäksi nuorten toisiltaan saama sosiaalinen tuki ja ryhmässä yhdessä kasvaminen antavat hyvät eväät selviytyä jatkuvan muutoksen yhteiskunnassa.

Sosiaalityön tutkimuksen kentällä tutkielmani osuu ennaltaehkäisevän sosiaalipolitiikan ja niin sanotun kolmannen alueen (ks. Karisto 1994) tarkastelun kehukseen. Kolmannella alueella tarkoitetaan työn ja perheen ulkopuolisia (usein niitä tukevia ja uusintavia) harrastuksia, palveluita ja paikallisen kiinnittymisen kokemuksia, jotka tarjoavat arjen vastapainoksi monimuotoisia osallistumisen ja yhteisöllisyyden mahdollisuuksia. Aktiiviset vapaa-ajan verkostot ja toiminta ovat omiaan vahvistamaan ihmisten elämänhallintaa ja siten ehkäisemään sosiaalisia ongelmia. Esimerkiksi musiikkiharrastusryhmä voi olla nuorille omaehtoisen oppimisen ja elämyksellisyytensä lisäksi oiva paikka testata ja kehittää sosiaalisia taitoja. Lisäksi se antaa nuorille niitä elämän pieniä iloja, joiden voimin harmaa arkikin tuntuu taas siedettävämmältä. Käytännössä harrastustoiminta lieneekin siis yksi parhaista ja halvimmista tavoista ehkäistä sitä paljon puhuttua syrjäytymistä.

Sosiaalipedagogiikan alaan tutkielmani yhdistyy edellisen lisäksi sosiokulttuurisen näkökulman (mm. Kurki 2000) kautta. Ovathan monet nuorten harrastusryhmät nimenomaan sosiokulttuurisen toiminnan foorumeita, joissa yhteisöllisesti luodaan uutta kulttuuria ja joskus kärkevästikin kritisoidaan vallitsevia yhteiskunnallisia rakenteita. Nuoruuden kapinan ja vimman suuntaaminen luovaan harrastukseen on sosiaalipedagogisesti ajatellen mitä mainioin tapa vapautua ja valtautua enemmän omaksi itsekseen ja sitä kautta kehittyä omaan kulttuuriinsa osallistuvaksi subjektiksi.

Tutkielman ensimmäiseen sisältöluokkaan olen koonnut nuorten ryhmiä koskevaa teoriatietoa. Luvussa 3 esittelen nuorten bänditoiminnan erityispiirteitä sekä nuorisokulttuureihin, -ryhmiin ja nuorten musiikkiharrastukseen liittyviä aikaisempia tutkimuksia. Luku 4 keskittyy tutkielman metodologiseen paikantamiseen. Luvussa 5 esittelen tutkimusasetelmani ja käsittelen tutkimusyhteisöni tutustumisen ensiaskelia sekä tutkimusmetodejani, havainnointia ja haastattelua, tämän tutkimuksen kontekstissa. Aineiston esittely ja analyysi on koottu lukuun 6. Viimeisessä johtopäätösluvussa arvioin tutkimuksen onnistumista ja pohdin sen merkitystä laajemmin. Johtopäätöksiin sisältyy myös reflektiota koskien omaa toimintaani tutkijana.

2 Nuorten musiikin harrastajien vertaisryhmä tutkimuskohteena

Nuorten harrastukset tilastoissa

Harrastukset vievät nykyisin paljon aikaa nuorten vapaa-ajasta. Yli 10-vuotiaat koululaiset viettivät vuonna 1999-2000 koulupäivinä harrastuksissa reilun tunnin päivässä. Enemmän aikaa heiltä kuluu arkipäivinä vain television katsomiseen, lähes kaksi tuntia päivässä. Vapaa-päivinä harrastuksiin käytetään puolestatoista kahteen tuntiin päivässä – tosin tällöin televisiota katsotaan myös enemmän, yli kolme tuntia päivässä. Huomattavaa on, että vapaa-ajan osuus yli 10-vuotiaiden koululaisten arkipäivästä oli kasvanut 1980-luvun lopusta vuosituhaten vaihteeseen mennessä 20-40 minuutilla päivässä. Samassa suhteessa kasvoi myös harrastuksiin kulutettu aika. (Niemi & Pääkkönen 1989 ja Niemi & Pääkkönen 2001; ref. Pääkkönen 2002, 3.)

Luovat harrastukset ovat hyvin suosittuja nuorten vapaa-ajan täyttäjiä. Tilastokeskuksen vuonna 2001 tekemän vapaa-aikaselvityksen mukaan kulttuuriharrastusten suosio on pysynyt lähes ennallaan vuodesta 1991 vuoteen 1999. Nelisen vuotta sitten jokin luova kulttuuriharrastus oli 32 %:lla 10 vuotta täyttäneistä ihmisistä. Luovista kulttuuriharrastuksista suosituimpia on **soittaminen**; vuonna 1991 ja 1999 soittamista harrasti noin 15 % yli 10-vuotiaista. (Minkkinen & Pääkkönen & Liikkanen 2001, 13.) Vaikka nuorten (15-24-v.) soittoharrastus onkin vähentynyt vuosien 1981 ja 1999 välillä 28 %:sta 23 %:in, se muodostaa silti huomattavan osuuden ikäluokasta. Vertailukohtana muihin harrastuksiin mainittakoon, että 15 vuotta täyttäneet miehet harrastivat vuonna 1999 suunnilleen yhtä paljon jotakin joukkuepeliä (17 %) kuin jonkin soittimen soittamista (16 %). (Mt., 15, 86.)

Helsinkiläisnuorten vapaa-ajanviettoa tutkinut Vesa Keskinen päätyi hyvin samansuuntaisiin tuloksiin nuorten soittoharrastuksen suhteen. Vuonna 2000 tehdyssä kyselyssä 18 % 10-18-vuotiaista helsinkiläispojista ilmoitti harrastavansa kevyen musiikin soittamista lähes päivittäin tai viikoittain. Tyttöjen osuus kevyen musiikin soittajista on suunnilleen sama kuin poikien; klassista musiikkia puolestaan soittavat useammin tytöt (lähes päivittäin tai viikoittain 24 % vastanneista, pojista 12 %). (Keskinen 2001, 34.)

Edellä esiteltyjen selvitysten perusteella soittoharrastus yleensä on suomalaisten nuorten piirissä melko suosittua. Harmikseni näissä tutkimuksissa ei kuitenkaan ole kysytty nuorilta sitä, soittavatko he soitintaan jossakin bändissä. Bändisoittoa harrastavien määrästä en ole valitettavasti löytänyt muualtakaan minkäänlaisia tutkimustuloksia tai arvioita. Jotakin voi kuitenkin päätellä siitä, että vuonna 1991 pianon (yli 40 %) jälkeen yleisin soitin yli 10-vuotiaiden musiikin harrastajien joukossa oli kitara (lähes 30 %) (Liikkanen & Pääkkönen (toim.) 1993, 11; ref. Juvonen 2000, 46). Oman kokemukseni mukaan nuorten bändit koostuvat useimmiten 1-2 kitaristista, basistista, rumpalista ja laulajasta, joka hänkin melko usein soittaa kitaraa. Selvästi harvinaisempaa on se, että kitaraa tai muuta tavanomaista yhtyesoitinta soiteltaisiin pelkästään yksinään. Mitä todennäköisimmin ainakin kitaraa, bassoa ja rumpuja soittavat nuoret musisoivat nimenomaan bändissä.

Miksi tutkia nuorisobändiä?

Tämän tutkimuksen kohteena ja tutkimusaineiston tuottajana on *nuorten musiikkiharrastusryhmä*. Lähtökohta pro gradu -työni tekemiseen näin konkreettisesta ja ehkä arkipäiväisestäkin aiheesta on hyvin henkilökohtainen. Kymmenisen vuotta nuorisobänditoimintaa läheltä seuranneena olen nähnyt sekä tällaisen harrastamisen hyvät että huonot puolet nuorten soittajien kasvun ja kehityksen kannalta. Myönteistä bändissä soittamisessa on minun nähdäkseni etenkin se, että bändikavereilta saa tukea ja suoraa palautetta omista kyvyistään – sekä sosiaalisista taidoista että muusikon lahjoista. Tutussa ja turvallisessa seurassa voi harjoitella toisten kanssa olemista, ja sitä kautta rakentaa omaa minuutta, identiteettiä. Soittaessa ja lauluja tehdessä saa myös helpommin purettua, käsiteltyä ja tuotua julki tunteita, jotka ehkä muuten jäisivät pinnan alle piiloon (mm. Lehtonen 1992, 3-5).

Toisaalta nuoret saattavat bändikavereidensa kanssa tutustua niihinkin muusikon elämään oletetusti kuuluviin puoliin, joista olisi viisaampaa pysyä kauempana. Holtiton päihteidenkäyttö ja muu ”renttuilu” voivat nuoresta tuntua hetkellisesti vapauttavilta kokemuksilta – joidenkin tuntemieni nuorten muusikkoutta on ikävä kyllä alkanut kuvata paremmin määrittely ’loputtomat bileet’ kuin ’hauska, harmiton ja tavoitteellinen musiikkiharrastus’. Tällaisten nuorten kohdalla kyse on kuitenkin kokemukseni mukaan ollut ennemminkin siitä, että kaikki ei ole alun perinkään ollut heidän elämässään kohdallaan kuin siitä, että bändiharrastus olisi johtanut huonoille teille. Siksi onkin mielestäni harmillista, että nuorten omaehtoinen rockharrastus tuomitaan helposti lähinnä epäsosiaaliseksi tai muuten haitalliseksi toiminnaksi. ”Rokkiporukoihin” ja rockkulttuuriin kun tunnutaan yleisesti yhdistettävän lähinnä epäsiisti pukeutuminen, hillitön päihteidenkäyttö tai muuten vain ylikorostuneen maskuliininen, itsetuhoinen tai muita häiritsevä ”remuaminen”. Onneksi todellisuus ei ole ihan näin yksiulotteinen – uskon bändiharrastuksesta olevan nuorille kuitenkin enemmän hyötyä kuin haittaa.

Nuoret itse ovat harvemmin saaneet tilaisuutta tuoda julki sitä, mitä musiikkiharrastusryhmän sosiaaliset suhteet ja musiikillinen itseilmaisuus heille todella merkitsevät. Onko todella kyse vain siitä päämäärättömästä rämpyttelystä ja rellestämisestä, jollaiselta viisitoistakesäisten huoleton touhotus ensi näkemältä

saattaa näyttää? Tarkoitukseni on antaa nuorille *mahdollisuus kertoa omia kokemuksiaan vertaisryhmässä kasvamisesta ja musiikkiharrastuksen merkityksestä siinä.*

Hahmottelen seuraavaksi ryhmän ja vertaisryhmän käsitteitä sekä niiden suhdetta nuorten kasvuun ja sosialisatioon. Lisäksi esittelen nuorisokulttuurisen lähestymistavan ryhmiin kuulumiseen.

2.1 Vertaisryhmä vuorovaikutuksellisena paikkana

Ryhmäksi voidaan määritellä ihmisjoukko, jossa vähintään kolme ihmistä on suhteessa ja vuorovaikutuksessa keskenään siten, että heidän toiminnallaan on yhteinen tarkoitus. Ryhmän olemus muodostuu sen jäsenten yksilöllisestä toiminnasta, ympäristön vaikutuksesta ryhmään ja ryhmän sisäisestä dynamiikasta, joka muuttuu jatkuvasti. (Jauhiainen & Eskola 1994, 12-13.) Tarkastelen tutkimuksessani nuorten vertaisryhmää tilana ja paikkana, jonka vuorovaikutussuhteilla on jäsenilleen sosiaalista ja kasvatuksellista merkitystä. Ryhmä tarjoaa nuorille mahdollisuuden peilata itseään toisista, rakentaa identiteettiään sosiaalisten heijastusten ja itsereflektion kautta. Muuttuvat ryhmätilanteet ja niihin sopeutuminen voivat parhaimmillaan auttaa nuorta löytämään oman persoonallisen itsensä ja toisaalta kasvamaan sellaiseksi aikuiseksi, joka osaa ottaa myös muut huomioon (mt. 16; ks. myös Haapamäki & Kaipio & Keskinen & Uusitalo & Kuoksa 2000).

Ryhmä on ihanteellisimmillaan jäsenilleen osallistumisen areena, jossa omasta toiminnasta saatava palaute laajentaa osallistujien kykyä toimia erilaisissa tilanteissa. Ryhmän sisäisissä suhteissa opittujen toimintatapojen ja yhteisesti hyväksytyjen vuorovaikutusmallien voidaan osaltaan katsoa kehittävän subjekteja persoonallisuuksiksi. Edellytyksenä persoonallisuuden muodostumiselle on yhteenkuuluvuuden tunne ja vuorovaikutuksellinen suhde muihin ihmisiin. (Jauhiainen & Eskola 1994, 19-20.) Ihminen ei koskaan kasva ihmiseksi yksin (ks. esim. Leontjev 1977; Mead 1934; Vygotskij 1978; Berger & Luckmann 2002).

2.1.1 Vertaisryhmä ja sosialisatio

Vertaisryhmä on käsitteenä hyvin väljästi määritelty. Vertaisryhmästä voidaan puhua silloin kun ihmiset tuntevat kuuluvansa samaan ryhmään iän, toiminnan, asenteiden, kokemusten tai vaikkapa nuorisokulttuurin kautta (Salmon 1982, 109). Ryhmäksi vertaisten välisen suhteen tekevät vuorovaikutuksen jatkuvuus sekä ryhmätoiminnan yleiset lainalaisuudet, kuten normit ja valta päättää ryhmään kuuluvista jäsenistä (Jauhiainen & Eskola 1994).

Lapsista ja nuorista puhuttaessa vertaisryhmä on perinteisesti näyttäytynyt vastapoolina kodille ja sen kasvatustehtävälle. Kasvavan nuorison on katsottu saavan vertaisryhmästään lähinnä huonoja vaikutteita ja epäsosiaalisia toimintamalleja. Tämä näkemys edustaa aikuis- ja perhekeskeistä sosialisatiokäsitystä, jossa lapsen tulisi antautua avuttomana ja passiivisena aikuiskasvattajien muokattavaksi. (Lähteenmaa & Riihelä & Strandell & Vesikansa 1990, 3.) Vertaisryhmää on vanhemman sosiologisen tutkimuksen piirissä pidetty sosialisatiota mitätöivänä, negatiivisen sosialisatian muotona, joka saattaa jopa uhata yhteiskuntajärjestystä. 1950-luvun jengitutkimus on tästä hyvä esimerkki (ks. alakulttuureista esim. Heiskanen & Mitchell 1985). Vertaisryhmiä on myös erityisen paljon tutkittu kriminologian alalla, jolloin sosiaaliset ongelmat ja nuorisoryhmät ovat kytkeytyneet käsitteellisesti yhteen (Frønes 1990, 9).

Näkemys lapsen sosialisatiosta on ollut pitkään hyvin yksilöpsykologinen. Kehityksen on nähty tapahtuvan *yksilössä* siten, että lapsi tai nuori on erilaisten vaikutusten *kohteena*. Kehityspsykologinen ja sosiologinen tutkimus on kuitenkin osoittanut, että vertaisryhmillä on suuri merkitys etenkin nuorten kasvussa ja kehityksessä. (Lähteenmaa ym. 1990, 3-4; Helve 1989, 13-15.) Ihmiseksi kasvetaan aina myös sosiaalisten prosessien ja niissä opittujen taitojen kautta. Itse asiassa vertaisryhmät tarjoavat lapsille ja nuorille mahdollisuuden opetella sellaisia vuorovaikutustaitoja, joita ei voi oppia pelkästään kanssakäymisessä aikuisten kanssa. Vertaisille nuori voi joutua perustelemaan kantojaan perusteellisemmin. Aikuisilla kun on tapana ”helpottaa” nuoren kanssa kommunikointia siten, että aikuiset itse tulkitsevat valmiiksi nuoren puheen ennen kuin nuori saa selvitettyä tarkoitustaan

tarkemmin. Tällöin se, mitä nuori oikeasti halusi sanoa, voi jäädä kokonaan välittymättä. (Lähteenmaa ym. 1990, 3-4.)

Kulttuurisesta näkökulmasta nuorten vertaisryhmä voidaan käsittää vuorovaikutuksena, jossa nuoret voivat aikuisista riippumatta rakentaa uusia kulttuurisia merkityksiä ja valtakulttuuriin nähden erilaisia toimintatapoja (mt., 4; ks. myös Heiskanen ja Mitchell 1985). Ryhmä voi myös toimia eräänlaisena identiteettityön ja ikävaiheeseen liittyvien vapautumispyrkimysten ”turvasatamana”, jossa hengähdetään silloin, kun vanhemmat, koulu ja yhteiskunta tuntuvat musertavan vaatimuksillaan ja säännöillään. (Lähteenmaa ym. 1990, 4-5.)

Se, millaiseksi vertaissuhteiden luonne ja merkitys sosialisatiossa muodostuu, liittyy Frønesin (1990, 14) mukaan yhteiskunnan asettamiin vaatimuksiin: millaisia ominaisuuksia yhteiskunta yksilöiltä vaatii ja miten yksilön olisi kehityttävä nämä ominaisuudet saadakseen. Sosialisatio ymmärretään siis erilaisten toiminnallisten valmiuksien muodostumisena, *yleisenä pätevyyttenä* toimia yhteiskunnassa ja hallita yhä monimutkaisempaa todellisuutta. Frønes uskoo tällaisten kommunikatiivisten taitojen kehittyvän juuri vertaisten välisessä vuorovaikutuksessa, ja tähän ajatukseen on helppo yhtyä. Varsinkin nykyisen kaltaisessa teknologiayhteiskunnassa nuoret ovat usein vanhempiaan parempia luovimaan informaatiotulvassa ja poimimaan olennaisen turhasta. Uudet tavat toimia ja sopeutua muuttuvaan yhteiskuntaan opitaan nimenomaan omalta ikäryhmältä, vertaisilta.

2.1.2 Nuorten vuorovaikutus ryhmässä

Nuorisoryhmät ovat monimutkaisia vuorovaikutusverkostoja, joissa sosiaalisten suhteiden laatua ilmennetään sekä sanoin että teoin. Esimerkiksi Mäki-Kulmalan (1993, 220-226) tutkima nuorten yhteisö käytti sille ominaista kieltä, jonka avulla pyrittiin erottautumaan muista nuorista ja joskus jopa ärsyttämään ulkopuolisia. Näin luotiin myös ryhmälle ominaista identiteettiä kielellisin keinoin. Ryhmän sisällä kielen avulla voitiin lisäksi erotella ryhmän jäsenet erilaisiin asemiin suhteessa toisiinsa.

Musiikkiperustaiset nuorten ryhmät kommunikoivat sanallisen viestinnän ohella erityisesti musiikki-ilmaisun avulla. Mäki-Kulmalan tutkimassa nuorisoryhmä piti musiikkia ryhmän keskeisimpänä elementtinä ja yhdistävänä tekijänä. Sisäisesti musiikki toimi ryhmän ”yleiskielenä”, jolla voitiin eritoten viestiä tunteita ja ”saada aikaan oivalluksia”. Ryhmän ulkopuolellekin musiikkia tarjottiin ”tuntojen tulkkina” kaikille sen hyväksyville. Parhaiten musiikin vuorovaikutuksellinen merkitys tuli ryhmän jäsenten mielestä esiin yhteisenä kokemuksena, yhteenkuuluvuutena. (Mäki-Kulmala 1993, 218.)

Vesa Puuronen perehtyi väitöskirjassaan (1995) tyttöjen ja poikien vuorovaikutuksen tapoihin keskusteluanalyysin avulla. Hän havaitsi, että nuoret rakentavat vertaisryhmissä maailmaansa monenlaisilla keskustelukeinoilla ja tulkintamalleilla. Puurosen tutkimuksessa tytöillä näytti olevan parempi diskursiivinen ja kommunikatiivinen kompetenssi kuin pojilla. Tytöt puhuivat avoimemmin tunteistaan ja olivat huomaavaisia toisiaan kohtaan. He ottivat vastuun keskustelun sujumisesta silloinkin, kun keskustelussa oli mukana myös poikia. Pojat taas olivat Puurosen mukaan tottuneet nauramaan tunteista puhuttaessa ja ilmaisivat naurulla myös yhteenkuuluvaisuutta toisia poikia kohtaan. (Mt., 139-140.) Puurosen johtopäätös oli se, että nuoret tuottavat vuorovaikutuksessaan sekä sosiaalisia suhteita (mm. ystävyysuhteet) että yhteiskunnallisia instituutioita (esimerkiksi paras kaveri – instituutioita). Nuoret osallistuvat keskusteluissaan huomaamattaan myös yhteiskunnallisten järjestelmien ja prosessien tuottamiseen: muun muassa sukupuolijärjestelmää ylläpidetään sekä uusinnetaan esittämällä hyväksyttävän tyttöyden kriteerejä tietyillä keskustelukeinoilla ja -sisällöillä. (Mt., 142; ks. myös Tolonen 2001.)

Nuoret ilmaisevat itseään vuorovaikutustilanteissa paitsi puheella myös pukeutumisella, toiminnalla ja tilan ottamisella. Pukeutumisen avulla voi esimerkiksi koulussa erottautua toisista ryhmistä tai yksilöistä, mutta tarvittaessa piiloutuakin tai sulautua massaan. Toiminnan kautta tehdään näkyväksi ja viestitään erityisesti sukupuolta, jolloin ruumiillisuus muuttuu keskeiseksi esitysten (performanssien) välineeksi ja viittauksien kohteeksi nuorten vuorovaikutuksessa. (Tolonen 2001, 265-266.)

Oman kokemuksen mukaan nuoret kommunikoivat musiikkiharrastusryhmässä monitasoisesti yhdessä soittamisen, puheen ja käytännön tekojen kautta. Kun ryhmä tuntee toisensa hyvin, yhteistyö toimii jouhevasti ja esimerkiksi esiintymistilanteessa voidaan improvisoida melko pientenkin ilmevihjeiden tai merkkien avulla. Musiikilla voidaan myös syventää ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta ja käsitellä tunteita, joista ei välttämättä muuten puhuttaisi ääneen tutuille bändikavereille. Muilta bändin jäseniltä välittyvä tuki ja arvostus ilmenevät nähdäkseni useimmiten muuten kuin sanallisesti – tekoina ja me-henkenä.

2.2 Ryhmät nuorisokulttuurina

Nuoret viettävät useimmiten vapaa-aikaansa erilaisissa ryhmissä, nuorisokulttuurisissa ”porukoissa”, joihin kuulumisen intensiteetti voi vaihdella paljonkin. Toisiin ryhmiin sitoudutaan vuosiksi, panostetaan paljon aikaa, tunteita ja omaa minuutta – joissakin ryhmissä viihdytään vain kausiluonteisesti ja pinnallisesti, ikään kuin tarkkailijoina. Lähteenmaa (2000, 34) mainitsee ensin mainitun tyyppisenä kulttuurisena ryhmänä skinheadit, jotka vaativat jäseniltään melko tiivistä ja kokopäiväistä alakulttuuriin kuulumista. Tällaisiin ns. raskaan satsauksen ryhmiin kuuluivat ainakin 1990-luvun alussa enemmän pojat kuin tytöt, jotka puolestaan sukuloivat mieluummin useissa löyhemmissä ryhmissä, ”hengailupohjalta” (mt., 35; Lähteenmaa & Siurala 1991; Siurala 1994).

Nuorisotutkimuskirjallisuus on väärällään juuri suurten nuorten ryhmittymien, nuorison alakulttuurien ja kategorioiden kuvausta (esim. Heiskanen & Mitchell 1985; osittain myös Suutari 2002). Puhutaan esimerkiksi ’hevareista’, ’hip-hoppareista’, ’vaihtoehtonuorista’ ja ’syrjäytyneistä/syrjäytymisuhan alaisista’ nuorista. Vielä pari vuosikymmentä sitten nuoret luultavimmin kuuluivatkin suhteellisen tiukasti johonkin tiettyyn ryhmään (alakulttuuriin), mutta tämän päivän tilanne on toinen. 1990-luvun lopun ja 2000-luvun alun nuori haluaa kokea ja kokeilla erilaisia tyylejä ja trendejä eikä välttämättä koe kuuluvansa mihinkään yhteen alaryhmittymään musiikkityylin tai muun nuorisokulttuurin sisällä. Vapaa-aikaa vietetään monissa erilaisissa pienryhmissä, ja on jokaisen itse päätettävissä, minkä verran haluaa itsestään kuhunkin ryhmään antaa ja missä määrin sitoutua. (Lähteenmaa 2000, 35-36.)

Nykypäivänä nuorten ryhmään kuuluminen ei siis tarkoita väistämätöntä alakulttuurisidonaisuutta. Minun tutkielmani pääosassa onkin pienryhmä, jota ei välttämättä voida luokitella kuuluvaksi mihinkään tiettyyn nuorisokulttuurin ”genreen” – ei vaikka musiikkiharrastus tuollaiseen kategorisointiin helposti voisikin johtaa. Olen kiinnostunut ennemminkin siitä, millainen nuorisokulttuuri syntyy, mikrokoossa, melko tiiviin ja pienen ryhmän jäsenten välille. Mikä merkitys ryhmän jäsenillä on toisilleen ja mitä ryhmään kuuluminen merkitsee yksittäisen nuoren kannalta? Lähteenmaa (2000, 41) on tullut siihen tulokseen, että nuoret rakentavat ryhmiin kuulumisten avulla yksilöllistä identiteettiään ja minäkuvaansa. Niinpä nuorten keskinäinen (ei aikuisten ohjaama) harrastusryhmäkin voi olla varsin merkittävässä asemassa siinä, millaiseksi nuori kokee itsensä, ja laajemmin, millaiseksi hän kokee paikkansa yhteisössä ja yhteiskunnassa. Ryhmän sisällä nuori voi myös tehdä monenlaisia nuorisokulttuurikokeiluja, testata tyylejä ja muovautua pikkuhiljaa siksi, mikä pohjimmiltaan on (Latvala 2000, 89).

3 Harrastusryhmä kasvattajana

Bändissä soittaminen on voimakkaasti yhteisöllinen harrastus. Se vaatii nuorelta sosiaalisuutta ja ”tiivistä yhteisöllisyyteen virittymistä” (Järviluoma 1998, 7). Vaikka yhteisö on kiinteä, sitä voidaan luonnehtia tässä ja nyt –yhteenkuuluvuudeksi, jossa toiminnan nautinnollisuus ja itsetarkoituksellisuus korostuvat postmodernin uuden yhteisöllisyyden piirteinä. Bändin jäsenillä on kuitenkin selkeästi kokemus yhteenkuuluvuudesta, joka ilmenee vahvana sitoutumisena ja harrastukseen panostamisena. (Mt., 7; Fornäs & Lindberg & Sernhede 1989, 244.) Jo jälkimodernin yhteiskunnan hektisyys sinällään saa ihmiset hakemaan jonkinlaista turvallista yhteisöä, vaikka siihen sitoutuminen ei lopulta olisikaan aivan täysipainoista.

Bändi on myös oppimisprosessi, jossa oppiminen tapahtuu vapaaehtoisesti avoimessa ja epävirallisessa vertaisryhmässä (Fornäs ym. 1989, 241-242). Bändiyhteisö opettaa tuntemaan oman toiminnan rajat ja oman roolin suhteessa ympäristöön (mt., 251). Itsetuntemuksen lisäksi yhteisön jäsenten on jo käytännön syistä opittava ratkaisemaan konfliktitilanteita ja tekemään yhteistyötä (mt., 242). Tiiviistä

bändiyhteisöstä tulee ennen pitkää osa jäsentensä identiteettiä (Järviluoma 1998, 7). Bändissä oleminen voi muodostua nuorille ylipäättään tavaksi elää ja olla, siinä missä musiikin kulutus ja kuuntelu ovat olleet sitä jo vuosikymmeniä (Tervo 1985, 144-145).

Musiikkiharrastus on pohjimmiltaan sosiaalista toimintaa. Musiikkiharrastusryhmissä nuoret kokevat ja kokeilevat yhdessä monenlaista, ja saavat tukea ja kannustusta omalle harrastukselleen. Toisaalta musiikkiharrastus voi olla myös oman identiteetin työstämistä osana nuoren kasvuprosessia. Joillekin nuorille muusikkous kehittyikin identiteettiin kiinteästi kuuluvaksi minän osaksi. Näin *bändiyhteisö* on mukana rakentamassa *yksilöä* – hiljalleen nuori löytää itsensä peilaamalla itseään bändikavereistaan.

3.1 Harrastusryhmä sosiokulttuurisena toimintana

Nuorten bändiharrastus on sosiokulttuurista toimintaa ja siten tapa osallistua yhteiskunnan tai yhteisön kulttuurielämään. Bänditoiminnan voi katsoa olevan juuri sellaista ”näkyvätöntä sosiaalipolitiikkaa”, josta Antti Karisto (1996) kirjoittaa. Kariston mukaan taiteen ja kulttuurin sosiaalinen potentiaali on usein jäänyt muun muassa poliittisilta päättäjiltä huomaamatta. Sen sijaan, että satsattaisiin ennaltaehkäisevään kulttuuritoimintaan, panostetaankin vasta ongelmien korjaukseen sosiaali- ja terveydenhuollossa. Karisto kuitenkin painottaa, että kulttuuritoiminnan tukeminen saattaisi monesti osoittautua vähintään yhtä kannattavaksi sosiaalipolitiikaksi kuin perinteinen sosiaalityökin. Monelle sosiaaliselle ryhmälle taide tai kulttuuri voi olla merkittävä keino valtautua oman elämänsä herraksi. (Mt., 50; vrt. empowerment-keskustelu.) Tämän uskon olevan myös nuorten bänditoiminnan yksi tarkoitus – mahdollisuus vaikuttaa oman elämän kulkuun ja kulttuurin luomiseen.

Kulttuurinen osallistuminen on Kariston mukaan sinänsäkin tehokas ihmisten liikkeelle saamisen keino, että se antaa osallistujalle välittömän palkinnon ja hyödyn. Muun muassa kulttuuriharrastuksista saatu ilo ja innostus ovat heti koettavissa, toisin kuin esimerkiksi mittavien sosiaali- ja terveysohjelmien lupaamat pidemmän

aikavälin hyödyt tai parannukset. Toisaalta Karisto uskoo kulttuurisen osallistumisenkin voivan tuottaa kauaskantavia vaikutuksia: ihmisten elämänhallinnan vahvistumista, ongelmanratkaisukyvyyn paranemista – jopa kulttuurista ja sosiaalista muutosta ihmisten oman osallisuuden myötä. Lisäksi taide sinänsä voi olla tapa nostaa moraalisia ja poliittisia asioita tai epäkohtia esiin. (Karisto 1996, 52.) Oiva esimerkki tällaisesta yhteiskunnallisesta kulttuurivaikuttamisesta ovat nuorten suosimat rap-artistit, jotka usein kiinnittävät sanoituksissaan huomiota johonkin vallitsevaan yhteiskunnalliseen ongelmaan. Vaikka tällainen osallistuminen ei varsinaisiin muutoksiin johtaisikaan, ainakin se on yksi keino tuoda mielipiteensä kuuluviin. Etenkään nuorille omien näkemysten julkittaminen ei vielä ole kovin helppoa, vaikka nuorten osallisuuteen ja vaikutusmahdollisuuksien kehittämiseen onkin alettu kunnissa panostaa entistä systemaattisemmin (esim. lasten parlamentit ja nuorisovaltuustot/-foorumit).

Sosiaalipedagogiikan piirissä sosiokulttuurinen innostaminen muodostaa sellaisen teoreettisen ja käytännöllisen toimintakehyksen, jossa esimerkiksi kulttuurisen toiminnan avulla pyritään jonkin yhteisön luovuuden ja ilmaisun kehittämiseen. Leena Kurjen (2000) mukaan tällaisessa sosiokulttuurisessa toiminnassa ”korostuvat taiteet eri muodoissaan. Sosiaalinen ulottuvuus puolestaan keskittyy ryhmään ja yhteisöön.” (Mt., 46-47.) Bänditoiminta sijoittuu luontevasti siis myös tähän sosiokulttuurisen käytännön teoriaan. Nuorten omaehtoisesti ja ilman ohjaajaa toteuttama musiikkiharrastus ei sinällään ole varsinaista sosiokulttuurista innostamista, mutta ainakin nuoret ovat itse rakentamassa omaa kulttuuriaan. Bändiharrastuksessa on siten selkeä pyrkimys kohti kulttuurista demokratiaa, jossa nuoret eivät ole vain kulttuurin kuluttajia ja tuotteita, vaan myös sen luoja (mt., 55-56). Kulttuurisessa demokratiassa tunnustetaan ihmisten kyvyt ja mahdollisuudet parantaa omaa elämänlaatuaan ja osallistua aktiivisesti yhteisönsä kehitykseen. Samalla ihmiset omaksuvat elämäntyylin, joka ”ilmenee jokapäiväisen elämän persoonallisena haltuunottona” (mt., 58). Nuorten omaehtoinen harrastustoiminta on juuri tällaista oman elämän hallintaa ja yhteiskunnallista osallistumista. Harmittavan harvoin esimerkiksi nuorisobänditoimintaa on pidetty yhteiskunnallisen osallistumisen välineenä. Ennaltaehkäisevänä resurssina sillä on kuitenkin mielestäni huomattava merkitys nuorten osallisuuden edistämässä.

Musiikkiharrastus sosiaalisena toimintana

Bändin jäsenet soittavat ja tekevät musiikkia ryhmänä. Jotta ryhmätyöskentely onnistuisi, bändin jäsenten on oltava melko läheisiä. Fornäs, Lindberg ja Sernhede (1989, 49) huomasivat erästä nuorisobändiä tutkiessaan, että läheisyys on itse asiassa musiikin tekemisen edellytys. Bändiläisten välit eivät kuitenkaan tiivisty sormia napsauttamalla, vaan lähentyminen vaatii pitempiaikaista toisen tuntemista. Siksi musiikkiharrastusryhmä käykin läpi samanlaiset ryhmäytymisen vaiheet kuin mikä tahansa pienyhteisö. Välillä bändiläiset voivat joutua selvittelemään välejänsä pitkäänkin; joskus bändiläisten kireät välit johtavat jonkun soittajan lähtemiseen bändistä. Joka tapauksessa bändiyhteisö vastaa jäsentensä perustavanlaatuisiin läheisyyden ja turvallisuuden tarpeisiin – bändi voi kehittyä nuoren soittajan toiseksi perheeksi.

Fornäs ym. (1989, 56) näkivät nuorten bändissä jopa niin pitkälle meneviä kiinteitä rooleja, että joukosta erottuivat ryhmän ”isä”, ”äiti” ja ”kuriton poika”. Isähahmon tunnisti siitä, että hän tuntui jättävän muita varjoonsa. ”Äiti” taas oli luonteeltaan rauhaarakastava sovittelija, jolla yhdessä isähahmon kanssa oli huoli ”perheen mustasta lampaasta”. Bändiläiset pitivät näitä roolejaan ajoittain ongelmallisina, mutta olivat kuitenkin hyväksyneet ne ja oppineet elämään niiden kanssa.

Toisella tutkijoiden seuraamalla bändillä roolit eivät olleet yhtä selkeästi näkyvillä (mt., 137). Tämän ryhmän kommunikaatiota tutkijat kuvailivat melkoisen kaoottiseksi, koska kukaan ryhmässä ei ollut ottanut varsinaista johtajan roolia. Jotenkin ryhmä kuitenkin sai tehtyä yhteisiä päätöksiä; ilmeisesti ryhmän jäsenten kesken oli näennäisestä sekavuudesta huolimatta sanaton ymmärrys kunkin paikasta ja asemasta bändissä. Ainakin harjoituksissa parilla bändiläisellä oli tapana huolehtia, että ryhmä todella harjoitteli, eikä vain puuhannut kukin omiaan. Näitä ryhmän jäseniä tutkijat kutsuivat ”velvollisuustietoisiksi”. Fornäsin ym. tutkimuksen perusteella näyttää selvältä, että musiikkiharrastusryhmä on soiton opetteluun lisäksi monenlaisten roolikokeilujen ja sosiaalisten taitojen harjoittelun paikka. Vaikka bändiläisiltä puuttuisivatkin selkeät tai näkyvät roolijaot, heidän on silti välttämätöntä jollakin tavalla sopia yhteisistä pelisäännöistä ja tehtävien jaosta, jotta yhteistyö

onnistuisi. Näin musiikin harrastamisen ohella opitaan myös tuiki tärkeitä vuorovaikutus- ja neuvottelutaitoja.

3.2 Nuoret ja muusikkoidentiteetti

Nuoruusiän bändiharrastus on useimmille nuorille enemmän kuin pelkkää vapaa-ajan täytettä. Se on osa nuoren tulemistä omaksi itsekseen – identiteettityötä. Nuori työstää bändiyhteisössään sekä suhdetta omaan itseensä että muihin. Musiikki voi toimia apuna tunteiden ja kokemusten käsittelyssä, jopa terapiana. Toisille nuorille soittajille musiikkiharrastus on koko elämä, osa minuutta, ja heidän kohdallaan voidaankin puhua persoonallisen identiteetin rinnalle muodostuneesta *muusikkoidentiteetistä*. (mm. Lehtonen 1998.) Kyhyräisen (1993) haastattelemat nuoret kokivat muusikkouden olevan jotain sellaista, johon vaaditaan ammattimainen ote musiikin tekoon. Niinpä he eivät aloittelevina soittajina vielä tunteneet itseään muusikoiksi, vaikka muutamalla olikin tähtäimessään kokopäiväinen ura musiikin alalla.

Minun tuntemilleni nuorille musiikin harrastajille muusikkoidentiteetti (muusikkous) on yksi monista ”maailmoista”, joissa he ovat osallisena. Muita tärkeitä ja samanaikaisia identiteettejä ovat esimerkiksi opiskelijan, ammattiin liittyvät tai äidin/isän identiteetit tai roolit. Mikään näistä ei yleensä dominoi täysin, vaan kukin identiteetti on vuorollaan päällimmäisenä tilanteiden vaihtuessa. Nuorena muusikkoidentiteettiin ”mieltyminen” voi johtaa siihen, että musiikista tulee myöhemmin oikea ammatti. Pelkkä muusikoksi tahtominen ei kuitenkaan takaa, että siitä todella saisi itselleen leivän – niin hienolta kuin unelma tähteydestä nuoresta tuntuukin. Töitä on tehtävä paljon ja mielellään vielä varmistettava ”selustakin” opiskelemalla toinen ammatti, koska monesti muusikkous ei kanna läpi elämän.

3.3 Bändiyhteisön arki kasvattaa

Nuorisobändejä läheltä seuranneena olen huomannut, että bänditoiminnan arki opettaa soitto- ja yhteistyötaitojen lisäksi myös muita hyödyllisiä taitoja. Esimerkiksi esiintymisten ja harjoitustilan hankkiminen, mainostaminen ja mahdollisten bänditapahtumien järjestäminen, joskus toiminnan rahoituksen hankkiminenkin, vaativat sekä organisointi- että markkinointikykyä, oma-aloitteisuutta, mutta etenkin

kärsivällisyyttä. Mikään ei tapahdu itsestään tai nopeasti, vaan harrastuksen kehittymisen eteen on tehtävä töitä pitkäjänteisesti.

Aloittelevien bändien on lähes poikkeuksetta tehtävä kaikki itse, koska manageria, keikkamyyjää tai levy-yhtiötä ei vielä ole taustatukena. Apua saadaan lähinnä vanhemmilta soittovälineiden hankintaan ja kuljetukseen sekä rahallista tukea harjoitustilan vuokraan. Jotkut ovat onnistuneet rekrytoimaan bändin ulkopuolisia ystäviään esimerkiksi mainostamaan keikkoja tai ylläpitämään bändin kotisivuja internetissä. Tärkeää on myös hoitaa suhteita esiintymismahdollisuuksia tarjoaviin tahoihin (mm. nuorisotoimi, järjestöt) ja muihin yhteistyökumppaneihin. Jos bändi pääsee levyttämään, vaatii studiotyöskentely taas oman opettelunsa. Monipuolisuutensa takia bänditoiminnan voikin katsoa antavan oivan paikan kehittää taatusti tulevaisuuden kannalta muuallakin tarvittavia taitoja.

3.4 Aikaisempia tutkimuksia

Nuorisoryhmiä ja nuorten musiikkiharrastuksia on tutkittu melko paljon. Tutkielmani kannalta olennaisia aiempia tutkimuksia ovat etenkin viime vuosikymmenten nuorisokulttuureita ja nuorten omaehtoista musiikkiharrastusta käsittelevät tutkimukset monilta eri tieteenaloilta. Metodologisia vinkkejä empiriaosuuden käytännön toteutukseen on löytynyt erityisesti muutamista aiheistani ja aineistonkeruutapaani sivuavista opinnäytetöistä ja väitöskirjoista.

3.4.1 Nuorisokulttuuria ja sosiaalisia verkostoja

Pelkästään nuorten vertaisryhmien kasvattavaan ja sosiaaliseen merkitykseen keskittyviä tutkimuksia en kovin montaa ole löytänyt. Nuorisoryhmiä sinänsä on tutkittu paljonkin lähinnä sosiologian piirissä. Suomalaisesta sosiologisesta nuorisoryhmätutkimuksesta erityisen hyvin esimerkeiksi sopivat Rafael Helangon *Turun poikasakit* vuodelta 1953 sekä monet nuorten vapaa-ajan viettoa ja harrastuksia esittelevät selvitykset ja tutkimukset aina 1950-luvulta nykypäivään (mm. Allardt & Jartti & Jyrkilä & Littunen 1958; Aalto & Minkkinen 1971; Mitchell 1980; Nuorten elinot 1984; Mustola 1990).

Helangon sakkitutkimus oli ensimmäinen suomalainen nuorten omaehtoisten yhteisöjen kuvaus ja sinällään merkittävä pioneerityö. Silloinen yhteiskunta paheksui nuorten spontaaneja yhteenliittymiä, koska niiden yleisesti uskottiin johdattavan nuoret (pojat) rikoksen teille ja vetelehtimään koulunkäynnin tai työnteon sijaan. (Nieminen 1995, 324-325.) Helangon työ toi kuitenkin esiin myös poikasakkiin kuulumisen taustamerkityksiä, ja auttoi siten aikuisia ymmärtämään paremmin nuorisoryhmien toiminnan muitakin ulottuvuuksia.

Kattavan selvityksen suomalaisista nuorisokulttuureista ovat puolestaan koonneet Ilkka Heiskanen ja Ritva Mitchell teokseensa *Lättähatuista punkkareihin* (1985) – tosin aivan viime vuosikymmenten nuorisokulttuurin tarkastelu siitä jää uupumaan. Tätä ”koloa” paikkaa Jaana Lähteenmaan väitöskirjatyön yhteenveto *Myöhäismoderni nuorisokulttuuri: tulkintoja ryhmistä ja ryhmiin kuulumisten ulottuvuuksista* (2000). Tarja Tolonen on pureutunut yhdeksäsluokkalaisten sosiaalisiin verkostoihin sukupuolisuuden näkökulmasta tutkimuksessaan *Nuorten kulttuurit koulussa. Ääni, tila ja sukupuolten arkiset järjestykset* (2001). Nuorten aikuisten sosiaalisten suhteiden merkitystä on hiljattain tutkinut Minna Suutari väitöskirjassaan *Nuorten sosiaaliset verkostot palkkatyön marginaalissa* (2002).

3.4.2 Nuorisoryhmä kasvattajana

Tutkielmani kannalta keskeisin lähde ja ”taustatutkimus” on Airi Mäki-Kulmalan sosiaalipsykologian alaan kuuluva väitöskirja *Initiaatio ja alakulttuuri* (1993), johon viittasinkin jo aiemmissa luvuissa. Mäki-Kulmala pureutui tutkimuksessaan siihen, miten nuorisoryhmän alakulttuuri sosiaalistaa/kasvattaa piiriinsä kuuluvia nuoria, ja missä tehtävissä se onnistuu ja toisaalta epäonnistuu. Tutkimuksen kohteena ollut nuorten aikuisten yhteisö (alakulttuuri) näytti olevan eräänlainen tuki- ja turvaverkosto, jossa nuoret toimivat kehittämiensä yhteisten arvojen ja normien mukaan. Nuoret käytännössä asuivat yhdessä pitäen etäisyyttä lähes kaikkiin mahdollisiin auktoriteetteihin ja vallitsevaan kulttuuriin. Ryhmän jäsenet eivät kieltäneet koti- tai koulukasvatuksen merkitystä, mutta pohtivat kyllä sitä, kenellä on oikeus kasvattaa ja millä perusteilla. Perinteisten kasvatusauktoireittien tilalle oli tullut nuorten oma rockmusiikin sävyttämä kulttuuri, joka toimi siirtymävaiheena

nuoruudesta aikuisuuteen. (Mäki-Kulmala 1993, 255-258, 312.) Joskus nuoret kuitenkin myös epäilivät alakulttuurin kykyä valmistaa heitä tulevaisuutta varten (mt. 274).

Nuorten omaehtoisesti muodostama ryhmä saattoi Mäki-Kulmalan (mt., 276) mukaan osaltaan korvata ryhmäläisten aikuiskontakteja, jos niissä oli ollut ongelmia tai puutteita. Ryhmän jäsenten välinen ystävyys kasvatti pitämään huolta toisista:

Alakulttuuri opetti ennen kaikkea ystävyuden merkityksen. Ystävyys, rakkaus ja yleensä ihmissuhteet korostuivat alakulttuurin jäsenten elämässä varsin voimakkaasti. Se oli lojaalisuutta, kokemusta yhteisestä kohtalosta, yhteisiä näkemyksiä, uskollisuutta ja antaumusta samoille asioille. (Mt. 276.)

Mäki-Kulmalan tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, ettei pelkkä vertaisryhmäkasvatus anna nuorille riittäviä tietoja ja taitoja selviytyä myöhemmin elämässä. Siteiden katkaisu kaikkiin auktoriteetteihin (perheeseenkin) ja kapinointi yhteiskunnallisia instituutioita vastaan (mt., 257), esimerkiksi kouluttautumisen laiminlyönti, tuottaa pitemmän päälle enemmän huonoa kuin hyvää, vaikka ryhmä olisikin opettanut paljon hyödyllisiä taitoja. Tiiviin yhteisön myönteisinä vaikutuksina nuoret toivat kuitenkin selkeästi esiin muiden muassa toisilta saadun tuen ja sosiaalisten taitojen kehittymisen, joita ilman heidän elämänsä olisivat voineet suistua kokonaan raiteiltaan (mt., 276-277).

Toinen aihetta sivuava nuorisotutkimus on Helena Helveen uskontotieteen väitöskirja *Nuorten maailmankuva. Seurantatutkimus pääkaupunkiseudun erään lähiön nuorista* (1987). Helve on selvittänyt tutkimuksessaan muun muassa sitä, miten nuorten maailmankuva muuttuu siirryttäessä lapsuudesta nuoruuteen ja mitkä eri tekijät vaikuttavat nuorten maailmankuvaan ja sen muodostumiseen. Alakysymyksinä Helve pohti esimerkiksi sitä, millainen suhde nuorilla oli muihin ihmisiin, ikätovereihinsa ja vanhempiinsa sekä miten sosialisatio vaikutti nuorten maailmankuvan muodostumiseen. Helve havaitsi, että vanhemmilla on edelleen merkittävä vaikutus traditioiden ja arvojen siirtäjänä, vaikka esimerkiksi nuorten oman kulttuurin ja vertaisryhmien merkitys maailmankuvan muokkaajana onkin selvästi nähtävissä (mt., 243). Tärkeä huomio on kuitenkin se, etteivät media ja muut oheiskasvattajat voi

koskaan täysin korvata vanhempia primaarikasvattajina, vaikka ovatkin osaltaan rakentamassa nuorille hahmottuvaa monikerroksista maailmankuvaa ja sinällään merkittävässä asemassa nuoren kehityksessä (Helve 1987, 247-248).

Sisällöllisten yhtäläisyyksien lisäksi Mäki-Kulmalan ja Helveen tutkimukset ovat sekä metodologisesti että aineistonkeruun kannalta minulle sopivia ”työkaluja”, koska olen kerännyt aineistoni heidän tapaansa havainnoimalla ja haastattelemalla.

3.4.3 Nuoret ja musiikkiharrastus

Vaikka keskityinkin tutkielmassani lähinnä *nuorisoryhmän sosiaalisen ja kasvatuksellisen ulottuvuuden* tarkasteluun, toisena kiinnostuksen kohteenani on erityisesti *musiikkiharrastusryhmä* ja se, *millaisia merkityksiä nuoret itse antavat musiikkiharrastukselleen oman kasvunsa ja kehityksensä näkökulmasta*. Musiikkiharrastuksen merkitystä nuorille on aiemmin tutkittu erityisesti musiikintutkimuksen, tarkemmin musiikkikasvatuksen alan sisällä. (esim. Kosonen 2001; Rättö 1995; Salo 1992; Tulamo 1993) Tällöin on kuitenkin keskitytty lähinnä aikuisten ohjaamaan musiikin harrastamiseen ja -opetukseen. Erja Kososen väitöskirja (2001) sekä Suvi Salon (1992) ja Outi Rätön (1995) pro gradu-työt käsittelevät lasten ja nuorten omia kokemuksia musiikin merkityksestä, ja samoilla jäljillä minäkin omassa tutkielmassani liikun.

Antti Juvosen musikologian alan väitöskirja ”...*Johnnyllakin on univormu, heimovaatteet ja –kampa...*” *Musiikillisen erityisorientaation polku musiikkiminän, maailmankuvan ja musiikkimaun heijastamina* (2000) tarkastelee musiikin harrastajien suuntautuneisuutta tiettyyn musiikinlajiin ja sitä, missä määrin musiikkiharrastus määrittää tutkittavien maailmankuvaa ja elämäntapaa. Oman tutkielmani kannalta Juvosen tutkimuksessa on mielenkiintoista sen pohtiminen, *mitkä tekijät vaikuttavat nuorten harrastusten valintaan ja mikä ”ajaa” nuoren harrastamaan musiikkia nimenomaan ryhmässä*. Juvosen tutkimus on kiinnostava myös poikkitieteellisyytensä takia. Aihetta on lähestytty sekä musiikkitieteellisestä, musiikkisosiologisesta, kulttuuriantropologisesta että kasvatustieteellisestä näkökulmasta käsin, mikä on toisaalta omiaan tuottamaan teoreettista hajanaisuutta,

mutta toisaalta antaa aiheesta kattavamman ja kokonaisvaltaisemman kuvan. Samantyyppisten haasteiden ja mahdollisuuksien kanssa olen itsekin joutunut kamppailemaan käydessäni oman aiheeni kimppuun.

Sosiologisesta ja sosiaali antropologisestakin näkökulmasta nuorten musiikkiharrastusta lähestyvät ruotsalaiset Johan Fornäs, Ulf Lindberg ja Ove Sernhede (1989) empiriaan painottuvassa tutkimuksessaan *Under rocken. Musikens roll i tre unga band*, johon viittasin jo edellä. Tutkijat seurasivat kolmen nuorisobändin elämää parin vuoden ajan osallistuvan havainnoinnin ja haastattelujen avulla. Tarkoituksena oli selvittää nuorten musiikkikulttuurin merkitystä ja sen vapauttavia mahdollisuuksia sekä kuvata nuorten puheessa ja kokemuksissa ilmeneviä musiikkiharrastuksen, identiteettityön ja oppimisprosessien välisiä yhteyksiä. Tutkijat kokivat puhuvansa tutkimuksellaan musiikkiharrastuksen (erityisesti rockmusiikkiharrastuksen) ja sen synnyttämän nuorisokulttuurin puolesta ja samalla vastaan sellaista näkemystä, joka pitää rockkulttuuria ”tuhoavana voimana, uhkana sivistykselle ja moraalille” (mt., 11, oma suora suomennos). Tästä opuksesta löysin omaan työhöni sekä käytännön näkökulmia nuorisobändin tutkimiseen että rutkasti uskoa tutkielmani olemassaolon oikeutukseen.

1980- ja 1990-luvulla nuorten musiikkiharrastukset tai musiikin nuorisokulttuuriset merkitykset olivat myös monen nuorisotyön tutkinnon tutkielmantekijän aiheena (esim. Kauhanen 1982; Kaskimo & Koskinen 1982; Kyllönen 1986; Kyhyräinen 1993). Sari Kyhyräisen tutkielma *Bänditoiminta nuorisokulttuurisena ilmiönä* (1993) tulee sisällöltään hyvin lähelle omaa tutkielmaani. Kyhyräinen on tosin lähestynyt nuorisobändejä enemmänkin nuorisokulttuurisesta näkökulmasta jättäen ryhmien kasvattavan ja yhteisöllisen merkityksen vähemmälle huomiolle. Näin ollen tämä tutkielma onkin lähinnä hyvä tiivistelmä ja johdatus nuorisobändien maailmaan. Aineistona Kyhyräinen on käyttänyt bändiläisten teemahaastatteluja, joten tutkielmasta löytyi myös käytännön vinkkejä esimerkiksi haastattelurungon laatimiseen. Omaa tutkielmaani ajatellen Kyhyräisen lopputyön merkitys on taas kerran ollut siinä, että se on kannustanut syventymään nuorten ja musiikin väliseen suhteeseen hieman aikomaani tarkemmin.

4 Tutkielman teoreettinen ja metodologinen paikantaminen

Tutkielmani aihepiiri johdattaa minut useiden, toisistaan melko kaukanakin olevien tieteenalojen vaikutuspiiriin (kasvatustiede, sosiologia, sosiaalipsykologia, musiikkikasvatus, kokoavasti mm. edellä mainittuja soveltava nuorisotutkimus). Koen tutkielmani kuuluvan luonnollisesti monitieteisen nuorisotutkimuksen sateenvarjon alle, jonne sijoittuvat kätevästi kaikki nuoria ja nuorten elämää käsittelevät tutkimukset. Tutkielman taustalla vaikuttaa toki myös vahvasti sosiaalipedagogiikan monialaisuus, aivan erityisesti sosiaalipedagoginen kriittinen kasvatuksen teoria.

Nuoria ja nuoruutta on kuitenkin katseltu vuosikymmenten kuluessa niin monien erilaisten silmälasien läpi, että runsaudenpula teoreettista viitekehystä valittaessa on melkoinen. Itselleni sopivimmaksi kehykseksi on alkanut hahmottua sellainen *kasvatussosiologinen näkökulma*, jossa yhteiskuntatieteelliset ja kasvatustieteelliset teoriat yhdistyvät (ks. esim. Antikainen 1993 ja 1998; Antikainen, Rinne & Koski 2000). Tarkastelun kohteeksi tässä tutkielmassa määrittyy siis laajasti ilmaistuna *kasvatus yhteiskunnallisena ja yhteisöllisenä toimintana*, ja tarkemmin, *ihimillinen kasvu ja kehitys vuorovaikutuksena*.

Hahmottelen seuraavaksi tutkielman tekemisen metodologisia lähtöolettamuksia, ja esittelen tarkemmin tapaustutkimuksellista ja etnografista lähestymistapaa sosiaalitieteissä ja nuorisotutkimuksessa.

4.1 Metodologisia hahmotteluja

Metodologisesti tutkimusotteeni on selkeästi laadullista tutkimusta, jolloin tutkittavaa ilmiötä lähestytään ns. ymmärtävän selittämisen kautta kausaalisuhteiden etsimisen ja hypoteesien testaamisen sijaan (Alasuutari 1999, 51). Nuorisotutkimuksessa tällainen lähestymistapa on ollut vallitsevana 1980-luvun alakulttuuritutkimuksesta ja sen kritiikiksi syntyneestä ”nuorisolähtöisestä” tutkimuksesta lähtien (Puuronen 1995, 30-31, 33-36).

Nuorisolähtöisiä tutkimuksia ovat tehneet muiden muassa Lasse Siurala ja Vesa Puuronen. Siuralan (1994) väitöskirjan *Nuoriso-ongelmat*

modernisaatioperspektiivissä teoreettinen taustaoletus on kontekstuaalinen konstruktivismi, jossa perinteinen empiriapainotus ja kriittinen näkökulma yhdistyvät. Konstruktivistista näkökulmaa edustavat myös fenomenologiseen filosofiaan tai sosiologiaan pohjautuvat tutkimukset, joita ei kuitenkaan Suomessa ole vielä kovin montaa tehty (Puuronen 1995, 48-49). Vesa Puurosen (1989) lisensiaatintutkimus *Nuorisoryhmien toiminta ja toiminnan mieli: metodologinen, teoreettinen ja empiirinen tutkimus nuorisojärjestöistä ja katuteatterista* on esimerkki nuorisotutkimuksesta, jossa tarkastellaan inhimillistä toimintaa siltä kannalta, millä tavoin se on toimijoiden (nuorten) kannalta heille itselleen mielekästä (mt., 40).

Kokoavasti voidaan sanoa, että edellä mainitun tyyppisissä tutkimuksissa on *vuorovaikutusteoreettinen näkökulma*, jossa sosialisatio ja ihmiseksi kasvaminen nähdään yksilön ja ympäristön vuorovaikutuksen tuloksena. Vuorovaikutuksen ajatellaan (aiemmasta yksilöpsykologisesta ja aikuiskeskeisestä lähestymistavasta poiketen) olevan kaksisuuntaista, jolloin lapsella/nuorella on aina mahdollisuus vaikuttaa sosiaaliseen ja ekologiseen ympäristöönsä sekä halutessaan muuttaa sitä. Toisin sanoen kasvava lapsi tai nuori on subjekti – toimiva, ajatteleva ja tunteva olento, joka sosialisoi yhteiskuntansa jäseneksi vastavuoroisessa suhteessa erilaisiin sosialisatioagentuureihin (perhe, media, koulu, työelämä, **vertaisryhmät**). (Antikainen ym. 2000, 104-108.) Tästä näkökulmasta minäkin tutkimuskysymyksiäni ja tutkittaviani lähestyn.

4.1.1 Konstruktionismi, etnografia ja tapaustutkimus tausta-ajatuksina

Teoreettisten termien ja paradigmojen viidakkoon on uskomattoman helppo eksyä, varsinkin kun ottaa vasta ihan ensimmäisiä askeliaan tutkijan roolissa. Opuksia aikani pyöriteltyäni sopivimmaksi tutkimusasetelmaksi ja –näkökulmaksi hahmottui sellainen *kriittinen konstruktionismi, joka ottaa vaikutteensa fenomenologisista ja etnografisista tutkimussuuntauksista* (esim. Puuronen 1995, 48-50; Siurala 1994). Oletukseni on, Bergeriä ja Luckmannia (2002, 33-34) mukaillen, että ihmiset konstruoivat maailmansa intersubjektiivisesti, sosiaalisessa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, jolloin heidän kokemuksensa todellisuudesta täydellistyvät vasta niiden kohdatessa muiden ihmisten samoille ilmiöille antamat merkitykset. Näihin

yhdessä rakennettuihin merkityksiin uskon pääseväni parhaiten käsiksi tapaustutkimuksellisen otteen avulla. Onhan tutkimani nuorten ryhmä yksittäinen "tapaus", joka toimii tietyssä ympäristössä ja muodostaa oman todellisuutensa kollektiivisine merkityksineen. (Syrjälä & Numminen 1988, 5-7.)

4.1.2 Tapaus tutkimuksen kohteena

Tapaustutkimuksessa pyritään tutkittavan tapauksen 'laadun' mahdollisimman tarkkaan ja kokonaisvaltaiseen kuvaukseen (mt., 8). Lähestymistapa voidaan tällöin kutsua idiografiseksi tai intensiiviseksi (Syrjälä & Ahonen & Syrjäläinen & Saari 1996, 11). Kasvatus- ja sosiaalitieteissä etnografiatyypinen tapaustutkimus on viime vuosikymmeninä kovasti lisääntynyt (mt., 24; ks. esim. Pösö 1993, Forsberg 1998 ja Eräsaari 1995). Nuorisotutkimusverkoston tutkimusjohtaja Tommi Hoikkala (2003, 75) on kuitenkin huolissaan siitä, onko nuorten erilaisista sosiokulttuurisista miljöistä vielä tehty tarpeeksi tarkasti kuvaavaa etnografista tutkimusta. Minun nähdäkseni vastaus on ei. Ainakaan 2000-luvun nuorten elämismailmoja ei vielä ole ehditty tarkemmin kartoittaa etnografian keinoin, ja tätä puutetta tämä tutkielma osaltaan toivottavasti paikkaa.

Jotta tutkija pääsisi lähelle tutkittavan tapauksen olemusta, tutkimusmenetelmien on oltava mieluusti melko strukturoimattomia ja tutkimustilanteiden mahdollisimman luonnollisia (Syrjälä & Numminen 1988, 9). Tapaustutkimus kohdistuu aina nykyhetkeen, ja sitä tehdään todellisessa tilanteessa (vrt. kokeellinen tutkimusasetelma). Tilanteet kuvataan mahdollisimman tarkoin, konkreettisesti ja elävästi. Tärkeintä on, että tutkittavien oma ääni kuuluu esimerkiksi suorina haastattelulainauksina. (Syrjälä ym. 1996, 11-13.)

Tapaustutkimuksen onnistuminen edellyttää luottamuksellisen suhteen syntymistä tutkijan ja tutkittavien välille. Luottamuksen syntymistä edesauttaa se, että tutkittavia kohdellaan tuntevina ja osallistuvina subjekteina. Myös tutkijalla on subjektiivisia näkemyksiä ja kokemuksia aiheestaan. Subjektiiviset lähtöoletukset eivät kuitenkaan ole este tapaustutkimuksen teolle, jos tutkija tiedostaa ne ja kirjoittaa niistä myös tutkimusraporttiin. Tapaustutkimus ei siis ole neutraalia tai täysin objektiivista,

vaan pikemminkin hyvin arvosidonnaista, koska tutkijan on oltava mukana koko persoonallaan. (Syrjälä ym. 1996, 14-15.) Vain näin voidaan saavuttaa kokonaisvaltainen kuva tutkittavasta todellisuudesta: emmehän koskaan elä arkeammekaan arvotyhjiössä. Nuorten kanssa toimittaessa tämä puoli, heittäytyminen tilanteiden vietäväksi ja omana itsenä oleminen, erityisesti korostuu, koska nuoret ovat herkkiä huomaamaan epäaitouden ja ”fuskaamisen” (ks. esim. Mäki-Kulmala 1993, 55-57).

Tapaustutkimuksen tekemisen lähtökohtana voi olla jokin teoria, jonka pohjalta vaikkapa tietyn ihmisryhmän toimintaa tutkitaan. Tutkimuksen voi sysätä liikkeelle myös yhteiskunnassa käytävä keskustelu jostakin ajankohtaisesta ilmiöstä tai yksittäinen projekti, jota halutaan tarkastella lähemmin (vrt. evaluaatiotutkimus). Joskus tapaustutkimuksen käynnistää tutkijan henkilökohtainen kokemus jostakin sosiaalisesta tai kulttuurisesta ilmiöstä – niin kuin omassa tutkielmassani. Yleinen kiinnostus jalostuu pikkuhiljaa tarkempien tutkimusongelmien määrittämiseksi, josta kysymykset edelleen täsmentyvät ja muuttuvat tutkimusprosessin kuluessa. (Syrjälä ym. 1996, 20-21.)

Tapaustutkimuksen kohteen valinta on usein tutkijan itse päätettävissä. Erityisesti etnografinen tutkimus lähtee liikkeelle tutkijan omasta kiinnostuksesta jotakin ihmisryhmää tai yhteisöä kohtaan. Toisaalta jokin instituutio tai yhteisö voi ottaa yhteyttä tutkijaan ja tilata tutkimuksen esimerkiksi projektin tai kehittämishankkeen arviointia ajatellen. Tapaustutkimuksen kohde voidaan valita *tyypillisyytensä* takia tai siksi, että se on *ainutkertainen tai poikkeuksellinen*. *Paljastava* tutkimus taas on silloin, jos kohteena olevaa ilmiötä ei ole aiemmin tieteellisesti tutkittu. Myös tutkittavien valinta voidaan tehdä harkinnanvaraisesti (tarkoituksellisesti), jos pyritään vastaamaan kysymyksiin ”mitä”, ”miten” ja ”miksi” jokin asia tapahtuu, eikä määrällisesti ”kuinka moni” tai ”kuinka usein”. Tutkija voi halutessaan itse laatia ideaalitapauksen kriteerit ja yrittää sitten etsiä todellisen tapauksen, joka on mahdollisimman lähellä ihannetta. (Mt., 22-24.)

Tämän tutkimuksen ryhmä on valittu sen perusteella, että ryhmän jäsenet jo ennalta tiesivät minut ja siten kontaktinotto heihin tuntui luontevammalta kuin täysin vieraisiin nuoriin. Tapauksen valintaan vaikutti myös se, että bändin jäsenet ovat

sopivan ikäisiä, 16-18-vuotiaita. Tuon ikäisillä nuorilla on jo jonkinlainen kyky reflektoida omaa toimintaansa, ja siten heiltä voi haastattelussa odottaa melko kypsää asennetta kysymyksiä kohtaan. Lisäksi bändi on ollut koossa niin pitkään (noin kaksi vuotta), että perspektiiviä ja kokemusta bändissä soittamiseen on jo ehtinyt kertyä. Kolmanneksi tämä bändi sopii tutkimustapaukseksi siinäkin mielessä, että harrastus ei vielä ole muuttunut ammattimaiseksi muusikkoudeksi, vaan on vielä tällä hetkellä 'vain' osa nuorten kasvuprosessia – eräänlainen roolien ja tyylien testauspaikka. Koen näiden ennakkotietojeni perusteella bändin olevan *tyypillinen tapaus* aloittelevien bändien joukossa, mutta toisaalta tutkimus voi tuoda esiin myös jotakin *paljastavaa* ja erilaista, jota ei ole aiemmin samantyyppisissä tutkimuksissa havaittu. Kuten mainitsin jo aiemmin, 2000-luvun nuorten omaehtoisia harrastusryhmiä ei vielä ole ehditty tutkia, ja siltä kannalta katsoen tutkielmani voi hyvinkin tuoda uutta tietoa tämän päivän nuorten kasvamisesta vertaisryhmässään.

4.2 Etnografisen tutkimuksen peruspiirteitä

Etnografinen tutkimus koostuu mielellään pitkäaikaisesta kentälläolajaksosta, jolloin tutkija kerää aineistoa kohteestaan ja koko tutkimusprosessin ajan jatkuvasta analysointi- ja ajattelutyöstä (Syrjälä ym. 1996, 68, 89). Tutkittavien omat kokemukset ja konteksti ovat tutkimuksen selkäranka, mutta myös tutkijalla on aktiivinen rooli. Etnografinen tutkimus ei paljasta lopullisia totuuksia, vaan rakentuu *tulkinnasta*, jonka tutkija tekee teoreettista ainesta sekä omia ja tutkittavien näkökulmia yhdistämällä. (Mt., 68) Tavoitteena on lisätä inhimillistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä, mutta ottaa samalla huomioon se, että saatu tieto on rajallista ja subjektiivista (mt., 77).

Etnografisen tutkimuksen aineistoa kerätään useimmiten osallistuvalla havainnoinnilla ja haastatteluilla. Osallistuvalla havainnoinnilla tarkoitetaan tutkijan läsnäoloa tutkimuskohteessaan. Osallistumisen aste vaihtelee kohteesta ja tutkittavista riippuen, eikä havainnoinnin riittävää määrää voi tarkasti määritellä. Yleinen ohje on, että havainnoinnin tulee olla säännöllistä ja tiiviisti tutkimusongelmiin kytkeytyvää. Havainnoinnin voi lopettaa, kun uusia tutkimusongelmiin liittyviä kysymyksiä ei enää synny. Haastattelua puolestaan ei kannata tehdä ennen kuin takana on jo jonkin verran

havainnointia. Haastattelujenkaan riittävydestä ja määristä ei ole yleispätevää ohjetta; kunhan tietoa saadaan tarpeeksi tutkimustehtävän suorittamista varten. (Syrjälä ym. 1996, 83-86.)

Minun tutkimusotteeni on aineksiltaan etnografiatyypinen. En kuitenkaan pyri tekemään ”puhdasta” etnografiaa siinä merkityksessä kuin sitä yleisesti yhteiskuntatieteissä on käytetty ja siitä kirjoitettu. Nuorisotutkimukseen sovellettuna etnografia-sanaa voidaan mielestäni käyttää silloin, kun aineistonkeruu on tärkeä, suorastaan erityinen osa tutkimusprosessin kulkua, ja sillä pyritään monenlaisen aineistomateriaalin saamiseen tutkittavasta yhteisöstä. Samaten tarkka kuvaustapa ja osittain jopa kaunokirjallista tekstiä muistuttava lopullinen tutkimusraportti viittaavat lopulta etnografiseen tutkimustapaan.

Tutkijan rooli etnografisessa nuorisotutkimuksessa

Etnografinen tutkimus ei koskaan saa alkuaan tyhjästä eikä toteudu arvotyhjiössä. Tutkijan omat sitoumukset, arvot ja historia vaikuttavat aina tutkimuksen kulkuun, haluttiinpa niin tai ei. Tutkijan onkin tärkeää tiedostaa oma roolinsa suhteessa tutkittaviin ja päättää, missä määrin hän osallistuu tutkimansa yhteisön toimintaan. (Syrjälä ym. 1996, 78.) Osallistumisen aste vaihtelee aineistonkeruutarpeen ja tutkimustilanteiden mukaan. Joskus luottamuksen saaminen tutkittaviin edellyttää aktiivisempaa roolia kuin tutkija oli alun perin ajatellut.

Jotta tutkija pääsisi riittävän lähelle tutkittavien kokemusmaailmaa, hänen tulee olla tarvittaessa valmis osittaiseen tutkijan roolin riisumiseen tai vähintäänkin sen yhdistämiseen ’rinnallakulkijan’ rooliin. (Mt., 84; ks. myös. Helve 1987, 59-61; Mäki-Kulmala 1993, 54-57.) Nuoria tutkittaessa tutkijan on erityisesti kiinnitettävä huomiota omaan osaansa tutkimuksen kulussa. Tutkijan ikä, sukupuoli ja asema voivat vaikuttaa paljonkin siihen, miten nuoret häneen suhtautuvat. (ks. esim. Helve 1987, 59-61; Mäki-Kulmala 1993, 54-59.) Grönfors (1985, 82) toteaa, että tutkijan tulisi yrittää etsiä ”tasapaino kanta-aottamattoman mutta kiinnostusta osoittavan sekä kanta-aottavan ja aktiivisen osallistumisen välillä”. Nuorisotutkimuksessa tutkija joutuu tähän liittyen myös pohtimaan vastuutaan aikuisena ja nuoren kasvattajana:

miten säilyttää yhtä aikaa neutraalimpi tutkijan ote ja ainakin minun persoonaani kiinteästi kuuluva kasvattajan rooli?

Mäki-Kulmala (1993, 57) valitsi tutkimuksessaan kuuntelevan ja kiinnostuneen asenteen nuoria kohtaan, mutta vältti heidän opastamistaan tai vanhemman rooliin ajautumista. Hän koki olleensa nuorille ”vaaraton” kuuntelija ja myötäeläjä. Toisena piirteenä Mäki-Kulmalan tutkimusotteessa korostui vastavuoroisuus. Hän kannusti haastateltavia nuoria kertomaan tarinoita elämästään ja kertoi myös lyhyesti omista kokemuksistaan. Tällä tavoin nuoret saivat tunteen siitä, että olivat ymmärtäneet haastattelun idean ja sitä kautta tilanteen hallinnan tuntua. Toiseksi tutkijan kertomukset johdattelivat hyvin haastattelun teemoihin. (Mt., 60.) Mäki-Kulmala summaa nuorisotutkijalle käyttökelpoiseksi asenteeksi ajoittaisen nuoriin samastumisen, kuitenkin niin, että nuorten maailmasta kyetään lopulta irtautumaan ja asettamaan aineisto laajempiin yhteyksiinsä (mt., 66).

Grönfors (1985, 84) pitää luottamuksen syntymistä tärkeimpänä kenttätyöskentelyn edellytyksenä. Hänen mukaansa luottamus saavutetaan luontevimmin siten, että tutkittavat tutustuvat tutkijaan ensin ihmisenä ja vasta sitten tutkijana. Niinpä liika samastuminen tutkittavaan ryhmään ei olekaan hyväksi, vaan paras vaihtoehto on käyttäytyä itselleen luonnollisella tavalla tutkimuksen puitteet huomioon ottaen. Rajanveto tutkijan, osallistujan ja kasvattajan roolien välillä voi kuitenkin olla käytännössä vaikeaa, eikä yksiselitteistä ohjetta voikaan antaa (mt., 97).

5 Tutkimusasetelma

5.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimusote

Tutkielmani etsii vastauksia siihen, *miten nuorten vertaisryhmä kasvattaa ja tarkemmin, miten musiikkiharrastusryhmä toimii kasvattavana yhteisönä*. Tutkimuskysymykset keskittyvät kahteen aihealueeseen. Ensisijaisesti haluan selvittää, mitä nuoret oppivat toisiltaan omaehtoisesti toimivassa harrastusryhmässä. Mitä ryhmässä toimiminen nuorille antaa ja toisaalta heiltä vaatii? Näiden kysymysten avulla koetan päästä harrastusryhmän *kasvattavan ja yhteisöllisen merkityksen* juurille. Toiseksi minua kiinnostaa se, *millainen merkitys musiikkiharrastuksella on*

nuorelle kasvun ja kehityksen näkökulmasta. Millainen rooli musiikilla on nuoren soittajan aikuiseksi kasvamisen prosessissa? Nämä kysymykset johdattavat minut pohtimaan *musiikin erityistä merkitystä* nuoren kasvun kannalta.

Sukupuoli nuorisotutkimuksessa

Tutkimani nuorten ryhmä koostuu vain pojista. En kuitenkaan tutkielmassani varsinaisesti perehdy siihen, mitä merkitystä nuoren sukupuolella on tutkimusongelmani kannalta, vaan keskityn lähinnä vapaamuotoisen harrastusryhmän yhteisöllisyyteen yleisesti nuorten näkökulmasta. Sukupuolisuuden merkitystä nuorten kulttuureissa on hiljattain tutkinut muiden muassa Tarja Tolonen, joka on väitöskirjassaan (2001) perehtynyt sukupuolten arkisiin järjestyksiin kouluympäristössä sekä nuorten vuorovaikutuksessa. Airi Mäki-Kulmala (1993, 277, 306, 312) puolestaan on havainnut sukupuolten välisiä eroja suhteessa siihen, miten nuoret kokevat oman rockmusiikin läpäisemän alakulttuurinsa ja toimivat siinä. Minä rajaan 'pojasta mieheksi' –teeman kuitenkin tutkielmani ulkopuolelle, enkä erityisesti pohdi bänditoiminnan merkitystä sukupuolen rakentumisen kannalta. Mielestäni sukupuolen tuottamisen problematiikkaan paneutuminen laajentaisi tutkimusongelmaa liikaa ja veisi huomiota tälle tutkimukselle olennaisemmilta kysymyksiltä. Lisäksi se tuntuisi vaativan vertailukohteeksi tyttöjen musiikkiharrastusryhmän, mikä puolestaan edellyttäisi koko tutkimusasetelman uudelleenarvioimista. Jätän siis suosiolla tuon varsin mielenkiintoisen tutkimusaiheen jonkun toisen perehdyttäväksi, mutta palaan siihen kuitenkin siinä tapauksessa, jos aineisto sitä vaatii.

Tutkimusote käytännössä

Haluan päästä tutkielmassani mahdollisimman lähelle sitä todellisuutta, jossa nuoret elävät ja jonka he kollektiivisesti rakentavat. Siksi minun on otettava tutkimieni nuorten subjektiiviset kokemuksensa todesta ja annettava niille eräänlainen auktoriteetti, asiantuntija-asema (ks. esim. Puuronen 1995). Tämän mahdollistaa mielestäni parhaiten *etnografinen ja tapaustutkimuksellinen tutkimusote*, joka

tarkoittaa minun tutkielmassani *nuorisobänditoiminnan havainnointia ja bändin ryhmähaastattelua*.

Haastattelumuodoista tämän tutkielman tarkoituksiin soveltuu parhaiten *ryhmässä toteutettava puolistrukturoitu teemahaastattelu*. Siinä tutkittavat saavat itse mahdollisimman vapaasti muotoilla sanottavansa muiden kanssa keskustellen ja toisiaan kommentoiden. Näin saadaan hyvin esille nuorten kollektiivisesti ryhmälleen antamat merkitykset ja lisäksi melko luonnollista kommunikaatiota nuorten välille. Samalla tutkijan rooli haastattelussa vähenee ja tilanne voi olla vapautuneempi kuin yksilöhaastattelussa. (Ks. esim. Helve 1987, 53-54, 56-57) Haastattelutilanteessa minulla on tutkijana myös oiva tilaisuus havainnoida ryhmän keskinäistä vuorovaikutusta, mikä on sinälläänkin tärkeää tutkimuskysymysteni kannalta.

Aineisto ja sen analyysi

Tutkimuksen aineistoksi muodostui havainnoinnista saadut muistiinpanot sekä tutkijan ja tutkittavien yhdessä tuottama haastattelupuhe. Havainnointiaineistoa kertyi lähes kaksi A5-vihkollista (50 sivua), josta puhtaaksikirjoitettuna tuli noin 30 liuskaa tekstiä. Havainnointiaineiston ryhmittelin aihealueittain katkelmiin sen mukaan, mistä pojat havainnoinnin aikana puhuivat ja millaisena heidän välinen vuorovaikutuksensa näyttäytyi eri tilanteissa. Haastatteluaineiston litteroin melko karkeasti luettavaan muotoon (noin 35 sivua), ja siitä edelleen ryhmittelin sen teemahaastattelurungon avulla selkeämmiksi, aihealueittaisiksi katkelmiksi. Haastatteluaineisto täydentää havainnointiaineistoa, ja siksi analysoin ensin havainnointimuistiinpanot ja sitten niitä täydentävän haastattelun.

5.2 Havainnoinnista haastatteluun: sukellus bändin maailmaan

Kun etnografistyyppistä tutkimusta tekevä tutkija lähtee matkaamaan kohti tutkittavan kenttensä syvempää ymmärrystä, edessä on usein monia kivikkoja ja kapeita kinttopolkuja. On yritettävä löytää sopivin reitti ja mielellään opaskin uuteen maailmaan sisällepääsemiseksi, luovia tietä auki, jotta ihmisten kohtaaminen heidän omassa ympäristössään tulisi mahdolliseksi. Samalla polun alkutaipaleella olevasta tutkijasta – oman alansa vielä ”vihreästä” asiantuntijasta – tulee maallikko, vieras

tuntemattomalla maaperällä. On osattava olla jopa naivin avoin huomaamaan pienimpiäkin yksityiskohtia ja ottaa vastaan tutkittavan yhteisön tavat toimia. Edelleen pitäisi pitää koko ajan mielessä, miksi tekee niin kuin tekee: mihin tutkimuksella pyritään ja miten saavuttaisin tuon tavoitteen järkevimmin? Jatkuva tietoisuus omasta itsestään tutkijana ja ihmisenä ei sekään häviä hetkeksikään – tai ainakaan sen ei pitäisi.

Avauskertomus

Minun kentälle pääsyn kertomukseni alkaa keväältä 2003, jolloin otin ensimmäistä kertaa kontaktin tulevaan tutkimusyhteisöni, The Hunter-bändiin¹, heidän keikallaan eräällä nuorisotilalla. Olin jo paikalle mennessäni miettinyt valmiiksi, miten asiani esittäisin, vaikka tiesinkin, etten jännitykseni vuoksi kuitenkaan saisi asiaani aivan siten sanotuksi. Keikan jälkeen menin bändin laulajan puheille, koska oletin hänen muistavan minut toisesta yhteydestä muita bändin jäseniä paremmin. Kerroin tekeväni tutkimusta siitä, millaista on soittaa bändissä ja että haluaisin mielelläni havainnoida ja haastatella heitä tulevana syksynä. Laulaja-Jami suhtautui mielestäni hämmäntävän positiivisesti ja lupasi keskustella asiasta muiden bändin jäsenten kanssa. Tilanne oli sen verran rauhaton (bändiläiset kokosivat juuri soittovälineitään, oli hälinää yms.), että katsoin parhaaksi antaa vain käyntikorttini ja luvata ottaa yhteyttä kesäloman jälkeen.

Tämän ensimmäisen kohtaamisen jälkeen tunsin itseni jo voittajaksi: minulla oli konkreettinen tutkimuskohde, bändi valmiina syksyä varten! Polku oli auki. Kesän aikana aloin jo miettiä tulevaa havainnointijaksota ja erityisesti omaa rooliani tutkijana nuorisoryhmän keskellä sekä tutustua bändin internetsivuihin taustatietoja varten. Pari bändin jäsentä lähetti myös pian tuon nuorisotalokeikan jälkeen minulle suostumuksensa tutkimukseen osallistumisesta. Alkusyksystä otin sähköpostitse yhteyttä bändiin ja ehdotin ensimmäistä varsinaista tapaamista. Kahteen viikkoon ei kuitenkaan kuulunut vastausta, ja lähetin uuden viestin. Pian pojat vastasivatkin, että bändiläiset koettavat löytää sopivan tapaamisajan ja ilmoittavat sitten minulle tarkemmin. Tapaamisajankohtaa ei kuitenkaan tuntunut löytyvän, vaikka ”patistelin”

---

¹ Bändin, bändin jäsenten sekä muiden aineistosta esiintulevien henkilöiden, paikkojen ym. nimet on muutettu tunnistamisen välttämiseksi.

poikia useampaankin otteeseen sähköpostitse. Hetkittäin olin jo luopua toivosta: ehkäpä pojat olivatkin tulleet toisiin aatoksiin eivätkä haluaisikaan olla mukana.

Sattumalta kuitenkin pian kuulin, että lokakuun lopulla olisi tulossa yläaste- ja lukioikäisille bändeille suunnattu tapahtuma, jossa myös tämä tutkimani bändi esiintyisi. Uusi (kierto-)tie bändin kohtaamiseen tuntui avautuvan, ja niinpä tarjouduin osallistumaan bänditapahtuman järjestelyihin, jos apua tarvittaisiin. Odotin kohtaavani bändiläiset tapahtuman suunnittelupalaverissa, mutta jouduin taas pettymään. Jotta he kuitenkin saisivat tarvittavan infon tulevasta tapahtumasta, tarjouduin tiedottamaan palaverissa läpikäydyistä käytännön asioista bändille sähköpostitse. Lähetettyäni viestin bändiläisille jää tuntui murtuvan minun ja heidän väliltä. Sain kiitosviestin, ja vihdoinkin bändi tuntui olevan valmis tapaamaan minut. Ensimmäinen tapaaminen saatiin sovittua bänditapahtuman jälkeiselle päivälle, vaikka näkisimmekin jo tapahtumassa.

Ensimmäinen palaveri pidettiin bändin toivomuksesta heidän treenikämpällään. Kerroin silloin tarkemmin, mistä tutkimuksessa on kyse ja jaoin tutkimuslupalaput sekä sitoumukset tutkimukseen osallistumiseksi (ks. liite 1). Pojat olivat kovin myönteisiä ja yhteistyöhaluisia, vaikkakin vielä hieman hämillään siitä, että heistä ollaan näin kiinnostuneita. Sain tietää, että bändi treenaa kolme kertaa viikossa noin kolme tuntia kerrallaan, ja kerroin tulevani jo seuraaviin ”reeneihin” havainnoimaan, jotta tutkimus pääsisi jatkumaan. Ensimmäinen tapaaminen sujui siis hyvin: sitkeys palkittiin ja vihdoinkin olisi luottamuksen rakentamisen aika. Mitenköhän pojat mahtavat suhtautua treenikämpän nurkassa istuvaan tutkijaan, kun pääsen tositoimiin?

5.2.1 Havainnointi tässä tutkimuksessa

Havainnointi on hyvin yleinen sosiaalitieteellisen tutkimuksen aineistonkeruumetodi. Havainnointia käyttävä tutkija joutuu aina ennen aineistonkeruuseen ryhtymistä pohtimaan, missä määrin hänen on järkevää itse osallistua tutkimansa kentän tapahtumiin. Grönfors (1985, 87) toteaa, että havainnointi edellyttää lähes aina jonkinasteista osallistumista. Tässä tutkimuksessa osallistuminen tarkoitti sitä, että olin läsnä tutkimusyhteisössäni lähinnä havainnoimassa (yhteensä 14 bänditreeneissä

2-3 tuntia kerrallaan), mutta osallistuin kyllä sopivan tilaisuuden tullen ryhmäläisten keskusteluihin. Toisinaan bändiläiset jopa kysyivät minulta neuvoa tai mielipidettä johonkin, ja silloin minun osallistumiseni olikin erityisen luontevaa.

Hammersley ja Atkinson (1983, 94) huomauttavat, että lähes vastakkainen tutkimustapa, täydelliseen osallistumiseen tähtäävä havainnointi edellyttäisi tutkijan roolin salassa pitämistä. Tämä taas saattaisi osoittautua hyvin hankalaksi, varsinkin havainnointimuistiinpanojen teon kannalta. Toisaalta pelkästään havainnoiva otekaan ei useimmiten ole kaikkein hedelmällisin: silloin aitoa kontaktia tutkittaviin ihmisiin ei ole ollenkaan (mt., 95). Niinpä tutkijat ovatkin useimmiten löytäneet havainnointiinsa sopivan tutkimusotteen jostain näiden kahden ääripään väliltä.

Sosiaalityön alalla etnografista eli osittain havainnointiin perustuvaa tutkimusta ovat viimeisen kymmenen vuoden sisällä tehneet muiden muassa Tarja Pösö (1993), Leena Eräsaari (1995) ja Hannele Forsberg (1998). Pösö (1993, 32) keräsi aineistoaan koulukodin sisäisistä poikkeavuuden määrittelyistä käytännössä olemalla läsnä hoidollisissa tilanteissa ja koulukotiosastoilla. Muistiinpanoja Pösö kirjoitti poissa muiden näkyviltä, vaikka hänen tutkijuutensa olikin kaikkien koulukodin työntekijöiden ja muiden asianosaisten tiedossa (mt., 295). Hän huomasi pian joutuvansa vedetyksi mukaan keskusteluihin, joissa hänen oli alun perin ollut tarkoitus olla mukana vain tarkkailevana tutkijana. Tällöin hänen oli tutkijana ymmärrettävä, ettei kerätty aineisto syntynyt täysin tutkijasta riippumatta, luonnostaan, vaan tutkija oli vahvasti osaltaan sitä luomassa. Tällaisessa havainnoinnissa tutkija todella osallistuu tutkimuskenttensä tapahtumiin ja on siksi myös pakotettu tarkkailemaan omaa käyttäytymistään tutkimustilanteissa entistä tietoisemmin välttääkseen tai ainakin huomatakseen itsestään johtuvat aineiston vääristymät. (Mt., 292.)

Leena Eräsaari (1995) havainnoi hänkin tutkimustaan varten institutionaalisia käytäntöjä. Hänen havainnointikenttänään olivat sosiaali- ja työvoimatoimistot, joissa hän tutkimusapulaisineen tarkkaili ja videokuvasi muun muassa asiakkaiden ja työntekijöiden välisiä vuorovaikutustilanteita. Kentällä Eräsaari ei kyennyt muuttumaan näkymättömäksi havainnoijaksi, joten tässäkin tutkimuksessa tutkijoiden ja kentän välinen vuorovaikutus kirjautui tutkimusraporttiin havaintoina ja tuloksina.

(Mt., 22-23.) Osallistuminen oli siis selkeästi tiedostettua ja lopulta myös julkikirjoitettua. Tällä tavoin tutkimuskohteenakaan eivät enää olleet vain tutkijan ulkopuoliset tilanteet, vaan havainnointi taas kerran kohdistui osittain tutkijan omaan toimintaan.

Hannele Forsbergin (1998, 63) tutkimuksessa havainnoinnin kohteina olivat sosiaalitoimistojen ja perhetukikeskusten avotyön konkreettiset käytännöt. Hän oli kiinnostunut siitä, miten perhe tuotetaan erilaisissa lastensuojelun asiantuntijakulttuureissa. Sosiaalitoimistoissa havainnoidessaan Forsberg halusi yleensä pitäytyä mahdollisimman näkymättömänä, mutta kirjasi kuitenkin muistiinpanojaan havainnoinnin aikana. Perhetukikeskuksissa hän oli tilanteen mukaan joko osallistuvan tai osallistumattoman havainnoijan roolissa. (Mt., 76, 88, 94, 102.) Forsbergin soveltama havainnointitapa kuvastaa mielestäni hyvin tutkijan ja kentän suhdetta etnografisessa aineistonkeruussa. Siinä tutkijan on aina oltava valmis mukautumaan kentän tilanteisiin, jotka toisinaan vaativat näkymättömyyttä ja toisinaan taas tiiviimpää osallistumista.

Minun havainnointitapani oli lähellä Grönforsin (1985, 88-92) esittelemää 'havainnointia ilman osallistumista'. Osallistumattomassa havainnoinnissa tutkimuskohteiden ja tutkijan välinen vuorovaikutus ei ole tiedonhankinnan kannalta erityisen merkittävää. Tällöin havainnoitsijan rooli on lähinnä tutkijan rooli, eikä siihen sisälly muita yhteisön rooleja. Grönforsin (mt., 90) mukaan tällaiseen havainnointiin liittyy usein tutkittavien yksityiskohtainen haastattelu, jolloin havainnointi- ja haastatteluaineistojen vertailu mahdollistuu. Juuri näin minäkin tutkimusaineistoni keräsin.

Ongelmakohtana osallistumattomassa havainnoinnissa voidaan pitää sitä, että tutkijan läsnäolo väistämättä vaikuttaa tutkimustilanteiden kulkuun. Grönfors (mt., 91) toteaa, että "mitä intiimimmäksi tutkittavat tilanteen kokevat, sitä suurempi on ulkopuolisen vaikutus siihen". Tutkittavat saattavat antaa tutkijalle kentän tapahtumista todellista edustavamman kuvan ja käyttäytyä eri tavoin riippuen siitä, onko tutkija paikalla vai ei. Tätä tapahtumien vääristymistä voidaan lieventää siten, että tutkija oleskelee yhteisössä tarpeeksi pitkän ajan, jotta tutkittavat ehtivät tottua häneen (kuten esim. Pösö 1993, Eräsaari 1995 ja Forsberg 1998). Pikkuhiljaa tutkijasta tulee tällöin kuin

osa ”kalustoa”, eikä hänen läsnäolollaan enää ole ratkaisevaa häiritsevää vaikutusta havainnointiin. Oman tutkimukseni havainnointijaksolla tuntui käyvän juuri näin. Aluksi minun paikalla olemiseni ja avoin muistiinpanojen kirjoittamiseni oli pojista hiukan hämmentävää, mutta ajan myötä he eivät oikeastaan enää huomanneet minua. Toki varsinkin alkuajan havainnointiaineistoa on tarkasteltava kriittisesti ja ottaen huomioon sen seikan, etteivät pojat ehkä vielä silloin toimineet kuten ”normaalisti” treenikämpätilanteessa.

Vaikka osallistumiseni tutkimusyhteisön toimintaan oli melko vähäistä, pidin tärkeänä luottamuksellisen ja luontevan suhteen syntymistä minun ja bändiläisten välille havainnointitilanteessa. Tässä mielessä havainnointitapani muistuttaa Grönforsin (1985, 97) esittelemää osallistuvaa havainnointia. Osallistuva havainnointi kun edellyttää sitä, että tutkijan ja tutkittavien välillä on jollakin tavoin merkittäviä sosiaalisia suhteita. Grönforsin sanoin tutkijan ”tulee olla enemmän kuin pelkkä tutkija siinä yhteisössä, jota hän tutkii” (mt., 97). Toisaalta tutkijan osallistuminen on ikään kuin roolileikkiä: tutkija ”näyttelee” olevansa edes jollain tavoin osa tutkittavaa yhteisöä. Toisaalta tutkittavilla on kuitenkin oikeus ja halu oppia tuntemaan tutkija myös *ihmisenä*, roolin ulkopuolella. (Mt., 98.) Toivon oman tutkimukseni havainnointitilanteiden muodostuneen sellaisiksi, että minut on voitu nähdä siellä omana itsenäni. Ainakin olen siihen tietoisesti pyrkinyt.

5.2.2 Haastattelu aineistonkeruun muotona

Aineistonkeruuni toinen vaihe oli ryhmässä toteutettu teemahaastattelu. Lähestyin haastattelua Hirsjärven ja Hurmeen (2001, 41-42) viitoittamasta näkökulmasta, jossa haastateltavia (tai haastattelijakaan) ei nähdä ”tyhjinä tauluina” vaan henkilöinä, jotka tuovat haastattelutilanteeseen omat aiemmat kokemuksensa. Lisäksi haastattelutilanne itsessään on sosiaalista vuorovaikutusta, keskustelua, jonka päämäärä on ennalta päätetty. Useimmiten haastattelut toteutetaan niin, etteivät haastateltavat ole aiemmin tavanneet haastattelijaa, jolloin luottamuksen saavuttamiseen ja tilanteen vaatimien roolien opetteluun voi mennä kauankin aikaa haastattelun alusta. Minun tutkimuksessani kontakti oli jo luotu ja luottamus

saavutettu ennen haastattelua, joten oli helppo siirtyä suoraan asiaan – bändiläisten kokemuksiin ja yhdessä luotaviin merkityksiin.

Päädyin tutkimusta suunnitellessani teemahaastattelu-muotoiseen puolistrukturoituun lähestymistapaan, koska uskoin siten parhaiten muodostuvan luonnollista vuorovaikutusta sekä minun ja haastateltavien että kunkin haastateltavan välille. Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa käsiteltävät aiheet, teemat, on valmiiksi päätetty, mutta kysymisen tapaa ja sanamuotoja voi säädellä tilanteen mukaan (Eskola & Suoranta 1998; Hirsjärvi & Hurme 2001, 47-48).

Ryhmähaastattelu tuntui luontevimmalta haastattelutavalta siksi, että koko tutkimuksen keskiössä on ryhmässä tapahtuva toiminta ja sen merkitykset. Ryhmähaastattelussa osanottajat voivat melko vapaamuotoisesti ja spontaanisti kommentoida kulloinkin käsiteltäviä teemoja ja siten tuottaa monipuolista tutkimusaineistoa (Hirsjärvi & Hurme 2001, 61). Ryhmähaastattelun etuna yksilöhaastatteluihin nähden voidaan pitää muun muassa sitä, että sen avulla saadaan tietoja usealta vastaajalta samanaikaisesti (mt., 63). Lisäksi ryhmässä voi olla helpompi keskustella vapaasti annetuista aiheista, varsinkin jos osanottajat tuntevat toisensa hyvin entuudestaan. Haittapuolena voidaan nähdä valmiin ryhmän ryhmädynamiikka, joka vaikuttaa väistämättä siihen, kuka puhuu ryhmässä eniten ja mistä puhutaan. Lisäksi haastattelunauhojen purku saattaa olla hankalaa, kun on yritettävä erottaa monen puhujan äänet toisistaan. (Mt., 63)

Oma haastatteluni ei sujunut aivan kummalluksitta. Aluksi kaikki tuntui menevän hyvin, kun kaikki pojat tulivat paikalle ja olivat melko puheliaita ja motivoituneita. Sitten, noin 40 minuutin kuluttua aloittamisesta, huomasin, ettei nauhuri ollutkaan nauhoittanut mitään. Pettymys oli melkoinen – sekä minulla että pojilla. Onneksi pojat suostuivat ottamaan kaiken alusta pienen tauon jälkeen. On tietysti selvää, että samojen teemojen läpikäyminen heti perään uudelleen vaikutti keskustelun kulkuun ja etenkin motivaatioon, aluksi paljonkin. Pojat kuitenkin jaksoivat hämmästyttävän hyvin keskittyä tällä toisellakin kerralla, ja mielestäni nauhalle saatu haastattelu onnistui niin hyvin kuin se näillä edellytyksillä voi onnistua. Muun muassa ryhmädynamiikka ei näyttänyt haittaavan merkittävästi keskustelun vuorojen jakautumista. Paljon haastavampi osuus olikin sitten haastattelunauhan purkaminen ja

puhtaaksikirjoittaminen, koska toisten päälle puhumista, mumisemista ja hälyääniä kertyi noin tunnin ja viidentoista minuutin haastatteluun hyvinkin paljon. Uskon kuitenkin onnistuneeni saamaan selville nauhalta kaiken olennaisen.

Haastattelun esivalmistelut

Hirsjärvi ja Hurme (2001, 72-73) painottavat esihaastattelujen tekemisen tärkeyttä ennen varsinaisten haastattelujen toteuttamista. Omassa tutkimuksessani en kokenut tämällyyppisen haastattelurungon testaamisen ja kohdejoukon kokemusten etukäteiskartoittamisen olevan ollenkaan välttämätöntä, koska olin jo pitkän havainnointijakson aikana varmistunut siitä, mitä asioita voi kysyä ja miten ne kannattaa haastattelussa esittää. Lisäksi havainnointijakson aikana minulle oli kertynyt tietoa siitä, missä ja milloin haastattelu olisi järkevintä käytännössä toteuttaa. Hirsjärven ja Hurmeen (mt., 73-74) mukaan haastattelupaikka on yleisimmin haastateltavan koti, jokin julkinen tila, haastateltavan työpaikka tai jokin vapaamuotoisempi paikka (esimerkiksi katu). Teema- ja syvähaastattelu edellyttävät tilanteen saamista haastateltaville miellyttäväksi, jotta kontaktin luominen on mahdollista. Siksi paikan on oltava rauhallinen. Haastateltavien voi antaa ehdottaa heille mieluista haastattelupaikkaa. Haastatteluajankohta taas kannattaa miettiä siten, että haastateltavilla todella on aikaa vastata.

Tässä tutkimuksessa haastattelupaikan valinta jäi minun huolekseni. Koska haastateltavat ovat nuoria, epäilin heidän oma-aloitteisesti tuskin ehdottavan mitään tähän tarkoitukseen sopivaa paikkaa. Jonkun bändiläisen kotona haastatteleminen ei tullut kysymykseen, koska muiden perheenjäsenten läsnäolo olisi luultavimmin häirinnyt tilannetta. Bändin treenikämpäkään ei sopinut viereisissä kämpissä harjoittelevista toisista bändeistä aiheutuvan melun takia. Järkevimmäksi vaihtoehdoksi koin ainejärjestötila Sossulan Tampereen yliopiston sosiaalityön ja sosiaalipolitiikan laitoksella, koska se sijaitsi helppojen kulkuyhteyksien päässä ja oli paikkana sopivan ”epämuodollinen” mukavan haastattelutilanteen luomiseksi. Vaikka tila olikin bändiläisille vieras, en uskonut sen haittaavan tilanteeseen sopeutumista.

Haastattelua varten oli tehtävä suunnitelma haastattelun etenemisestä, haastattelurunko. Teemahaastattelurungon tehtävänä on toimia haastattelutilanteessa

haastattelijan muistilistana ja keskustelun ohjaajana. Haastattelutilanteessa teemat lopulta tarkentuvat kysymyksiksi haastateltavien ja haastattelijan vuorovaikutuksessa. Myös haastateltavat voivat tarkentaa ja konkretisoida aihepiirejä haastattelun kuluessa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 66.)

Oman haastattelurunkoni (ks. liite 2) suunnittelin osittain havainnointijakson aikana saamieni tietojen ja osittain kirjallisuudesta poimimieni ohjeiden ja mallien perusteella. Lisäsin haastattelurunkoon viimeiseksi kohdaksi varsinaisten teema-alueiden ulkopuolisen ”tunnelma ja palaute” -osion, jonka myös nauhoitin haastattelun päätteeksi. Tätä osiota en kuitenkaan varsinaisesti analysoi, vaan käytän sitä tausta-aineistona havainnointi- ja haastattelutilanteiden kulun hahmottamisessa.

Haastattelusta sovittiin sähköpostitse ja puhelimitse. Kaikille sopivan ajankohdan löytyminen ei ollut ihan helppoa, ja minun tutkijana (ja tässä tutkimuksessa myös aikuisena) olikin joustettava eniten ajankohdan sovittamisessa. En kuitenkaan halunnut dominoida haastatteluajan valintaa (tehdä päätöstä yksin), vaan annoin poikien keskenään ensin miettiä, milloin heille parhaiten sopisi. Lopulta kaikkien saapuminen paikan päälle varmistui vasta haastattelupäivän aamuna. Mutta parempi myöhään kuin ei silloinkaan!

Haastattelijan roolista

Jo haastattelua suunniteltaessa on mietittävä, millaiseen rooliin tutkija/haastattelija haluaa itsensä haastattelutilanteessa asettaa ja toisaalta, mitä odotuksia haastattelijaan haastattelutilanteessa kohdistuu. Hirsjärvi ja Hurme (2001, 68-69) ovat listanneet muutamia haastattelijalle asetettavia vaatimuksia. Haastattelijan voi odottaa olevan aihepiirin hyvin tunteva ja haastattelutilannetta ohjaava, ulosanniltaan selkeä ja herkkä kielellisille ja ei-kielellisille käyttäytymisvihjeille. Hänen on osattava ottaa oman käyttäytymisensä vaikutukset huomioon ja toisaalta ymmärtää haastateltavan käyttäytymisen taustalla mahdollisesti vaikuttavat motiivit. Lisäksi haastattelijalta tulisi olla avoin mm. haastateltavien esiin tuomille uusille näkökulmille, luottamusta herättävä ja psyykkisesti kestävä, jotta pystyisi suhtautumaan ymmärtävästi ja asiallisesti haastateltavien ongelmiin tai arkaluontoisiin aihepiireihin.

Yhtenä oletusarvona Hirsjärvi ja Hurme (2001, 69) mainitsevat haastattelijan huomiota herättämättömän olemuksen. Heidän mukaansa tutkijan olisi oltava käyttäytymiseltään ja pukeutumiseltaan mahdollisimman ”normaali” eikä esimerkiksi tuoda julki mahdollista kuulumistaan johonkin vähemmistöön. Mielestäni tämä vaatimus ei välttämättä sovellu kaikkiin haastattelutilanteisiin. Pikemminkin eräs haastattelijan olemukseen paremmin sopiva vaade voisi olla se, että ”ole oma itsesi tilanteen vaatimalla tavalla”. On melko kohtuutonta olettaa haastateltavien suhtautuvan luottavaisesti tutkijaan, joka vaikuttaa ulkoisesti erilaiselta kuin mitä todellisuudessa on.

Minä päädyin olemaan oma itseni, sekä käyttäytymiseltäni että ulkoiselta olemukseltani. Uskon sillä olleen mahdollisesti suurenkin vaikutuksen koko aineistonkeruuvaiheen onnistumiseen: koska *minä* olin luontevasti itseni, mitä ilmeisimmin *myös tutkittavat* tunsivat vähemmän tarvetta ”esiintyä” muina kuin mitä ovat. Luonnollisesti tilanne olisi ollut toinen, jos olisin haastatellut esimerkiksi jonkin suuryrityksen johtoa heidän toimitiloissaan. Siinä tapauksessa uskottavuus olisi saattanut kärsiä tutkijan oman tyylin tullessa näkyvästi esiin, ja neutraalimpi olemus olisikin silloin ollut paikallaan.

Hirsjärvi ja Hurme (2001, 97) kirjoittavat haastattelijan roolista mielestäni osuvasti:

Haastattelija on haastattelutilanteessa *samalla sekä osallistuva että tutkiva* persoona. Hän itse joutuu siihen ihmisenä osalliseksi. Kuitenkin haastattelijalta vaaditaan yleensä oman osuuden minimoimista. Tämä tarkoittaa sitä, että hänen tulisi olla puolueeton, hän ei saisi osoittaa mielipiteitä, ei heittäytyä väittelyyn, ei hämmästellä mitään. -- Käytännössä on osoittautunut, että haastattelijan *on pystyttävä joustamaan* jopa näistä periaatteista. -- Tavoitteena voidaan pitää *kommunikaation luontevuutta*, ei sen kaavamaisuutta. (kursivoinnit lisätty)

Näitä ajatuksia minä pidin ohjenuorinani poikia haastatelllessani, ja huomasin luontevimmaksi kommentoida heidän puheenvuoroissaan esiin tulleita aiheita mahdollisimman huomaamattomasti, lähinnä pienin myötäilevin äännähdyksin. Joskus katsoin kuitenkin aiheelliseksi hieman provosoida keskustelua tai

hienovaraisesti pitää jonkun haastateltavan puolta, jos huomasin hänen joutuvan ”ahtaalle” ryhmässä. Kaavamaisiksi ei minun tutkimushaastatteluni siis voi todellakaan väittää – pikemminkin huolekseni tuli hiukan se, oliko keskustelu liiankin vapaamuotoista.

Toisaalta haastattelussa kertyi juuri sitä tietoa, jota kaipasinkin, ja kaikki haluamani teemat tulivat käsiteltyksi. Haastateltavien ja tilanteen mukaan joustaminen tarkoitti minun tutkimuksessani yleisten haastattelusääntöjen osittaista unohtamista, ”hetkessä elämistä” ja ihmisten kohtaamista sellaisina kuin he sattuvat olemaan. Minun tehtäväni oli motivoida keskustelua ja ohjata sitä oikeille raiteille, jos väärille aiottiin joskus eksyä. Muutoin pojat itsekin pitivät keskustelua käynnissä, jakoivat puheenvuoroja ja osallistuivat näin aktiivisesti tilanteen eteenpäin viemiseen. Uskon tasavertaisuuden periaatteen toteutuneen haastattelutilanteessa muun muassa näistä syistä melko hyvin. Tutkijan ja tutkittavien välinen kuilu ei ainakaan silloin vaikuttanut kovin suurelta.

6 Bändi kasvattavana yhteisönä: teemoittelu ja analyysi

Tutkimukseni sisällöllisenä tavoitteena on **kuvata nuorten bändiä kasvattavana yhteisönä**. Esitän tässä luvussa ensin havainnointimateriaalin avulla sen, millaiseksi vuorovaikutus tutkimusbändini treeneissä muodostui ja mitkä puheenaiheet olivat tällöin eniten esillä. Sitten erittelen ryhmähaastatteluaineiston antia teemoittain, osittain syventäen havainnointijakson vuorovaikutukseen liittyviä huomioita, osittain tuoden esiin poikien omia kokemuksia bändiharrastuksesta ja sen merkityksestä heille. Haastattelun ja bändin internetsivun pohjalta olen myös koonnut The Hunter – bändin syntykertomuksen (liite 3), joka valottaa tutkimusbändin alkutaipaletta ja taustoittaa haastattelussa esiin tulleita aihepiirejä. Lopuksi pohdin aineistoani kokonaisuutena.

6.1 Vuorovaikutus bänditreeneissä – havainnointiaineiston analyysia

Havainnointiaineistosta löytyi lukemattomia kohtia, joissa **bändiläisten välinen vuorovaikutus ja ryhmän merkitykset** sen jäsenille selkeästi ilmenevät. Luokittelin

nämä kohdat 13 kategoriaan: 1) *hengailu/jutustelu*, 2) *naljailu/piikittely*, 3) *hauskanpito*, 4) *kaverin auttaminen, neuvominen ja tukeminen/yhteisvastuu*, 5) *roolit/asemat/valta*, 6) *normit/säännöt/yhteiskunnan vaatimukset*, 7) *soittamisen moraalit ja asenteet*, 8) *biisinteko/työnteko*, 9) *osaaminen/taidot*, 10) *kritiikki ja siihen vastaaminen*, 11) *imago*, 12) *tunteiden ilmaisu* ja 13) *soittamisesta nauttiminen/soittamisen ilo ja into*. Kategorioita 1)-7) käsittelen edellä laajemmin, loppuja [8)-13)] hieman suppeammin ja yhdistellen. Näiden 13 kategorian ulkopuolelle jäi luonnollisesti huomioita siitä, että pojat soittivat treenikämpällään aina itse musiikkia. Tulloon se nyt tässä vielä erikseen todetuksi..

Poikien välistä vuorovaikutusta kuvaavien huomioiden lisäksi havainnointiaineisto sisälsi runsaasti erityisten **keskusteluiden kuvauksia**, joista löysin yhteensä 5 keskustelunaihetta: 1) *koulunkäynti*, 2) *nuoren elämä ja vapaa-ajan vietto*, 3) *bänditoiminnan arviointi/kehittyminen*, 4) *idolit* ja 5) *aikuistuminen*. Näitä keskusteluja esittelen alaluvussa 6.2. Kaikkien edellä mainittujen kategorioiden ulkopuolelta keräsin vielä kaikki **omaa toimintaani tutkijana tai minun ja tutkittavien välistä vuorovaikutusta koskevat** maininnat omaksi luokakseen. Tätä aihepiiriä käsittelen erityisesti myöhemmin reflektoidessani tutkijan roolia ja omaa onnistumistani siinä (luku 7).

6.1.1 Treenikämpän arkiset kommunikaatiomuodot

Nuorisobändin treenikämpä näyttäytyi minulle soittoharjoittelutilan lisäksi arkisen vuorovaikutuksen areenana, jossa vietetty aika täyttyy pitkälti oleilusta, bändikavereiden piikittelystä, hauskanpidosta ja kavereiden neuvomisesta tai muusta tukemisesta. Bändiläisten välinen kommunikaatio muistuttaakin etäisesti tavallisen perheen yhdessäoloa vaikkapa viikonloppuna. Kukin oleilee ja rentoutuu omalla tavallaan silloin, kun ei ole töitä tehtävänä, ja etenkin sisarukset eivät voi olla naljailematta toisilleen milloin mistäkin. Toisaalta perheenjäsenet ovat toistensa apuna ja tukena aina tarvittaessa. Viikonlopuksi perhe myös usein suunnittelee jonkin yhteisen hauskan hetken, oli se sitten elokuvailta tai pulkkamäenlaskua. Samantyyppisellä logiikalla näyttää toimivan myös nuorten bändiyhteisö.

”Ei soiteta enää, istutaan vaan” – olemisen sietämätön keveys

Havainnoinnin aikana poikien bänditreeneissä korostui yhdessä soittamisen jälkeen eniten **yhdessä olemisen** merkitys, hengailu ja juttelu. ”Hengailu” oli aikaa, jolloin ei varsinaisesti tehty mitään erityistä tai päämäärätietoista – tärkeintä oli yhdessä viihtyminen. Käytännössä hengailu oli treenikämpän sohvilla tai rakennuksen käytävillä istumista ja juttelemista. Pojat ottivat mukavan asennon, oman tilansa ja rentoutuivat.

Puhuvat kännisähliilyistä, hihittelevät ja syövät karkkia: teinihengailua. (26.10.)²

Bändikavereihin luotetaan, ja luottamus kestää pienen jäynänteon. Joskus yhdessä oleminen voikin olla toisten kiusaamista – sekin yksi tapa osoittaa välittämistä ja ikään kuin testata ystävyyttä ja toisten sietokykyä.

Jami, Jaska ja Peter juttelevat koulun liikuntatunneista ja roikkuvat ulko-ovella. Tekevät jäynää Vesalle ja Martille, jotka ovat vielä ulkona; ovat muka avaamatta ovea. (13.11.)

Kuulumisten kertominen kuuluu lähes aina treenien kulkuun, joko soittamisen ohella tai sitten erikseen treenien alussa tai lopussa. Erityisesti kouluasioista kerrotaan bändikavereille, koska vain kaksi pojista on enää samassa koulussa, ja niinpä toisten kouluissa tapahtuvista asioista ei juurikaan tiedetä. Mistään kovin intiimeistä asioista ei treeneissä toisille avauduta; joskus joku pojista saattaa kuitenkin mainita suhteistaan tyttöihin, kuten Jami teki muutamissa treeneissä.

Vesa kertoo, että pitäis tehdä kranseja joulumyyjäisiin, jotta pääsevät luokkaretkelle laivalle. --- Puhuvat juhlimisesta ym. Martti kertoo saaneensa hylsyn äidinkielen pistarista. Vesa kertoo, että heillä äikässä harjoitellaan kirjoittamaan kirjakieltä. (26.10.)

Jami kyselee, mitä muut ovat tehneet eilen. Oli itse ollut ”kahviloissa” tyttöjen kanssa. (09.11.)

Usein hengailu muuttuu yhteisten koulumuistojen kertomiseksi tai toisten hauskuuttamiseksi. Yhdessä nauraminen lujittaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kun

---

² Suluissa päivämäärä, jolloin havainto on tehty.

toiset hauskuuttavat muita sanallisesti huvittavilla tarinoilla tai vitseillä, jonkun toisen tapana voi olla toiminnallisemman ”hölmöilyn” provosoiminen. Silloin tällöin joku ottaa esiin yhteiset ala-aste- tai yläasteajat ja saa bändikaverinsa hetkeksi punastelemaan vanhoille koulusähläilyille.

Jokainen vuorollaan kertoilee jotain läppiä ja juttuja. Tuntuvat viihtyvän tosi hyvin yhdessä ilman soitteluakin. Juttelevat jostain ”homonnäkösestä” tyypistä. Peter hauskuuttaa leikkimällä Marttia, pukee sen ulkovaatteet päälle. (02.12.)

Juttelevat jotain vanhoja koulujuttuja taas, mitä kukin on tehnyt tai sanonut joskus kauan sitten (noloja juttuja). Aika lunkisti ottavat vanhat mokailunsa. Tollasta melko rentoa jutustelua. Naureskelevat ala-astejuttuja. ..ja yläastejuttuja. (09.12.)

Toisaalta vakavammatkin nuoren elämään liittyvät asiat saattavat välillä askarruttaa, ja niitä sitten pohditaan yhdessä kevyemmän jutustelun lomassa. Hankalampien teemojen käsitteleminen on pojille ehkä helpompaa ryhmässä kuin pelkästään oman pään sisällä. Treenikämpärakennuksen käytävässä istuskellessa puhe kääntyy yllättäen (nuoren ja) opiskelijan asemaan yhteiskunnassa, ja se johtaa hetkeksi keskusteluun rahasta. Toisella kertaa poikia mietityttävät itsenäistymiseen ja kotoa pois muuttamiseen liittyvät seikat, kuten omista syömisistä huolehtimisen vaikeus(!). Ylipäätään nuorille tärkeiden ikien saavuttaminen ja sitä kautta oikeuksien ja mahdollisuuksien lisääntyminen tuntuvat vaativan yhteistä pohdintaa.

Martti: ”Opintotuki on ainoa valtion tollanen tuki, jota on leikattu.” Miettivät raha-asioita. (13.11.)

Jaska: ”Eikka sanoo muuttavansa nyt omaan kämppään.” Peter: ”Aiok sääkin muuttaa?” Jaska: ”No en.” Peter: ”Mä en ainakaan haluis muuttaa; mitä vittua mä söisin päivisin?” (02.12.)

Martti: ”Kaikkeeta tapahtuu tässä muutaman vuoden sisään; saa kevarikortin ja ajokortin ja..” Juttu liikkuu vaikka missä; viikonlopun vietossa, autojen bensankulutuksessa.. (04.12.)

Ulkonäkökin voi joutua tarkastelun kohteeksi yhdessä hengatessa – onneksi kuitenkin huumorimielellä. Kerran rumpali-E tulee treeneihin melko siisti kauluspaita päällä tavallisen hupparin tai collegen sijaan ja saa heti osakseen hämmentynyttä

naureskelua. Tyyliasiat - esimerkiksi se, miten hevimuusikon ”pitäisi” pukeutua - ovat muutenkin aika ajoin puheenaiheina.

Muut naureskelevat Jaskan paidalle (oli kuulemma Dressmannista ostanut): ”Näytät ihan jazz-rumpalilta...” Joku poikien kaveri kuulemma pitää kauluspaitaa nukkuessaankin: Jaska: ”Onhan se hyvä olla tyylikäs unissaankin.” (11.11.)

Nopeasti katsottuna saattaa tulla sellainen vaikutelma, ettei näillä keskusteluilla tai pelkällä yhdessä olemisella ole mitään sen kummempaa merkitystä. Lähemmin tarkasteltuna tämä ”päämäärätön hengailu” näyttää silti olevan tärkeässä asemassa bändipoikien välisessä vuorovaikutuksessa, siinä missä minkä tahansa nuorten ryhmän toiminnassa usein. Juttelulle ja olemiselle pyhitetään joskus tarkoituksellisestikin aikaa varsinaisen tavoitteellisen toiminnan, kuten soittamisen ja laulun ohella. Käsitänkin hengailuhetkien olevan nuorille eräänlaista **itsenäistä tilan ja ajankäytön hallintaa**, jolloin heillä itsellään on lupa ja oikeus yksin päättää tekemisistään – tai siitä, että ollaan tekemättä mitään erityistä. Kukaan ulkopuolinen ei voi tulla heiltä sitä kieltämään; **pakkoja ei ole**. Samalla he saavat tilaisuuden testata sosiaalisia taitojaan ja käsitellä mieltään askarruttavia asioita turvallisesti oman ryhmän sisällä. Hengailun kasvattava merkitys tuntuukin kietoutuvan perussosiaalisuuden opettelun, turvallisuuden tunteen kokemuksen ja oman ajankäytön hallinnan harjoittelun ympärille.

”Sua pitää haukkua, että sä soitat oikein!” – naljailu ja piikittely vuorovaikutuksen tapoina

Koko havainnointijakson ajan huomioni kiinnittyi poikien ”veikeään” tapaan **kommunikoida keskenään toisilleen naljailemalla** tai toisten virheistä piikittelemällä. Tätä pienimuotoista bändikavereiden haukkumista ei juuri koskaan oteta mitenkään kovin vakavasti, eikä siitä myöskään ole tapana näkyvästi loukkaantua. Joskus bändikaverin soittotaito tai sen puute joutuu piikittelyn kohteeksi kuten Vesan tapauksessa, tai sitten omaa pahaa oloa saatetaan helpottaa toisen ulkonäköä haukkumalla. Aikuisen (ja kenen tahansa ulkopuolisen) korvaan tällainen kommunikointi kalskahtaa paikoitellen melkoisen tylyltä.

Martti: ”Tää kohta on rytmisesti vaikea eli Vesalle mahdoton.” (26.10.)

Peter: ”Vedä ny Jaska pussi päähän, kun sä näytät niin rumalta!” Aika tiukkaa keskinäistä naljailua, mutta näin kai nuo pojat vaan keskenään sitten kommunikoi.. (28.10.)

Melko rankaltakin vaikuttava sanallinen haukkuminen ja piikittely tuntuvat kuitenkin (onneksi?) olevan yksi ryhmän sisäisen **huumorin muoto**, joka on yhteisesti hyväksytty. Vähän väliä Jaska saa kestää kavereiden naljailua hänen soittovirheistään, muttei silti ole siitä monesti millänsäkään. Vesa saattaa kuitenkin vastata piikittelyyn samalla mitalla.

Martti naljailee Jaskalle, että ”jos toi Jaskakin nyt soittais oikein, et sä osaa, säähän oot oikeestaan ihan huono..!” Naureskelevat. (28.10.)

Martti heittää Vesalle karkin: ”Hei pultsari” ”Vesa tunnisti, kun mä sanoin sitä pultsariksi..” Vesa: ”Kiitos kusipää!” Pientä piikittelyä. (04.11.)

Mitä ilmeisimmin toiset bändiläiset ovat helpompia tai jotenkin sopivampia naljailun kohteita kuin toiset. Erityisesti Vesa ja Jaska saavat kestää säännöllistä vitsailua tai suoranaista piikittelyä. Niin julmalta kuin se saattaakin tuntua, toisten ”haukkuminen” muodostuu välillä melkeinpä haukkujien hauskanpidoksi.

Martti: ”Jaska, sä oot nykyään aina reeneissä ihan ku sä oisit kännissä, sä et keskity ollenkaan. Sua pitää haukkua, että sä soitat oikein!” (28.10.)

Keskinäinen tuki ei tällä kertaa ainakaan ilmennyt sanallisesti, Jaska joutui kestämään aika paljon naljailua. (28.10.)

Martti taitaa joskus tahallaan provosoida Vesaa, huvikseen. (23.11.)

Joskus naljailun perimmäisenä tarkoituksena näyttäisi olevan soittotaitojen kehittäminen, vaikka se aluksi tuntuukin ajatuksena hieman nurinkuriselta. Eikö sitä nyt yleensä kannustamalla paranneta suorituksia? Jaskan taidot polkea bassorumpua nopeasti (eli olla hyvä hevirumpali) asetetaan julkisesti kyseenalaisiksi, ja toisessa kohtaa kitaristi vihjaa basistin ja itsensä olevan parempia rumpaleita kuin hän. Mahtavatkohan ne taidot kehittyä tällaista palautetta kuunnellessa..

Ja vielä naljaillaan Jaskalle: Martti: ”Kyllä sun nyt pitää osata polkee nopeempaa, ku ollaan hevibändi.” (28.10.)

Jaska harjoittelee yhtä kohtaa. Martti: ”Vesakin osais sua paremmin!” Jaska: ”Tuutsää soittaaan, Vesa?” Martti piiskaa Jaskaa parempiin suorituksiin: Martti: ”Mää osasin ton jo viime keväänä, mää, tajuuks sää?!” (06.11.)

Vaikka poikien välinen tapa kommunikoida näin vaikuttaakin melko rasittavalta ja ikävältä, uskon sillä olevan ihan ymmärrettäviä funktioita. Yhtenä tarkoituksena piikittelyllä voi olla poikien välisen **ystävyyden testaaminen**; kokeillaan, miten paljon bändikaverit kestävät. Toiseksi naljailemalla voidaan **keventää tunnelmaa** ja **nauraa yhdessä** (vaikkakin usein jonkun toisen kustannuksella). Ylipäättään piikittely on vain yksi – joskin silloin tällöin melko julma – tapa käsitellä erityisesti soittotaitoihin liittyviä kysymyksiä.

”Pitäskö pistää Raybanit?” – hauskaa olla pitää

Soittaminen on poikien mielestä tietenkin **hauskaa**. Se ei kuitenkaan yksistään aina riitä hauskanpidoksi, vaan sekä soittamisen lomassa että tauoilla, ”luppoaikana”, rentoudutaan pienen huvittelun merkeissä. Pojat tuntuvan huvittuvan etenkin siitä, kun soittavat toistensa soittimia ristiin. Vaikuttaa siltä, että kun kyseessä ei ole oma soitin, voi rauhassa soittaa vapautuneesti, ilman vaatimusta soittimen hallinnasta.

Soittavat Paranoidin --- , Martti rummuissa ja Jaska ja Peter kitarassa. Martilla ja Jaskalla näyttää olevan melkoisen hauskaa. --- Martilla en ole kyllä aiemmin nähnytkään soittaessa noin vapautunutta hymyä! ☺ (18.11.)

Toinen hauskanpidon muoto ovat varta vasten ”järjestetyt”, **muut kuin soittamiseen liittyvät hupailuhetket**. Erityisesti bändiläisten valokuvien ottaminen, kuvissa poseeraaminen ja lopulta kuville nauraminen riemastuttavat poikia. Toki kuvia otetaan ihan oikeaa promootiotarkoitustakin varten, mutta minun silmissäni ”kuvausession” hauskanpitomerkitys kuitenkin korostuu poikien toiminnassa.

--- Martti: ”Pitäskö pistää Raybanit?” Testailevat Raybaneja. Tuntuvat innostuvan kuvanotosta, vähän starailumeininkiä. --- Pojilla on hauskaa ”kuvasesiossa” käytävillä. ”Laita sitten vaan hyviä kuvia sinne nettiin, niitä voi 6 miljardia ihmistä katella!” (04.11.)

Tällaisen yhdessäolon merkitys on mielestäni siinä, että se antaa pojille mahdollisuuden todella **levätä ja nauraa, olla rentoja**. Bändiharrastus voi nimittäin joskus kehkeytyä todelliseksi hikiseksi ja keskittymistä vaativaksi työnteoksi, joka

ottaa voimille ja toisinaan stressaakin. Tiukkojen biisinteko- ja harjoittelujaksojen välissä on välttämätöntä päästää välillä oikeasti vapaalle vaihteelle. Kasvamisen kannalta ajateltuna hauskanpito ryhmässä on näiden aikuistuvien nuorten tapa olla vielä edes hetki lapsia ja vapaita edessä odottavista suorituspainesta tai vaatimuksista.

”Nyt se oppi suoraan laakista!” – kavereiden neuvominen, tukeminen ja kannustus

Bändin jäsenet ovat hyviä ystäviä keskenään. Siksi **toisen auttaminen ja tukeminen** ovat luonnollinen osa bänditreenien vuorovaikutusta. Kovin usein bändikaveria ei suoraan sanallisesti kannusteta tai tueta, vaan apua ja tukea annetaan konkreettisilla teoilla. Taas kerran bändiläisten välillä on eroja siinä, millainen asenne heillä on toisten tukemiseen ja kannustamiseen. Erityisesti Peterillä tuntuu olevan hyvin aikuismainen ja mukava tapa auttaa muita.

Peter antaa Vesalle uuden plekun: ”Koita piruuttan, sillä voi olla parempi soittaa.” --- Peter treenauttaa Vesaa, hyvässä hengessä ja kannustaen. Peterillä tuntuu olevan hyvä asenne toisen auttamiseen. (13.11.)

Bändikavereita kehuaan ja kannustetaan etenkin silloin, kun on tapahtunut selkeää kehitystä soittotaidoissa. Työnteko on siis arvossaan. Toisaalta sitäkään ei pidetä pahana, etteivät kaikki vielä osaa kaikkea. Tarkoitushan on yhdessä opetella soittamista ja sitä kautta kehittyä. Kerran Martti neuvoi Vesaa bassonsoitossa, ja Jamia huvitti Vesaa osaamattomuus. Martti kuitenkin piti kaverinsa puolta ja muistutti Jamia siitä, miksi bändi ylipäättään harjoittelee.

Martti opettaa Vesalle bassokulkuja. Martti: ”Harjotellaan nyt, ei siinä oo mitään häpeämistä; Jami sun ei tarvii yhtään naureskella.” --- Peter opastaa Vesaa plekun käytössä. (13.11.)

Joskus toisen auttamisessa voi olla kyse selkeästi koko **bändin yhteisestä edusta**. Esimerkiksi Jaskan oli joskus vaikea kuulla muiden soittoa rummutuksensa yli, ja tämä tietenkin haittasi yhteen soittamista. Niinpä muut auttoivat Jaskaa kääntämällä yhden kaiuttimen häntä kohti ja neuvomalla soittotavassa. Näin saatiin yhteissoitto kulkemaan paremmin, mistä oli tietenkin hyötyä koko bändille.

Jaska ei saa alkua soitettua oikein, sanoo, ettei kuule Martin soittoa. Säättävät Jaskalle monitorin, jotta kuulisi. Peter neuvoo Jaskalle, miten rummut pitäisi soittaa. (04.11.)

Joskus toisen kannustaminen tulee esiin ilmeinä. Kaverin soittotaidot tunnustetaan vaikkapa hyväksyvällä hymyllä, kuten Martti ensimmäisessä edellä olevassa katkelmassa. Toisinaan kehuminen on suurempaa, mutta sanallisesti kuitenkin melko harvinaista. Luultavasti ääneen kehuminen koetaan jotenkin vaikeaksi – teoilla ja ilmehtimällä toisen tukeminen on huomaamattomampaa ja ehkä siis helpompaakin. Kesken soiton ei edes voi alkaa kovin paljoa jutella, joten luontevinta näyttää olevan toiminnallisempi auttaminen ja kannustus.

Soittavat edellistä, valmiimpaa uutta biisiä. Martti katsoo Vesan soittoa hyväksyvästi ja melko tyytyväisen oloisesti hymyillen. (04.11.)

Jaska reena nopeita fillejä; Peter kehuu. (18.11.)

6.1.2 Bändi normatiivisena yhteisönä

Nuorten bändi osoittautui havainnoinnin perusteella yllättävän korkeamoraaliseksi ja normatiivisia rajoja asettavaksi yhteisöksi. Kullakin bändiläisellä oli oma positionsa ja asemansa bändin sisäisessä hierarkiassa. Sekä bändin omien sääntöjen että yhteiskunnan asettamien normien noudattamista ja vaatimukseen mukautumista valvottiin tarkkaan. Itse soittamisen moraali ja kunkin asenteet harrastusta kohtaan olivat nekin tarkkailun kohteena bändin treenikämpän arjessa. Bändiläiset asettivat toisilleen rajoja ja tiedostivat ulkopuolelta tulevat paineet huomattavasti herkemmin kuin olin osannut kuvitella treenejä havainnoimaan lähtiessäni.

”Kuuntele nyt ihan oikeesti joskus muidenkin ideoita!” – roolit, asemat ja valta

Bändin työskentelyssä ja treenikämpän vuorovaikutustilanteissa tulevat selkeästi esiin bändiläisten **erilaiset roolit ja asemat bändin sisällä**. Asemiin näyttää sisältyvän ääneenlausumaton hierarkia, jota ilmaistaan joko suoraan puhumalla tai epäsuorasti käyttäytymisellä. Samalla tullaan myös käyttäneeksi valtaa - toisinaan tiedostamattomastikin - muita bändiläisiä kohtaan. Tutkimusbändissä kitaristit Martti ja Peter sekä joskus rumpali-Jaska tuntuvat usein dominoivan treenien kulkua.

Basisti-Vesa on enemmän taustahahmona ja seurailee tilanteiden kehittymistä. Kitaristipojat ovat myös herkimpiä puuttumaan toisten soittamiseen, ja se herättää närkästystä etenkin rumpali-Jaskassa.

Vesa on enemmän taustalla, lähinnä Jaska ja Martti juttelevat biisien välillä tai katsovat biisien aikana toisiaan merkitsevästi, jos joku kohta menee erityisen hyvin tai huonosti. Vesa on vähän poissaolevan näköinen välillä. (26.10.)

Martti: ”Et sää mitään peruskomppia siihen vedä!” Jaska: ”Älä sää siinä kuule..” Peter: ”Vedä silleen kun Raatikainen (..jossain biisissä, en saanut selvää).” Säättävät rumpukomppia yhdessä, Martti ja Peter ovat kovia neuvomaan, miten olisi hyvä. Vesa leikkii kännykällä sillä aikaa, kun toiset kehittelevät. (04.11.)

Jaskan rooliksi on muodostunut teknisistä asioista huolehtiminen, koska hän on pojista - ainakin bändikavereiden puheista päätellen - teknisesti lahjakkain. Jaskan on suorastaan velvollisuus toimia muiden hänelle antaman aseman mukaisesti. Kun äänentoistolaitteisiin tulee äkillisesti jotain vikaa, muut patistavat Jaskaa ”poistamaan ongelman”.

Martti:” Selvitäpä Jaska meille se vika, olet tekniikan ihmelapsi.” (04.11.)

Toisilla on ryhmässä enemmän valtaa ja sitä kautta myös enemmän oikeuksia kuin toisilla. Vallankäyttöoikeus näyttää mahdollistavan muiden määräilyn, ilman että muut edes varsinaisesti asettuisivat ”yksinvaltiutta” vastaan. Etenkin Martilla tuntuu olevan bändissä vakaa asema ja oikeus sanoa, miten kulloinkin tehdään. Hän ohjailee sekä treenaamista että biisintekoa melko pitkälti oman päänsä mukaan bändikavereiden pääasiassa tyytyessä epätasaiseen vallanjakoon.

Martti: ”Soitetaan taas, Jaska rumpuihin tai mää meen.” Jaska: ”Joo joo..” Martti tuntuu aina ”ojentavan”, ihan kiltisti ja huumorilla, jos toiset soittavat väärin. --- Martti: ”Soita kunnolla, nyt lopetat sen!” Martti: ”Mulla ei oo huumorintajua silloin kun treenataan, nyt soitat Vesa oikein tai mä vedän sulta piuhan irti!” (26.10.)

Jami yrittää ehdottaa jotain, mutta Martti on sitä mieltä, että koska hän on tehnyt biisin, niin hän myös pääasiassa päättää, miten soitetaan. Martti on aika päällepäsmäri noissa biiseissään eikä kovin mielellään kuuntele muiden ehdotuksia. (11.11.)

Toisinaan joku kuitenkin uskaltaa asettua poikkiteloin liikaa ”päällepäsmäystä” vastaan. Kerran toinen kitaristi Peter älähtää yllättäen Martille, jotta Martti huomaisi

ottaa muiden ehdotukset huomioon biisejä tehtäessä. Oman soittovälineen asiantuntijuudesta pidetään myös tiukasti kiinni. Esimerkiksi Jaska ei halua, että kukaan menee muuttamaan rumpujen säätöjä, vaikka toiset tuntuvatkin ”tietävän” paremmin, millä tavoin rummut kuulostaisivat paremmalta.

Peter: ”Martti kuuntele nyt ihan oikeesti joskus muidenkin ideoita, vaikka ootkin tollanen Ynkkä!” (09.11.)

Martti haluaisi säätää jotakin rummuissa toisin kuin Jaska; Jaska kieltää tai sanoo säätävänsä sitten itse. Omat reviirit taitaa olla aika tärkeitä. (23.11.)

Omaa asemaansa bändissä voi joskus joutua puolustamaan. Biisintekijän osaan kuuluu kestää omiin tuotoksiin kohdistuva kritiikki tai osata vastata siihen niin, että kritisoijilla menee niin sanotusti ”luu kurkkuun”. Kun Martti joutuu biisintekijänä arvostelun kohteeksi, hän katsoo parhaaksi vedota siihen, ettei toisilla kuitenkaan ole esittää parempia ehdotuksia ”huonon kohdan” tilalle.

Jami: ”Toi on ihan sairaan huono kohta!” Peter: ”Niin on!” Martti: ”No keksikää parempi, on Stratovariuksellakin tollasii..” (09.11.)

Silloin tällöin bändiläiset myös vaihtavat rooleja keskenään. Selkeimmin roolien vaihto näkyy toisten soittimien kokeiluna, joskus lisäksi päätäntävällän siirtämisenä poikkeuksellisesti jollekin toiselle. Muutamissa treeneissä paikalla oli vain kaksi bändiläistä, yleensä toinen kitaristeista ja rumpali. Silloin aiemmin vetovastuussa olleen näytti olevan helpompi luovuttaa päätäntävältä toiselle kuin koko bändin ollessa paikalla. Joskus oman soittimen asiantuntijuudesta uskallettiin luopua ja antaa toisten – ja itsekkin – kokeilla hieman vieraampaa roolia bändin osana, lähinnä ”huvittelumielessä”.

Tuntuvat tällä kertaa vuorottelevan siinä, kumpi sanoo, mitä soitetaan. Yleensä Martti on melko lailla sanonut, mitä vedetään. (25.11.)

Peter hauskuuttaa toisia rummuissa. --- Martti menee vaihteeksi rumpuihin, Peter Martin kitaraan. (02.12.)

Oman aseman pönkittämisen lisäksi voidaan myös huolehtia bändikaverin asemasta: silloin kunkin reviirit ja oikeudet erottuvat selvästi, tulevat kaikkien näkyville. Kun joku bändin jäsen ei ole paikalla, muut voivat joko ottaa osan hänen rooliaan kannettavakseen (esimerkiksi basistin puuttuessa toinen kitaristeista soittaa bassoa) tai

huolehtia siitä, ettei toisen ”tontille” mennä luvatta, kuten Martti tekee ensimmäisessä katkelmassa. Toisessa havaintokatkelmassa Jaska pitää huolta siitä, että basistin merkitys bändille ymmärrettäisiin, vaikka basisti itse ei juuri haluaisi korostaa omaa soittoaan.

Jaska: ”Soita Martti soolo!” ”En mä mee Peterin alueelle..” Vesa: ”Mut eihän se oo täällä nyt!” (26.10.)

Jaska: ”Kyllä sen basson pitää kuulua sieltä (studiossa/demolla); basso on soiton pohja – Vesa on meidän perusta!” Vesan mielestä basson ei pidä kauheasti kuulua, mutta pitää tietää, että se on siellä (biisissä). (23.11.)

Bändin sisällä tuntuu siis vallitsevan **sanaton hierarkiatietoisuus**: tiettyyn asemaan liittyy itsestään selvästi suurempia oikeuksia ja enemmän valtaa kuin toiseen. Bändiläiset näyttävät huomanneen tämän ja hyväksyneen tilanteen. Uskon tämän kertovan siitä, että ryhmän kuohuntavaihe on jo ohitettu. Bändin jäsenet tietävät nyt suunnilleen paikkansa ryhmässä ja tyytyvät siihen. Toisinaan esiintyy kuitenkin pieniä valtataisteluita, eli aivan tyventä ei vakiintuneenkaan ryhmän sisällä aina ole. Eräs skisma kahden bändiläisen välille syntyy, kun bändin laulaja haluaisi tehdä muutoksia biisiin, joita muut ovat hänen poissa ollessaan kehitelleet. Biisin päätekijän mielestä laulajalla ei ole varaa valittaa tai edes ehdottaa muutoksia, kun ei kerran ole biisintekoon aiemmin osallistunut. Silti laulaja-Jami pitää itseään ikään kuin bändin johtajana, jolla on valta päättää tästä asiasta. Tilanne tuntuu ulkopäin katsellessa todella kireältä.

Jamilla on vähän ’kingin’ elkeet, vaikkei edes ole ollut reeneissä kunnolla aikoihin. --- Yrittää neuvotella lähinnä Martin kanssa uuden biisin rakenteesta. Marttia ärsyttää, kun Jami ei ole ollut reeneissä 1,5 viikkoon. --- Martilla ja Jamilla taitaa olla jonkinmoista valtataistelua menossa.. --- Voipi olla, että tästä seuraa vielä isompikin kriisi. (09.11.)

”Mihin sä oikein räkäsit?” – normit, säännöt ja yhteiskunnan vaatimukset

Bändin sisällä vallitsevat tietyt, **yhdessä päätetyt säännöt**, joiden noudattamista kukin bändin jäsen tavallaan valvoo. Ryhmän toiminnan kannalta tärkeiden sääntöjen ja normien lisäksi treenikämpän vuorovaikutuksessa ilmenevät myös **yhteiskunnan asettamat vaatimukset**, jotka raamittavat nuorten elämää harrastusporukan ulkopuolellakin. Yksi bändin sisäinen sääntö on, että treenikämpä on olemassa

pelkästään bändiä varten. Tästä säännöstä yritetään toisinaan hieman poiketa, mutta siitä seuraa aina huomautus muiden puolelta. Pojat ovat myös oivaltaneet, että yhteiskunta puolestaan määrää ne ehdot, joiden mukaan he myöhemmin pääsevät tai menevät töihin. Nämä asiat pohdituttavat poikia, koska basisti-Vesa on pian valmistumassa ammattikoulusta.

Jami kritisoi, kun Vesa on tuomassa (ehkä) jotain kaveriaan kämpälle, mutta tyttöjä ei saa tuoda. (06.11.)

Miettivät mihin Vesa voisi mennä töihin valmistuttuaan. Vesa ei haluaisi mihinkään Macciin tai pizzapaikkaan. Martti: ”Niin mut sä meet mihin sä pääset!” ---- (04.12.)

Bändikavereiden käytöstavoistakin kannetaan huolta, ja jos joku käyttäytyy huonosti, häntä ”ojennetaan”. Rumpali-Jaska on usein se, joka huomauttaa toisten huonoista tavoista – joskus pelkästään kiinnittämällä muiden huomion bändikaverinin käytösvirheeseen.

Martti räkäisee mikkitelineen jalkaan. Jaska: ”Mihin sä oikein räkäsit?” (04.11.)

Pojat tuntuvat sisäistäneen hyvin ne säännöt, joiden mukaan yhteiskunta odottaa ns. kunnollisen kansalaisen elävän. Esimerkiksi tupakanpoltoon ja kotirauhan säilyttämiseen he suhtautuvat mielestäni yllättävänkin järkevästi. Aikuisen näkökulmasta se, että 16-vuotias kantaa huolta ystävänsä terveydestä eikä halua olla osallisena sen vaarantamiseen, tuntuu hyvin vastuulliselta ja suorastaan koskettavalta. Toisaalta tupakanpoltoa kritisoidaan bändin sisällä suoremmin myös turhan rahanmenon kannalta kuten kolmannessa esimerkkitarkastelussa. Toisten huomioonottaminen on sisäistetty siinäkin, ettei musiikkia soiteta kotona yötä myöten - ainakaan ihan täysillä.

Jaska on tuonut Martille sätkätarpeita. Jaska: ”Se oli sitten viimeinen kerta. Mä osallistun toisten hengen vaarantamiseen..” Varsin tervehenkinen kommentti. © (18.11.)

Peter: ”Miten sä uskallat soittaa niin kovalla musiikkia (Jaska asuu rivitalossa), yöllä joskus kahelta oli aika lujalla.” Jaska: ”Eikä ollu, yheltätoista mä aina hiljennän.” (18.11.)

--- Peter: ”Oot sääkin niinku Vesa tyhmä jätkä, jos sä et lopeta röökin polttoa.” Puhuvat siitä, miten paljon menee rahaa röökiin; ihmettelevät miten sitä meneekin. Vesan pitää kuulemma mennä iltatöihin, jos aikoo saada rahaa röökiin. (09.12.)

Treenikämpän säännöt kiteytyvät parhaiten, kun Martti muistuttaa muita jo aiemminkin esiin tulleesta harjoitustilan ensisijaisesta tarkoituksesta. Tällä kertaa normi tuodaan julki harvinaisen selkeästi, vaikka kaikki kyllä tuntuvatkin olevan tästä yhtä mieltä.

Martti: ”Sitte jos me saadaan oma kämpppä, ni siel ei sitte ryypätä eikä tuoda kauheesti kavereita. Se on REENIkämpä.” (18.11.)

Ryhmän sisäistä toimintaa säätelevät siis sekä yhdessä päätetyt, ääneen lausutut säännöt että sanattomat sopimukset, joita kaikki osaavat automaattisesti noudattaa. Jos joku kuitenkin kieltäytyy noudattamasta sääntöjä, hänet ohjataan hetkessä ”takaisin ruotuun”. Oman lisänsä bändiläisten väliseen vuorovaikutukseen tuovat myös kotikasvatuksen kautta sisäistetyt **käytöstavat** ja etenkin poikien keskusteluihin tunkeutuvat **yhteiskunnan (järjestelmien) nuorille asettamat vaatimukset** ja normit. Esimerkiksi yleinen tietämys siitä, että tupakointi on terveydelle haitallista ja alaikäisiltä lailla kiellettyä, saa pojat toimimaan ja puhumaan näihin normeihin sopivalla tavalla. Tulkitsen tällaisen bändikavereiden ohjaamisen tiettyjen sääntöjen mukaiseen käyttäytymiseen sekä bändin sisällä että sen ulkopuolella yhdenlaiseksi **vertaiskasvatuksen** muodoksi. Tällaisella kasvatuksella ei ole selkeitä tavoitteita, eikä se varmasti ole erityisen tietoistakaan, vaan tapahtuu ikään kuin vahingossa, nuorten luonnollisena kanssakäymisenä harrastustoiminnan ohella.

”Ookko Vesa reenannu sitä bassoo?” – soittamisen moraalit ja asenteet soittamista kohtaan

Bändin pojat ottavat bändiharrastuksen yleensä ottaen vakavasti. Bändiläisten välillä on kuitenkin eroja siinä, kuinka paljon kukin on valmis tekemään töitä esimerkiksi yhteisötoiminnan kehittämisen suhteen. Tästä johtuen bändin sisällä on syntynyt eräänlainen **soittomoraalin vartijan tehtävä**, johon Martti useimmiten sijoittuu. Soittamista oletetaan harjoiteltavan myös kotona, mikäli mahdollista.

Martti: ”Ota Vesa basso mukaan, on reenattavaa: ikinä sä et ota sitä mukaan kun ois reenattavaa!” ”Jaskakin, ota rummut kotiin!” HEHHEH. (06.11.)

Asenne soittamiseen ja motivaatio vaihtelevat bändiläisestä ja tilanteesta toiseen. Halu soittaa ja kehittyä on silti aina melko korkealla: monesti bänditreeneihin tullaan, vaikka oltaisiin kipeänäkin. Toisaalta silloin on myös varauduttava siihen, että muiden odotukset soittotaidon ja jaksamisen suhteen ovat samat kuin terveenä, ja se voi osoittautua liian raskaaksi. Esimerkiksi kelpaa vaikkapa Jaskan kuumeinen rummuttelu ja väsyminen.

Peter: ”Sun pitää reena.” Jaska: ”No nii, mä reenaan sit ku oon terve.” Muut yrittävät suostutella Jaskaa jäämään. Martti: ”Et sä nyt voi lähtee, ku toikin (Jami) on täällä!” Jaska: ”Et säkään kipeenä tullu reeneihin!” Martti: ”No mitä sä sitten tulit, oisithan säkin voinu jättää tulematta.” (09.12.)

Liian löysä asenne soiton harjoittelua kohtaan tuomitaan, ja se saa aikaan kireyttä niissä, jotka kokevat tekevänsä enemmän bändin eteen. Kun laulaja-Jami on pitkään poissa treeneistä, ”moraalinvartija”-Martti ärsyyntyy silminnähden. Martin mielestä Jami pitää itseään muita parempana, kun ei ilmaannu harjoittelemaan.

”Tuleeks Jami?” Jaska: ”Ei sitä oo oikein näkyny, kyllä se aamulla sano, et se tulee.” --- Martti: ”Se ei oo kunnolla käyny reeneissä pitkään aikaan, silloin vaan ennen keikkaa! Se luulee osaavansa jo kaiken, ettei tarvi reenata..” Selkeetä narkästystä ilmassa. (06.11.)

Bändiharrastus vaatii siis **panostamista ja sinnikästä työntekoa**. Tai vähintäänkin *bändikaverit* vaativat niitä toisiltaan. Mikä tahansa ei kelpaa selitykseksi treeneistä poisjäämiselle, ja siksi omat mieliteot tai muut harrastukset on joskus asetettava vasta bändin jälkeen. Tästä seuraa, että harrastukseen on todella **sitouduttava**, ja se jos mikä on poikia kasvattavaa. Harrastukseen sitoutuminen vaatii aina **vastuunottoa** omasta toiminnasta, ja tässä tapauksessa se vaatii nuorilta vastuunottamista myös **koko ryhmän toiminnasta**. Samalla opitaan kurinalaisuutta, ja ymmärretään toiminnan jatkuvuuden merkitys. Kun soittamisen moraaliala vartioidaan yhdessä, silloin pidetään silmällä myös yhteisten tavoitteiden toteutumista tai toteutumattomuutta. Havaintojakson perusteella tämä bändi on sitoutunut ainakin oman soittamisen kehittämisen tavoitteeseen ja toteuttaa tuota tavoitetta nähdäkseni parhaillaan hyvinkin intensiivisesti.

6.1.3 ”Soita vielä sitä riffiä” – työnteko bänditoiminnan ’kovana ytimenä’

Bändiharrastus ei ollut nuorille vain hauskanpitoa ja hengailua, vaan erityisen tärkeä ja tavoitteellinen vapaa-ajanviettotapa. Bändin kehittyminen vaati työntekoa, josta muodostuikin bänditoiminnan raskain ja kovin ydin. Yhdessä töitä tehtäessä jokainen bändin jäsen joutui todistamaan muille motivaationsa ja osaamisensa riittävyyden yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Myös toisilta saatu kritiikki oli osattava ottaa vastaan ja käsitellä.

Havaintoaineistosta voi erottaa ainakin kolme aihekokonaisuutta, jotka käsittelevät **poikien yhteistyötä biisejä tehtäessä ja harjoiteltaessa**. Biisinteko edellyttää aina neuvottelua, jotta päästäisiin yhteisymmärrykseen siitä, mitä miltäkin laululta halutaan. Neuvottelu taas edellyttää kykyä kuunnella muita ja tehdä kompromisseja, eikä se aina ole ihan helppoa [teema 5) biisinteko/työnteko]. Kunkin soittotaidot ovat biisejä tehtäessä ja etenkin uusia kappaleita harjoiteltaessa ”testissä” – on tärkeää pystyä osoittamaan, että osaa tai että ainakin voi oppia nopeasti [9) osaaminen/taidot]. Melko usein soittotaidot ovat toisten ankarankin kritiikin kohteena, ja itsetunnon kolhiutuessa kritiikkiin vastataan helposti tiuskimalla [10) kritiikki ja siihen vastaaminen].

Biisintekojaksot tuovat taas esiin bändin jäsenten **erilaiset roolit**. Eniten vastuuta uusien laulujen syntymisestä kantavat kitaristit, joiden harteille usein jää myös muiden soittajien osuuksien yhdistäminen kitarapohjaan. Seuraava katkelma kuvaa elävästi biisinteon arkea: työnteon ja huvittelun vuorottelua, tasapainoilua motivaation säilyttämisen ja väsymisen välillä.

Peter ja Martti kehittelevät uutta biisiä, Jaska mukana lähinnä testaamassa eri komppeja. Biisinteko tuntuu olevan jo tehdyistä (stara-)bändien biiseistä palojen lainailua ja yhdistelyä, mutta silti se on melko hankalaa. Martti tahtoisi tehdä töitä uuden biisin valmistumisen eteen, Peter ei ehkä jaksaisi oikein miettiä. Heittävät kolikolla kumpi, Martti vai Peter, aloittaa soolon soittamisen ja pitävät tapaa itsekin aika huvittavana. (28.10.)

Vaikka bändisoitto on aina yhteistyötä, jokaisen henkilökohtainen **soittotaito ja osaaminen** ovat silti erikseen sekä oman kriittisen kuuntelun että muiden tarkan

huomioinnin kohteina. Onnistumisen hetkiä koetaan erityisesti silloin, kun oma soittotaito on selvästi kehittynyt; niin paljon, että muutkin sen huomaavat. Epäonnistumisen tunteita taas aiheuttaa se, jos joutuu toteamaan, ettei vielä osakaan jotain tiettyä soittotekniikkaa tai biisikulkua. Martti on innoissaan, kun onnistuu soittamaan soolon mielestään taitavasti, ja Vesa taas turhautuu, kun soittaminen ei oikein ota lähteäkseen.

Martti: ”Nyt mulla lähti jo kesken soolon vingutuksia, vähä hianoo..” Tuntuu olevan tyytyväinen omaan suoritukseensa.. (04.11.)

Vesa kyllästyy, kun ei saa soittoa oikein kulkemaan ja ottaa piuhan irti. (26.10.)

Pojat kritisoivat toisiaan treenikämpällä lähinnä **liittyen soittotaitoihin tai niiden kehittymättömyyteen**. Toisinaan arvostellaan myös sitä, jos joku ei osaa ottaa muita tarpeeksi hyvin huomioon. Useimmiten kritiikkiä annetaan sen kummemmin miettimättä sitä, miten arvostelua voisi esittää rakentavammin, ja siksi kommentointi on helposti melko ilkeää. Ikäviin kommentteihin osataan kuitenkin vastata samalla mitalla tai sitten ollaan kokonaan vastaamatta. Toisinaan kritiikki ”menee perille”, ja haukkuja saanut korjaa sen johdosta toimintaansa kaikkien kannalta parempaan suuntaan, kuten Jaska seuraavassa katkelmassa.

Taas Martti ojentaa Jaskaa, kun tulee virhe. --- Jaska saa tosi pahaa noottia, pistää kyllä vähän vastaan, mutta on valmis reenaamaan ja korjaamaan virheitään. (09.12.)

Yhdessä toimiminen ja työskentely tuntuvat vaativan nuorilta melkoisia ponnistuksia. On sopeuduttava kunkin omiin erikoispiirteisiin (mm. äkkipikaisuuteen tai taipumukseen määrällä muita) ja koetettava löytää yhteinen tie päämäärään pääsemiseksi. Bändin kehittyminen ei tapahdu itsestään, vaan biisinteko todella edellyttää **taitoa** yhdistää musiikin eri osa-alueet toimivaksi kokonaisuudeksi. Hyvää soittotaitoa arvostetaan, ja sekä omasta että muiden osaamisesta ollaan ylpeitä. Itsetunto taas joutuu koetukselle silloin, kun omat taidot eivät vielä vastaakaan omia tai soittokavereiden odotuksia.

Kaikesta päätellen tämän ryhmän **motivaatio** harrastuksensa suhteen on **hyvin korkealla**, koska töitä jaksetaan tehdä näin suurella antaumuksella. Yhteistyön

sujuminen on paikoitellen hieman kitkaista, ja biisinkehittelypalapelistä selviytyminen vaatii pojilta pitkää pinnaa. Ponnistelu yhteisten tavoitteiden eteen opettaa nuorille varmasti paljon siitä, **miten muita tulisi ottaa huomioon** ryhmässä toimittaessa, ja myös siitä, ettei tavoitteita koskaan saavuteta ilman jonkinlaisia hankaluuksia matkan varrella.

6.1.4 Soittamisen meininkiä – itseilmaisun kautta yhteisyyteen

Nuorten bändissä yhdessä toimiminen kehittyy ennen pitkää omanlaisekseen, kaikille yhteiseksi tavaksi olla ja ilmaista asioita. Yhdessä soittamisen kautta nuoret muuttuvat yksilöistä ryhmäksi ja yhteisöksi, jonka käyttövoimana on kunkin ryhmän jäsenen sisäinen tarve ilmaista itseään ulospäin.

Bändiharrastus on sisällöltään pitkälti juuri **luovaa itsensä ilmaisua** ja siten myös **tunteiden käsittelyä**. Treenikämpällä se näkyy tietynlaisen ulkoisen **imagon esittämisenä tai hakemisena, pinnassa olevina tunteina sekä soittamisen ilona**. Bändi haluaa luoda itsestään muille mahdollisimman tyylikkään kuvan, ja siksi pojat haluavat muun muassa uudistaa bändin internetsivuja ja siellä olevia valokuvia. Valokuvaussessiossa imagoa haetaan huumorimielellä kokeilemalla, vaikka pojat tiedostavatkin olevansa internetissä todella monien ihmisten nähtävänä ja arvioitavana.

--- Jaska kaivaa kameran esiin: ”Otetaan yksityiskuvat” Peter: ”Ota nyt paraslaatuset sitten.” Martti: ”Pitäskö pistää Raybanit?” Testailevat Raybaneja. Tuntuvat innostuvan kuvanotosta, vähän starailumeininkiä. Jaska: ”Ei oteta musta nyt, kun mul on nää rumat farkut.” Martti ja Peter: ”Mut rumpaleilla on aina rumat kuteet!” Pojilla on hauskaa ”kuvassessiossa” käytävillä. ”Laita sitten vaan hyviä kuvia sinne nettiin, niitä voi 6 miljardia ihmistä katella!” (04.11.)

Soittamisen ilo ja into sekä soittamisesta nauttiminen ilmenevät bänditreeneissä etupäässä **ilmeinä ja katseina**. Kun soitto kulkee ja kaikki tekevät parhaansa, soittamisen ilo tulee esiin hyvänä ”soittamisen meininkinä”. Varsinkin jos bändin yhteissoitto ei ole vähään aikaan jostain syystä oikein sujunut, yhteinen onnistuminen tuottaa pojille suurta nautintoa. Innostuinpa minäkin oikein suosionosoituksiin!

Martti katsoo pitkästä aikaa Jaskaa hyväksyvästi kesken biisin! Jaska näyttää tällä kertaa todella keskittyvän. Vesallakin on nyt vähän soittamisen

meininkiä. Nyt menikin biisi hyvin, minäkin ihan spontaanisti taputin poikien suoritukselle. (11.11.)

Silloin tällöin kuohahtavat treenikämpällä myös **kielteiset tunteet**. Närkästyistä aiheuttavat sekä **harrastamisen fyysiset puitteet** että bändikaverin **ajattelemattomuus**. Joskus pojilla vain on normaalia huonompi päivä, ja kaikki tuntuu ärsyttävän, kuten ensimmäinen katkelma osoittaa. Toisella kertaa laulaja-Jamin holtiton tilankäyttö saa Peterin sapen kiehahtamaan.

Martti ja Jami ovat napit vastakkain reeneissä käymättömyydestä: Jami: ”Sinänsä perseestä ku on tämmönen kämppä, missä ei saa ite päättää, koska reenataan.” Martti: ”No hommaa sellanen kämppä!” Martti alkaa olla ihan kypsä. --- (09.11.)

Peter valittaa Jamille, kun se on niin leveästi sohvalla: ”Onks sun pakko olla mun kamojen päällä? Vittu sä oot kyllä niin vajaa jätkä!” Peterillä hirttää käämi ihan totaalisesti kiinni. (11.11.)

Siinä missä imagon hakemisella yritetään näyttää ulkopuolisille, mitä ollaan ja osataan, soittamisen aiheuttama ilo ja toisaalta treeneissä ilmenevä ärtymys taas ovat kunkin **henkilökohtaisia** tai korkeintaan **bändiläisten välisiä** tunteiden ilmaisuja. Henkilökohtaisella tasolla pojat joutuvat harrastuksen edellyttämän itseilmaisun johdosta tiiviisti kosketuksiin omien tunteidensa kanssa ja siten kohtaamaan itsensä ehkä syvemmin kuin vaikkapa koulussa. Ryhmätasolla koettu nautinto ja ilo taas pönkittävät nuorten itsetuntoa ja vahvistavat **yhteenkuuluvuuden tunnetta**. Uskon, että kun nuoret voivat turvallisessa ryhmässä ilmaista kielteisiäkin tunteitaan, heidän on helpompi ilmaista niitä muulloinkin. Toisaalta harrastuksesta saatu positiivinen energia ja harrastamisen ilo antavat voimia käydä koulua ja etenkin uskoa omiin kykyihin.

Vuorovaikutukseen liittyvien havaintojen yhteenvetoa

Bändiläisten välinen vuorovaikutus näytti samalta kuin minkä tahansa tiiviin harrastusryhmän yhdessäolo. Bänditreenien kulkua rytmittivät **rento hengailu, hauskanpito, ystävyysuhteiden ylläpito ja antaumuksellinen soittamiseen keskittyminen**. Silloin tällöin vuorovaikutus oli vahvojen tunteiden siivittämää, toisinaan kevyemmin poikia yhteen sitovaa. Selkeimpinä vuorovaikutuksen

rakennetekijöinä erottautuivat **yhteiset normit ja säännöt** sekä bändin sisäinen **roolien hierakia**. Treenikämpällä yhteenkuuluvuutta lujitetaan sekä kaveria tukemalla että melko ronskilla piikittelyllä. Kukin ryhmäläinen on suunnilleen löytänyt paikkansa ryhmässä, eivätkä pienet erimielisyydet tai valtataistelut tunnu yhteisöä merkittävästi hetkauttavan. Tämän aineiston osan perusteella sanoisin bändiyhteisön sisällä olevan meneillään yhdenlainen aikuisemman kommunikaation opettelu, jossa lapsenomainen piikittely ja ilkeän kritiikin antaminen ovat hiljalleen vaihtumassa rakentavampaan keskusteluun ja parempaan toisten huomioimiseen.

6.2 Havainnointijakson keskustelujen analyysia

Havainnointijakson aikana uskon saaneeni seurata sellaisia nuorten keskusteluja, joita en mitenkään muuten olisi voinut olla kuulemassa. Aika ajoin pojat tuntuivat kokonaan unohtaneen, että minä olen paikalla ja miettivät yhdessä hieman syvällisempiäkin aiheita. Esittelen seuraavaksi treenikämpällä käytyjä keskusteluja ja pohdintojani niihin liittyen.

6.2.1 ”Arvaa paljon mä sain enkun kirjotelmasta?” – koulunkäyntiä

Kouluun ja koulunkäyntiin liittyvät asiat vilahtavat poikien puheissa silloin tällöin. Kolme pojista on tällä hetkellä lukiossa ja kaksi käy ammattioppilaitosta. Lähinnä pojat kertovat toisilleen saamistaan koenumeroista tai viittaavat tapahtumiin, jotka **eivät varsinaisesti liity koulussa opiskelemiseen**, vaan pikemminkin koulun **sosiaalsiin** tai tavallisesta poikkeaviin tilanteisiin.

Martti kertoo päässeensä äikän kokeesta läpi, selittää siitä. Virittelyä ja säätöä.
Peter: ”Jaska, miksei teidän koulu ollu tuolla koulujen välisissä uintikisoissa? Määkin olin siel.” Jaska: ”Uitko hyvin?” Peter: ”Joo..” (13.11.)

Osasta poikien puheita voi päätellä, että koulu on kaikesta huolimatta heidän mielestään viisainta käydä kunnolla. Lukion vaatavuus verrattuna yläasteeseen tulee silloin tällöin esiin. Esimerksi Peter on hyvin ymmärtänyt **koulunkäynnin merkityksen tulevaisuuden kannalta** ja kannustaa Jamiakin keskittymään kouluun kunnolla.

Peter: ”Kannattais lukiossa vähän panostaa, ei paskoilla papereilla pääse mihinkään.” (09.12.)

Koulu hahmotetaan vallan **ja kontrolloinnin välineeksi**, jossa aikuisilla on kumma tapa puuttua oppilaiden asioihin. Koulun asettamat rajat ja rajoitukset nousevat paikoitellen puheenaiheeksi. Pojat muun muassa vertailevat eri koulujen/opettajien tapaa suhtautua tupakointiin ja ihmettelevät koulukuraattorin huume-epäilyjä.

Martti: ”Onko teiän (Jaska) liikunnan ope sanonu jotain tupakasta?” Jaska: ”Joo, jos jää kerrankin kiinni, ni numero tippuu heti numerolla.” Peter: ”Kuraattori otti tänään Harrin puhutteluun, että käyttääkö se huumeita!” Martti: ”Niinhän se kysy sillon Jaskalta, että käyttääkse Kassu huumeita. Mistä se tietää kaikkien nimet...?” (09.12.)

Bänditreeneihin koulunkäynti vaikuttaa siten, että pahimpaan koeruuhka-aikaan pojat jäävät suosiolla kotiin lukemaan treenien sijaan. Oikeastaan vain koulutehtävät tai sairastuminen ovat poikien **soittomoraalin hyväksymiä syitä olla poissa** bänditreeneistä. Toisaalta bänditoiminta laajenee joskus koulun suuntaan siten, että kouluaikaa käytetään harrastuksen kehittämiseen, kuten Jami toisessa katkelmassa. Martin mielestä on vain hienoa, että Jami käyttää kouluaikaansa edes jollakin tavoin hyödyksi, vaikkei muuten koulussa viihtyisikään.

Peterillä ja Jaskalla tuntuu olevan kovasti kokeita tulossa, ovat lähdössä tänään aiemmin. (18.11.)

Jami on tehnyt sanoja, näytti niitä Martille. Jami: ”Mää teen näitä nykyään koulussa.” Martti: ”No hyvä, että teet edes jotain siellä.” (09.12.)

Koulunkäynti tuntuu olevan pojille melko tärkeää. Kiireisimpinä kouluaikoina koulutehtävät menevät muuten tärkeämpien bänditreeneiden edelle. Koulua ei juurikaan kritisoida tai kyseenalaisteta – siellä on käytävä, jo tulevaisuudenkin takia. **Koulumoraali** siis näyttää poikien puheissa olevan **korkealla** siinä missä soittomoraalikin.

6.2.2 ”Otatko Jaska tatskan?” – nuoren elämä ja vapaa-aika

Bändipoikien vapaa-aikaan liittyy monenmoista tekemistä ja tapahtumaa. Treeneissä pojat tuntuivat puhuvan eniten **viikonlopun viettotavoista**, mutta toisaalta myös

paljon muista nuoren elämään liittyvistä teemoista, kuten **itsenäistymisestä**. Yksi puheenaihe on se, hakisiko lain vaatimat 18 vuotta täyttänyt Vesa nuoremmille bändikavereilleen kaupasta viikonlopun alkoholijuomat. Mielenkiintoista tässä keskustelussa on se, ettei Vesa niinkään kyseenalaista kavereidensa oikeutta päästä näin laittomalla tavalla käsiksi alkoholiin, vaan kritisoi lähinnä sitä, että hänen pitäisi hakea juomia usein ja kaikille pyytäjille. Toiset vetoavat tässä keskustelussa näiden kyseisten bileiden ainutlaatuisuuteen – kyllähän siellä nyt pitää olla juotavaa!

Vesa ja Jaska juttelevat viikonlopun vietosta. Vesa ei aio hakea Jaskalle juomia perjantaina. Lauantaina Vesa menossa Jaskan luo. Vesa: ”Mun pitää hakee Peterillekin; en mä jaksa joka päivä hakee!” Jaska: ”Lukiobileet on vaan kerran vuodessa..” --- (06.11.)

Jonkun verran pojat jakavat ”perinteisiä” kännisähläilykokemuksia, vaikkei tämä aihepiiri kovin hallitsevaksi pääsekään. **Alkoholikeskustelu** laajenee kerran varovaisesti syvällisemmän puolelle, kun Jami penää toisilta ryyppäämisen syitä. Aihe tuntuu kuitenkin jonkin verran vaikealta käsitellä, ja kääntyy tavallaan itsensä vastaiseksi. Jami ei taatusti halunnut joutua itse syyniin, mutta niin kuitenkin kävi.

--- Juttelevat kännisekoiluista. Jami: ”Miks te ryyppäätte?” ”Sähän se meistä eniten ryyppää, paraskin puhuja!” Jami: ”Mä olin absolutisti vielä vuos sitten, en ollu mitään vetäny ennen riparia.” Peter ja Jaska: ”Sä oot Jami meistä silti eniten vetäny!” (13.11.)

Muita puheenaiheita nuorten elämään ja vapaa-aikaan liittyen ovat muun muassa **suhteet vastakkaiseen sukupuoleen, kesäviettotavat ja kuntoilu**. Tutkijan korvissa näiden nuorten keskinäiset keskustelut tuntuvat hyvin stereotyyppisiltä ja ”nuoruuteen kuuluvilta”. Näiden keskustelujen tarkoituksena on mitä ilmeisimmin **jakaa ja vertailla kokemuksia** kunkin arkea liikuttavista asioista ja tapahtumista. Toisaalta bändikavereilta saatetaan myös hakea **tukea** joidenkin hämmentävämpien aiheiden käsittelyyn (esimerkiksi kotoa pois muuttaminen tai inssiajo autokoulussa).

6.2.3 ”Me on kehitytty, on vaikeempia biisejä” – arviointia ja idoleita

Muutamalla kerralla pojat arvioivat bändin kehittymistä parilla sanalla. Hieman useammin viitattiin kuitenkin muihin aloitteleviin nuorisobändeihin ja suoranaisiin idoleihin, joiden esimerkki on pojille ilmeisen tärkeä. Soitannollisten tekijöiden

arvioinnista korostui se, että pojat ovat huomanneet bändin oikeasti tulleen paremmaksi. Soittotaidot ovat kehittyneet, ja sitä myötä biisitkin ovat parantuneet.

”On muuten vaikeempi kun meiän muut biisit, paljon erilaisia rytmisiä osia.”
(uudesta biisistä) (28.10.)

Kaupungin muita demoasteella olevia bändejä kehutaan yllättävänkin estottomasti, ja vertaisbändeiltä haluttaisiin jopa ottaa opiksi biisintekoon liittyvissä asioissa. Toisaalta pojista on myös hauska verrata itseään oikein suuriin nimiin; ehkä heistä vielä joskus tulee yhtä hyviä.

Soittavat välillä toisen demobändin Mortalin biisiä. Jaska: ”Tosi julmat soinnut.” Martti: ”Niin, tommosia mä haluisin meillekin.” (28.10.)

Vähän väliä mainitaan joku ”oikea muusikko”, tyyliin: ”vähän se veti hyvin/nopeesti” yms. Idolit/esikuvat tuntuvat olevan tosi tärkeitä. (25.11.)

6.2.4 ”Kaikkeeta tapahtuu tässä muutaman vuoden sisään” – aikuistumisen haasteet

Pojat ovat sen ikäisiä, että monet **aikuistumiseen liittyvät kysymykset** – niin fyysiset kuin sosiaalisetkin - ovat hyvin ajankohtaisia. Niinpä treenikämpällä saatetaan puhua yhtä lailla tulevista koulutuksista tai työpaikoista kuin kasvamisen tuomista fyysisistä muutoksista. Pojat ymmärtävät jo hyvin, miten yhteiskunta toimii ja esimerkiksi sen, ettei ole järkevää hankkia koulutusta vain siksi, että ”jotain” pitää opiskella.

Peter ihmettelee, miksi joku käy hotelli-, ravintola- ja suurtalousalan tutkinnon, jos ei aio mennä alaa vastaavaan työhön. (26.10.)

Fyysisistä aikuistumiseen liittyvistä muutoksista ollaan jopa ylpeitä, vaikka ne saattavatkin hieman hämmentää. Esimerkiksi Jaskan parrankasvun edistyminen on seurannan alla.

Peter: ”Monen päivän sänki, Jaska?” Jaska: ”Ootas nyt, tasan kaks viikkoo.”
Peter: ”Martti, onks Jaskan parta kasvanu?” (04.12.)

Treenikämpäkeskustelujen yhteenvetoa

Pojat juttelivat treenikämpällä yllättävän paljon **muuta kuin soittoharrastukseen liittyviä asioita**. Puheenaiheet vaihtelivat sujuvasti koenumeroista kuntoiluun ja

työpaikoista autokouluun. Treenikämpä oli näille nuorille selkeästi paikka, jossa haluttiin soittamisen ohella myös jutella ajankohtaisista, kutakin askarruttavista aiheista, **jakaa kokemuksia** kaikesta nuoren elämään läheisesti liittyvästä. Silmään pistää kuitenkin se, etteivät pojat puhu havainnointijakson aikana vanhemmistaan tai kotiasioistaan muutenkaan juuri mitään. Joskus joku saattaa piikitellä kaveria hänen vanhemmistaan tai lyhyesti mainita suhteestaan vanhempiin tai sisaruksiin, mutta yleensä juttua löydetään ihan muulta suunnalta.

Mielestäni perheasioiden puuttuminen poikien puheista kertoo ainakin kahdesta nuoren aikuistumiseen liittyvästä seikasta. Ensinnäkin bändin treenikämpä on kuin eräänlainen **silta nuoruudesta aikuisuuteen**. Tälle sillalle ei vanhemmilla enää ole juuri asiaa, vaan nuorilla on ensimmäisiä kertoja elämässään mahdollisuus kulkea eteenpäin, siltaa pitkin, itse päättämällään tavalla ja nopeudella. Matkan aikana nuoret oppivat toisiltaan paljon ja kantavat myös toisistaan huolta. Vanhempien kasvatukselliset opit ovat vaihtumassa **omaan ajatteluun**, jota peilataan bändikavereiden ajatuksiin maailmanmenosta – aivan kuten sillalta voi peilata itseään joen pinnasta. Vertaisten kanssa nuori opettelee tuiki tärkeitä sosiaalisia taitoja ja irtautuu pikkuhiljaa vanhemmistaan.

Toiseksi vanhempien puuttuminen nuorten puheista voi johtua siitä, ettei vanhemmista riitä mitään kovin mielenkiintoista juteltavaksi. Ehkä poikien suhteet kotiinpäin ovat toimivat, eikä niitä siksi tarvitse erikseen puida. Toisaalta on myös mahdollista, ettei jonkun kotona mene kovin hyvin, ja vaikeasta aiheesta katsotaan viisaaksi vaieta. Tähän ei havainnointiaineisto anna suoraa vastausta. On kuitenkin ilmeistä, että pojat ovat juuri itsenäistymisensä kynnyksellä, ja siitä syystä jo melko irrallaan vanhempien vaikutuspiiristä. Muun muassa kysymys vanhemmista kasvattajina selkiytyy hieman haastatteluaineiston esittelyn myötä.

6.3 Haastatteluaineiston analyysia – syviä mietteitä ja hauskanpitoa

Ryhmähaastattelutilanne kirvoitti bändiläisistä ulos sellaista puhetta, jota treenikämpällä ei luonnollisesti ollut voinut syntyä. Pojat olivat motivoituneita vastaamaan kysymyksiin ja kuljettivat melko oma-aloitteisesti keskustelua eteenpäin.

Tutkimuskysymyksiäni kannalta erityisen tärkeiksi aineiston osiksi nousivat **bänditoiminnan merkityksiin liittyvät kysymykset, bändiharrastuksen antia, oppeja ja vaateita käsitellyt osuus sekä aikuiseksi kasvamiseen ja kasvattamiseen liittynyt keskustelu.** Osa haastattelun teemoista vei kuitenkin keskustelua sellaiseen suuntaan, että yhteys tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksiin (miten nuorisobändi kasvattaa, mitä se opettaa ja antaa nuorille ja toisaalta mitä se heiltä vaatii) alkoi jo tuntua melko hataralta. Tällöin puhuttiin **soittoharrastuksen motiiveista ja bändin saamasta tuesta tai tuen puutteesta,** jotka aiheina sinällään ovat toki mielenkiintoisia bändiharrastuksen syvällisemmän ymmärtämisen kannalta. Esittelen nämä haastattelun teemat kuitenkin tässä vain lyhyesti.

Erittelen haastattelun antia teema-alueittain siten, että aineistokatkkelmat ja oma pohdintani täydentävät edellä esitellyn havaintoaineiston löydöksiä. Haastatteluotteissa tutkijan esittämät kysymykset ja kommentit erottaa otteen alussa olevasta H-kirjaimesta. Bändin historian ja bändiläisten oman soittohistorian olen haastattelun ja bändin internet-sivujen pohjalta tiivistänyt liitteeseen 3.

”Se on just se oleminen” – bänditoiminnan merkitykset ja suhde muihin harrastuksiin

Bänditoiminnan suurin merkitys poikien mielestä on ehdottomasti jäsenten välisissä **sosiaalisissa suhteissa.** Suhteita pidetään yllä muuallakin kuin bänditreeneissä, ja vapaa-aikaa vietetään yhdessä paljon. Bänditreeneissä arvostetaan myös soittokavereilta saatua **palautetta** ja mahdollisuutta päästellä ulos pahimpia höyryjä.

H: No mikä, mikä on teidän mielestä parasta bänditouhussa?

Peter: --- ehkä kavereitten kanssa ja sit se tietenkin se soittaminen on.. mukavaa, mutta sit se, että kavereitten kanssa voi jutella ---

---

Jami: Se on just se oleminen ja saa onnistumisia, kun on niinkö kavereiden kaa jossai ja tekee jonku hienon piisin ---

Peter: Olo on melkein ku kuntoilun jälkeen, että endorfiiniä tulee elimistöön --

Jami: Siin saa purkaa sellasta energyä..

Jaska: --- saa sille niinku palautetta puolin ja toisin ---

Jami: --- kiva kesällä joskus mennä just mä, Jaska ja Peter ja Vesa, mentii johonki.. Vähä otettii kaljaa ja autolla. Se oli ihan kivaa. --- Bändin kanssa yhteinen vapaa-aika.

Soittoharrastuksen ikävistä puolista pojat mainitsevat biisintekoon liittyvän **stressin** ja yleisön taholta tulevan **ymmärtämättömän palautteen**. Poikien mielestä arvostelijoiden tulisi perehtyä paremmin muun muassa bändin edustamaan musiikkityyliin ennen kuin esittävät murskaavia arvioitaan. On rasittavaa tulla väärinymmärretyksi tai ennalta tuomituksi väärin perustein.

H: Nii. No mikä on sitte vähemmän.. mukavaa? Mikä rassaa eniten tai.. on ikävää bändissä soittamisessa?

Jami: Että pitää biisiä keksiä justiin ja.. Pakollisesti ja.. Tulee vähän stressiä - -

Peter: Paineen alla toimiminen. (muut myötäilevät) ---

Jami: Ja sitte jos ihmiset antaa sellasta palautetta, joka ei niinkö liity mitenkään, tai ne ei tiedä niinkö mistään, ja sit ne alkaa ”joo, te ootte ihan paskoja --- Se alkaa vituttaa sillain. --- ja sitte ku ne ei tajua sitä.

Jaska: Ei semmosten pitäis edes kuunnella mitään tommosta musiikkia eikä antaa ees palautetta, jokka ei ninku tykkää. (muut myötäilevät)

Karkeasti tiivistäen bändin **hyvinvointi** on poikien näkemyksen mukaan riippuvainen bändin **sisäisistä asioista**, kun taas **paineita ja ärsytystä** aiheuttavat lähinnä bändin **ulkopuoliset tekijät**. Sisäisesti painetta aiheuttaa myös sekä ulkoa että bändikavereilta tuleva **jatkuvan kehittymisen vaatimus**, joka edellyttää uusien biisien tekemistä, vaikkei aina niin huvittaisikaan.

Bändin pojilla on soittoharrastuksen lisäksi melkoinen joukko muita vapaa-ajan täyttäjiä. Yhteistä heille on se, että kaikki kuuntelevat aktiivisesti musiikkia. Lisäksi pojat muun muassa pelaavat tietokoneella, harrastavat liikuntaa/urheilua ja ovat kiinnostuneita moottoriajoneuvoista. Kavereiden kanssa oleminen vie myös paljon vapaa-ajasta. Musiikki on kuitenkin kaikille tärkein harrastus.

H: --- No mitä muuta te harrastatte musiikin lisäksi ja, ja onks se musiikki vai ne muut harrastukset tärkeitä? Tai mikä on tärkeintä?

Vesa: Noo, musiikki on --- tärkeempi ku noi muut, mutta muuten harrastan.. Kerään noita Disney-tavaroita, sitten pelaan tietokoneella, sitte kuuntelen musaa, kattelen TV:tä, luen.

Peter: Nii, mul on toi harrastuksena nyrkkeily, että enää ei niin vakavasti ku ennen --- Sitten kavereitten kanssa olo, --- musiikin kuuntelu --- kitaransoitto on tällä hetkellä ainaki ykkösenä.

Vastausten perusteella poikien koulunkäynniltä yli jäävä aika on täynnä melko tyypillisiä nuorten poikien harrastuksia. Parilla pojista urheiluharrastus on pitkin matkaa vuorotellut bändin kanssa rakkaimman harrastuksen paikalla, mutta pääasiassa **bändiin panostetaan** tällä hetkellä eniten. Muutaman kerran joku bändiläisistä ei tullut treeneihin johonkin toiseen harrastukseen liittyvän menon vuoksi.

”Sit on ilosella mielin ku sieltä lähtee” – bändiharrastuksen antia ja oppeja

Bänditoiminta – siinä missä mikä tahansa muukin harrastus – opettaa nuorille monia **tietoja ja taitoja**. Soittotaidot luonnollisesti kehittyvät, mutta sen lisäksi pojat mainitsevat haastattelussa muitakin tulevaisuudessa tarpeellisia taitoja, joita bändissä soittaessa oppii. Tässä vaiheessa haastattelua pojat olivat hiukkasen levottomia, eivätkä oikein olisi jaksaneet keskittyä kysymyksiin. Jotakin asiaan liittyvää tuli kuitenkin nauhalle, ensimmäisenä **sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen oppiminen**. Bändissä soittava saa poikien mukaan ehkä myös enemmän **kunnioitusta ja ihailua** osakseen kuin jotakin ”tylsemppää” harrastava nuori. Siten **sosiaalisten suhteiden solmiminen** koulussa voi helpottua – unohtamatta suhteita vastakkaiseen sukupuoleen..

H: Joo. (naureskelevat jotain) (tauko) No okei. No mitäs, mitä tietoja ja taitoja te ootte saanu tän bändiharrastuksen aikana? (pojat naureskelevat ja supisevat omiaan, kun yritän kysyä)

Vesa: Soittotaito on kehittyny. Ja sitten niitä.. sosiaalisia (pitkä tauko)..

Jaska:-----Sosiaalisia (”säestää” Vesaa) - -

Jami: Suuressa.. tai joukossa toimiminen..

Jaska: --- Joo ja sitte tota tietysti just, että kavereiden kaa hengailu ja toimeentuleminen ja sitte se, että se on niinku, se on semmonen kiva,

tommonen niinku soittaa jossain bändissä niin siitä voi vähän puhua sitten kaikille kavereille.

Jami: Muijia voi tulla ehkä, enemmän kuin.. Tai no ei ny aina mut siis jossain

---

Bändissä soittavat kokevat saavansa harrastukseltaan paljon. Treenien jälkeen tuntee olevansa hyvällä tuulella, saaneensa **mukavia kokemuksia** ja **onnistuneensa**. Näillä kaikilla kokemuksilla on varmasti paljon tekemistä sen kanssa, että pojat muun muassa jaksavat taas seuraavana päivänä käydä koulua. Harrastus **antaa voimia** harmaaseen arkeen.

Peter: Nii.. Oliko se siis, että mitä siitä saa, musiikista?

H: Nii, tai mitä te ootte oppinu tai voi sanoo myös siitä, mitä saa.

Jami: --- Siitä saa sitte tommosta kaikkee vapautumisen tunnetta ku siel käy ja sitte sit on ilosella mielin ku sieltä lähtee, kyllä aika väsyny yleensä, ku siel tota joutuu koko ajan, ajan toi, soitteleen --- Sit elämyksiä ja onnistumisia.

Peter: Nii saa.

Jami: Nii ja sellasta justii joku.. Just mää ny toistan, mut jonkun hianon piisin, ni tulee sellanen hiano fiilis. Sitte sitä halua vetää uudestaan sillain.. Jee..

Pojat ymmärtävät hetken miettimisen jälkeen bändissä opituilla taidoilla olevan **merkitystä tulevaisuudenkin kannalta**. Etenkin Vesa, jolla vielä tällä hetkellä on vaikeuksia kohdata isompia ihmismassoja, kokee bändin esiintyessä harjaantuvansa toimimaan tällaisissa tilanteissa paremmin.

H: No mitä hyötyy teille on niistä taidoista, mitä te opitte täs bändiharrastuksen.. niinku myötä? (tauko) Onks niitä.. niistä jotai hyötyy tulevaisuudessa? (tauko)

Peter: --- En mä tiä, onks niistä soittotaidoista nyt mitää hyötyä, ellei sitte just halua jotai ammattia tai ellei halua harrastaa ite, mut just toi sosiaalinen taito ja sitte esiintymistaito, sitä kyllä tarttee niinku monen.. monessa ammatissa tarttee mennä puhuu vähä isommalle väkijoukolle.

Vesa: Nii ja sitte tossa suurtaulukokin ammatissa voi joutuu niinku tarjoilee suurelle joukolle (puhuu aika hiljaa). Tää voi ainaki, tiäk sää, poistaa sitä pelkoo, ku mä en pysty nykysin mennä tonne esimerkiks.. mihinkä saliin tai mihinkä ruokalassa.

Poikien mielestä bändiharrastuksen aloittaminen ei vaadi soittotaitoa, vaan lähinnä **intoa ja halua sitoutua**. Hitunen musikaalisuutta ei myöskään olisi pahitteeksi.

Lisäksi on hyvä oppia sietämään sitä, ettei aina opikaan uutta yhtä helposti kuin joskus aiemmin.

H: No mitäs.. mitä tietoja ja taitoja bändissä soittaminen sitte vaatii? Se opettaa jotakin, mut mitä se vaatii? ---

Peter: Ei periaatteessa, ainakaa siinä alussa ei tartte mitää taitoi, paitsi kyllä vähä ny sosiaaliset taidot, ettei oo ihan persreikä et.

Jami: --- Mut siis justiin, että ei oo ihan sellanen korvaton ihminen.

Jaska: No innostus ja motivaatio on tärkeä siinä alkuvaiheessa.

Vesa: Nii että jaksaa niin, jaksaa harjotella ja..

Peter: Ja just se jaksaminen, ku siel kumminki tulee sellasii tilanteita eteen, että tulee aina pysähdyksiä vähän kehityksessä ja sitte nopeempia, ja siinä voi olla vähän niinku turhautunu ku.. miet.. Ei millään ala oppii jotai tiettyjä biisejä ja sillee. (tauko)

Jami ja Vesa huomaavat mainita myös sen, että esiintyvän taiteilijan täytyy olla niin sanotusti hieman hullu, jotta tekisi sitä mitä tekee. Esiintymiset vaativat rohkeutta, ottaen huomioon, että tässä tapauksessa ovat kyseessä usein ulkonäkönsä ja muutenkin itsensä suhteen erityisen herkät nuoret.

Jami: Ja sittee, just se.. Uskalluksen mennä jo.. lavalle tai jo.. Ja esiintyä yleisölle.

Vesa: (hiljaa) Sen tietyn hulluuden.

Monesti esiintymistilanteet ovat sellaisia, että samana iltana soittaa useita bändejä. Silloin on tärkeää kestää ”kilpailutilanteen” aiheuttamat paineet ja jännitys. Bändin ensimmäinen esiintyminen pelotti etenkin Jamiä, ja muutkin myöntävät keikkojen aiheuttavan suoranaista tärinää..

Jami: --- Mä muistan ensimmäisen meiän keikan, ni.. Pelotti ihan saatanasti.

Jaska: Nii se on hirvee vaihe se, ku odottaa sitä, et millon sinne joutuu, sillee tärisee --- Sitte kun menee sinne rumpujen taakse, ni siinäki viel jännittää –

H: Tuleeks siinä niinku paineita, jos näkee muita bändejä ensin ja sitte? ---

Peter: Kyllä siel sillai, jos aattelee, että ei perkele, noilla meni ihan putkeen - -

Kun kysyn pojilta myöhemmin haastattelussa, mitä musiikki heille merkitsee, vastaukset ovat yksituumaisia. Harrastuksesta on tullut tapa elää ja olla. Martti tiivistää kaikkien pohdinnat osuvasti:

Martti: Todella tärkeä harrastus, se on.. jo.. ei voi olla ammatti, mut jos se on harrastus, ni se on viä enemmän ku harrastus.

Bändiharrastus tuntuu vaativan nuorilta erityisesti **toisten kanssa toimeen tulemisen taitoa ja motivaatiota**. Lisäksi keikat ovat tilanteita, joissa **paineensietokyvystä ja itseluottamuksesta** ei taatusti ole vahinkoa. Onneksi bänditoiminta antaa myös takaisin paljon. Pojat painottavat erityisesti **bändikavereiden kanssa olemisen merkitystä ja soittamisesta saatavia hyviä ”fiiliksiä”**. Jo aiemmin Peter mainitsi ”endorfiinin tulemisen elimistöön” yhtenä syynä, miksi bändissä haluaa olla. Bändiharrastus saa siis aikaan mukavan olon, ja lisää siten nuorten arkista hyvinvointia ja jaksamista. Mielestäni pelkästään tämä riittää puolustamaan nuorten omaehtoisten harrastusmahdollisuuksien säilyttämistä ja kehittämistä; nykynuorilla on muutenkin ihan riittävästi murehdittavaa ja pahan olon aiheuttajia. Haastattelussa aiemmin esittämäni kysymys bändin saamasta tuesta nostikin esiin huolen harrastuksen jatkuvuudesta muun muassa kroonisen treenikämpäpulan takia.

”Siihen liittyy vastuu” - aikuisuus, kasvaminen ja kasvattajat

Kun siirryin haastattelussa teemaan ’aikuisiksi kasvaminen ja kasvattaminen’, ajattelin jotenkin lähtökohtaisen nurinkurisesti, etteivät pojat ehkä innostuisi juttelemaan näin ”tylsästä” aiheesta. Toisin kuitenkin kävi: erityisesti koulun antamasta kasvatuksesta riitti juttua pitkäksi aikaa. Aikuisuuden määrittelemine onnistui melko helposti, vaikka Jaska huomasiikin ’aikuisen’ olevan ”silleen abstrakti käsite”. Jo 18 vuotta täyttänyt, lain silmissä aikuinen Vesa kertoo ikään kuin kokemukseen perustuen, että **aikuisuus tuo vastuuta**.

H: Sit ois tota vähä tällanen hankalampi aihe, toivottavasti jaksatte vielä vähän keskittyä. Eli, aattelin että puhuttas vähä tosta, että mitä teidän mielestä on aikuiseksi kasvaminen. Mitä.. mitä siihen sisältyy? (poikia vähän jostain syystä huvitti tämä teema)

Martti: Vesa on aikuinen!

H: Onks Vesa aikuinen? Millä perusteella Vesa on aikuinen?

Martti: ..Iän perusteella, mutta muuten se ei oo. (nauraa)

Vesa: Siihen liittyy vastuu. --- ..Kantaa seuraukset tekosistaan.

Jami ehdottaa, ettei aikuisena tarvitsisi kuitenkaan olla tylsä, vaikka vastuu pitääkin teoistaan ottaa. Tässä vaiheessa keskustelua koen suorastaan velvollisuudekseni kertoa, että näinhän se asia todellisuudessa onkin. Elämä ei lopu ”kaksvitosenä”.. Peterillä tuntuu olevan sama näkemys.

Jami: Mut kyllä aikuisenakin justiin, varmaan kaksvitosenaki vähä lapsellisia juttuja voi joskus ehkä just tehdä ---

H: Voi tehdä.

Peter: Tekee.

H: Tekee.

Seuraava esittämäni kysymys pistää pojat todella miettimään: mitä on kasvattaminen ja kuka heitä oikein on kasvattanut? Huomaan asettaneeni kysymyksen ehkä hiukan liian abstraktisti, koska poikien on aluksi vaikea ymmärtää, mitä tarkoitan. Yhteisesti pojat kuitenkin myöntävät siihen, että kasvattamisen tarkoituksena on muun muassa opettaa lapsia olemaan ihmisiksi. Huolenpidon ja välittämisen pojat ymmärtävät myös kasvatukseen kuuluviksi Tässä kohtaa kasvatus määrittyy vain vanhempien tehtäväksi.

H: ..ni mitä teidän mielest sit on kasvattaminen?

Jami: Vanhemmat kasvattaa lapsistansa.. Tai yrittää kasvattaa hyviä kansalaisia.

H: Miten ne kasvattaa? Mitä se on se kasvattaminen? (tauko, miettivät kovasti) Teidän mielestä, ei oo mitää oikeita vastauksia.

Jami: Opettamista ja.. asioiden opettamista ja..

Vesa: Ei saa kiroilla eikä tapella eikä.. (ei saa selvää, muut myötäilevät)

H: Eli niinku sääntöjen opettamista?

Peter: Nii. --- Holhoomista, tämmöstä niinku ---

Kasvattajia ovat lopulta poikien mielestä lähinnä **vanhemmat**. Koulun osuutta kasvatuksessa ei pidetä oikein minään - korkeintaan **koulusta saa huonoa kasvatusta**. Elämää varten koulun ei nähdä kasvattavan, monet oppiaineet tuntuvat

pikemminkin aivan turhilta. Tämä aihe saa pojat oikein innostumaan: koulua on mukava arvostella porukalla, kun kaikki tuntuvat olevan aiheesta jokseenkin yksimielisiä. Yksi elämässä hyödyllinen oppiaine sentään löydetään, ja Peterin mielestä on hyvä, että koulu sentään vaatii tekemään *jotain* pelkän kotona makoilemisen sijaan. Yhteiskuntaopin hyöty on poikien mielestä siinä, että siinä oppii erilaisia yrittäjyyden muotoja ja riskejä, ja sitä kautta osaa sitten aikuisena välttää pahimmat sudenkuopat ja taloudelliset menetykset.

H: No.. joo, no.. (mietin hetken) Öö, kuka teitä kasvattaa? Tai on kasvattanu tähän mennessä?

Martti: Äiti.

Jami: Vanhemmat. --- No sitten on saanu noilta.. vaarilta ja papalta kaikkee neuvoja ---

H: No aattelekste, että koulu kasvattaa?

Jami: Emmää.. Siellä vaan, siel oikeesti oppii vaan pahoja tapoja ja..

Peter: Kyllähän se sillai kasvattaa, että just niinku jos jotain, jotain kans pitää tehdä, ettei ny mielellään ihan kotonaan löhöile.

Martti: Tai kylhän siel siis jotain oppii, mut ei siel elämästä opi mitään.

Jami: --- Mitä mää teen jollain lineaarisella funktiolla? --- ..Ne vois sillai valita itte mitä tarvii.

Jaska: --- Yhteiskuntaoppi, se on tärkeä ---

Pojat eivät aluksi huomaa lainkaan koulun muita kuin opetukseen liittyviä ulottuvuuksia. **Koulu sosiaalisena yhteisönä** tulee kuitenkin lyhyesti mainittua. Ja taas suhteiden luominen toiseen sukupuoleen nousee esiin tärkeänä kasvattavanakin tekijänä.

H: No mut, mitä sitte koulussa on muuta ku ne siis, mitä siellä opetetaan? Onks siel mitään muuta, mikä vois kasvattaa?

Martti: Ei.

Jami: No siel voi oikeesti kasvat.. noi.. No siel tutustuu ihmisiin. Ja justiin..

Jaska: --- Sosiaalisia suhteita.

Jami: Nii, vaikka ensimmäiset tyttöystävät tulee koulusta ja.. ja muuta.

Kaikkein mielenkiintoisin keskustelu viriää mielestäni viimeisestä aiheesta **'bändi kasvattajana'**. Se herättää pojissa sekä myönteisiä että kielteisiä näkemyksiä.

Etenkin Martti on vahvasti sitä mieltä, ettei bändillä juuri ole kasvattavaa merkitystä. Minua tämä päättäväisyys tietysti hieman järkyttää, koska olen itse asennoitunut niin, että bändi nimenomaan **on** nuoria soittajia kasvattava yhteisö. Toisaalta bändin kanssa viettämäni havainnointijakso ja tämä haastattelu kokonaisuudessaan viestittävät oman oletukseni olevan oikea. Luulen, että poikien tapa ymmärtää kasvatus lähinnä vanhempien ja koulun taholta heihin kohdistuvana vaikuttamisena sulkee heiltä jonkin verran pois **mahdollisuutta nähdä toisiaan vertaiskasvattajina**. Pojat kuitenkin myöntävät oppineensa toisiltaan uutta ja ymmärtävät esimerkiksi palautteen vastaanottamisen taidon syntyvän eräänlaisen yhteisen kasvattamisen myötä.

H: --- mut mäpäp heidän semmosen kysymyksen, että kasvattaako bändiharrastus?

Jami: Kyyllä se kasvattaa.

Martti: No en mä tiä, kasvattaaks se mistää elämästä ja tommostest aikuistumisest, ei se semmosesta..

Vesa: Ehkä ihmisenä, sillai.

Martti: Nii.

Vesa: Että tulee paremmin toimeen toisten kanssa kun..

H: No opittekste toisiltanne.. tai oottekste sitä mieltä, että te kasvatatte toisianne, sillee tietyllä tavalla?

Jami: No kyllä me.. Välillä oppii jotain uutta --- Sitten kaikkii uusia juttuja kuulee kaikista. Sitte..

Martti: No, mun mielestä kyllä ei tää bänditouhu niinku - -

Jaska: Me ainaki pyydetään Vesaa menee autokouluun, kasvatetaan sitä. (huvittuu)

Jami: Kyllähän se bändi on niinkö.. Siel kerrotaan kaikki asiat, ni se on niinkö sellane..

Martti: Mut ei se ny sua kasvata kumminkaa!

Jami: No niin mutta.. No ei ny.

H: No kasvaattaaks se, että toiset antaa palautetta? Kaikesta, niinku soittamisesta ja.. - -

Peter: No kyllähän se on sillain, että se palaute pitää ottaa vastaan ja tälle näin, et senki hyväksyminen, et jos joku sanoo näin, että 'sä oot iha huono kitaristi' ---

”Kai sitä pitäs itteki jotai alkaa soittelee” – soittoharrastuksen motiivit

Poikien innostus musiikkiharrastusta kohtaan kumpuaa monesta lähteestä. Jaskan, Martin ja Jamin kohdalla alkusysäyksen on antanut kotiväki. Kaikki ovat melko pienestä pitäen kuunnelleet paljon musiikkia, ja siitä on hiljalleen kehittynyt myös oma soittoharrastus.

H: No niin. Eli kertosittekte vielä niistä syistä, et minkä takia te harrastatte musiikkia? Just musiikkia eikä jotain muuta?

Jaska: --- Öö, no mun isä ni se on pikkupojasta asti soittanu, monia soittimia ja sillai, ja sitten tota.. --- musiikkia menee suvussa tosi paljon ni piti iteki sitte alottaa.

Perheen vaikutus harrastuksen valinnassa on siis suuri. Muita syitä ovat oma **kiinnostus** musiikkia kohtaan ja musiikin **elämyksellisyys**.

Vesa: Se on hieno harrastus. Mää tykkään soittaa ja kuunnella paljon.

Jami: --- ja sitten niin musiikki antaa elämyksiä ja musiikki on hienoa ja.. (pieni tauko) Siitä tykkää.

Siihen, miksi pojat haluavat soittaa nimenomaan bändissä, vaikuttavat erityisesti **sosiaaliset syyt**. Toisilta saatu tuki esiintymistilanteessa ja soittamisen harjoittelussa koetaan arvokkaaksi. Toisaalta pojat ajattelevat bändissä soittamisen olevan myös helpompi **väylä saada itseään esiin** kuin yksin esiintymällä.

H: --- Niin minkä takia te soitatte just bändissä? (tauko)

Vesa: Parempi esimerkiksi olla lavalla ku on bändi taustalla. Ei yksin tarvii olla.

Peter: --- Alottaessakaan ei tarte olla mikää supermusikko, kahen vanhana alottanu moozartti.

Soittoharrastuksen kehittyessä **motiivit ovat muuttuneet**. Kun bändi aloitti, pojilla oli vain halu oppia soittamaan. Nyt bänditoiminnalla tavoitellaan jo suurempia – muun muassa parempia esiintymismahdollisuuksia. Bändiläiset myös kokevat

aiempaa enemmän olevansa tekemisistään vastuussa koko bändille, eivät enää vain itselleen.

H: --- Onks se syy muuttunu matkan varrella? Oliko aluksi sama syy (soittaa bändissä) kun mikä on nyt? (tauko)

Peter: --- alustan me soitettiin vaan oman hovin vuoksi ja nytte --- Nykyään pitää vähän tota bändiäkin tyydyttää silläi että ---

---

V: --- Nyt haluaa keikalle ja tehdä demoa sun muuta.

”Lisää treenikämppejä” – tukea monelta suunnalta ja tuen puuttakin

Mikään nuorten harrastustoiminta ei ole mahdollista ilman ulkopuolisten tukea, ei vaikka nuoret kuinka toimisivat oma-aloitteisesti ja hyvin keskenäänkin. Kun esitin kysymyksen bändin saamasta tuesta, otin tietoisesti esille myös sen vaihtoehdon, etteivät pojat olisi saaneet juuri minkäänlaista apua harrastustaan mahdollistamaan. Näin tein heille näkyväksi sen, että ymmärrän nuorten bänditoiminnan puitteissa olevan parantamisen varaa, ja että haluaisin jotenkin muuttaa kehnoa tilannetta. Onneksi poikien puheenvuorot kuitenkin osoittavat, että etenkin **henkistä ja sosiaalista (ja rahallista) tukea** on ollut tarjolla, lähinnä vanhempien taholta. Yllättävää kyllä, koululta pojat eivät koe saaneensa apua harrastukseensa.

H: No, mites sitte tää tukipuoli, että minkälaista tukea te ootte saanu ja ootteks te saanu minkäänlaista tukea?

Jami: Vanhemmilta on tullu rahallista tukea.

Vesa: Rahallista tukea on tullu mummulta ---

Haastatteluajankohtana bändi oli juuri menettänyt kaupungin tarjoaman treenikämppejensä, eikä uudesta ollut vielä tietoa. Kaupungin treenikämppeihin on pitkä jono, ja niitä saa käyttää vain tietyn aikaa, kunnes vuoro siirtyy seuraaville jonottajille. Tällä kertaa oli siis tämän nuoren bändin aika väistyä. Jami ja Vesa kiteyttävät **yhteiskunnan vastuun** huolehtia nuorten harrastamisen puitteista näin:

Jami: Toivoisi sosiaalista tukea enemmän.

H: Eli keneltä?

Jami: Tampereen kaupungilta ja Suomen maalta.

Vesa: Lisää treenikämppejä.

Poikien **vanhemmat** tuntuvat pääpiirteissään olevan **hyvin kiinnostuneita ja kannustavia** jälkikasvunsa harrastuksen suhteen. Erityisesti kuljetusapua soittimien ja laitteiden viemiseen treenikämpälle tai poikien kyyditsemistä on ollut tarjolla. Sen lisäksi vanhemmat saattavat sanallisestikin kehua poikien musikaalisuutta, kuten Jamin laulaessa yökerhossa.

H: Onks ne kiinnostuneita teiän, täst harrastuksesta?

Jami: Oohan ne.

Jaska: Kyllä ainaki meiän vanhemmat, ni ne tukee tätä. ---

H: Miten se ilmenee?

Jaska: --- No aina kehuu sillee --- Niinku tarjoo aina apua, et ”joo, millon viedään ne rummut sinne kämpälle” ja sillee ---

---

N: ..Justiin ku määki joskus karjuin jossain yökerhossa ja meidän isä katto, --- ni se sano vaan, et ”jatka vaan, hyvä, jatka vaan, hyvä” ---

Vanhempien kärsivällisyys ei aina riitä niin pitkälle kuin pojat toivoisivat. Vesa joutuu – ymmärrettävää kyllä – pitämään kotona bassoa soittaessaan äänenvoimakkuuden melko pienellä, jotteivät hänen vanhempansa häiriintyisi. Poikien edustama musiikkityyli (heavy) saattaa myös herättää vanhemmissa kummastusta, vaikka he muuten olisivatkin musiikista kiinnostuneita.

Peter: Äitis tulee huutaa, että ”saatanan satanisti”- -

Vesa: No ku mul ei oo ees puolessa välissä se pötikkä, ni silti ne tulee valittaan.

H: Tuntuuks.. tuntuuks teist välillä, et vanhemmat ei niinku tajua tota, koska se on tommost rankempaa musiikkii, et ymmärtääks ne sitä?

Martti: Mulleki äiti vaa sano, --- että ”jos sää itte vaan tykkäät tommostesta musiikista”, että ei hän tykkää siitä niinku musiikkityylistä kyllä..

Jami: --- Porukat ei hirveesti tota örinää ja tollasta niinkö --- Ne ei ymmärrä tota ehkä tota heviä niin.

Bändin ulkopuolisilta **kavereilta saatu tuki on hieman kyseenalaista**. Toisaalta kaverit naljailevat ja ovat inhoavinaan bändin musiikkia, toisaalta jotkut - ainakin

tytöt – ymmärtävät ja tykkäävät. Pojat uskovat, että musiikkityylillä voi olla yhteys siihen, mikseivät jotkut pidä heistä.

H: Mites - - mites teidän kaverit muut, jotka ei oo bändissä, ni mitä ne sanoo? --
- Kannustaaks ne vai..?

Peter: Kyllä siis sillai kannustaa.. (ei saa selvää) kaikkee vitsailla muka, että ”ääh, en mä teitä jaksa kuunnella, te ootte ihan paskoja.”

Jami: --- Jotkut on kateellisia --- Jokkut tytöt taas pitää tosi hienona ---

Vesa: --- Mun kaverit kuuntelee just semmosta jotain teknoo --- ni ei ne yhtää ymmärrä.

Aivan omillaan ei bändiläisten siis onneksi ole tarvinnut pärjätä. Etenkin vanhemmat ovat kannustaneet poikia eteenpäin harrastuksessaan ihan käytännön avustamisella. Bändin ulkopuoliset kaverit taas eivät välttämättä ota poikien harrastamista tosissaan tai haukkuvat bändiä vain siksi, etteivät itse osaa soittaa. **Yhteiskunnan puutteellinen tuki** esimerkiksi treenikamppien ja esiintymismahdollisuuksien järjestämisen suhteen aiheuttaa osaltaan sen, että poikien on todella tehtävä itse töitä voidakseen jatkaa harrastustaan. Toisaalta tämä **lisää nuorten oma-aloitteisuutta**, kun kaikkea ei tuodakaan valmiina eteen, mutta toisaalta harrastustoiminnan liika vaikeutumisenkaan ei ole hyväksi - etenkin kun kaikki bändinuoret eivät saa tukea harrastukseensa oikein mistään muualtakaan.

Ryhmähaastattelun yhteenvetoa

Havainnointijakson aikana huomasin poikien tottuneen minuun hyvin ja suhtautuvan läsnäolooni yllättävänkin luontevasti. Sama luontevuus toistui ryhmähaastattelussa: pojat juttelivat keskenään rennosti, vastasivat teemakysymyksiin pääpiirteittäin asiallisesti ja **ottivat itse vastuuta haastattelutilanteen kulusta**. Toisaalta kuitenkin mietin, otinko itse sittenkin liian suuren roolin jutustelun etenemisestä. Koin muutaman kerran haastattelun aikana joutuvani johdattelemaan poikia melko paljon, jotta he pääsisivät joihinkin teemoihin sisälle. Tavallaan tällainen haastattelijan ohjaama keskustelun eteenpäin vieminen johtuu siitäkin yksinkertaisesta seikasta, että haastateltavat **olettavat** haastattelijan olevan päävastuussa tilanteen etenemisessä. Haastateltavat odottavat haastattelijan antavan ohjeita ja tekevän kysymyksiä, koska sellainen on haastattelun luonteelle ominaista. Toiseksi haastattelija voi joutua

vetovastuuseen myös siksi, että **haastateltavat ovat nuoria** ja ovat tottuneet aikuisen ohjaavan heitä heille oudoissa tilanteissa. Uskon näistä pohdinnoista huolimatta haastattelun kulkeneen jokseenkin hyväksyttäviä polkuja.

Sisällöllisesti ryhmähaastattelu syvensi havainnointijakson aikana saamiani tietoja, aivan kuten olin olettanutkin. Bändistä muodostui haastattelun pohjalta kuva **tiivinä, pojille erityisen tärkeänä ryhmänä/yhteisönä, jolla on yhteisöille ominaisesti omia sääntöjä, tavoitteita ja keskinäisiä toiminnan tapoja**. Bändin merkitys on soittoharrastusyhteisönä toimimisen lisäksi **korostuneen sosiaalinen**. Sosiaalisten taitojen osaaminen on poikien mielestä jo *edellytys* bändissä olemiselle, mutta bänditoiminta myös edelleen vahvistaa sosiaalista osaamista – ryhmässä olemisen taitoja. Vaikka musiikki ja bändi ovatkin pojille tällä hetkellä ehdottoman tärkeitä, suoranaisia elämäntapoja, he ymmärtävät aikuistuttuaan tarvitsevänsä, ainakin varalta, muunkin ammatin. Yhteiskunta vaatii nuorilta koulutusta, vaikka pojat itse eivät ainakaan peruskoulutukselle juuri anna arvoa.

Haastattelun perusteella voi todeta nuorten bändien toimivan hyvin **itsenäisesti**. Vanhemmista on apua lähinnä soittimien hankinnassa ja kuljetuksessa sekä joskus henkisenä ja sosiaalisena tukena. Yhteiskuntakaan ei erityisemmin tule nuoria vastaan, sillä bändien harjoitustiloista on kaupungissa kuin kaupungissa huutava pula. Tämä johtaa siihen, että nuorten on usein itse löydettävä treenikämppänsä, samoin kuin penäyttävä tai itse järjestettävä esiintymismahdollisuuksiakin. Omaehtoinen bändiharrastustoiminta on erityisen paljon **oma-aloitteisuutta vaativaa**, ja siitä syystä todellakin kasvattavaa vapaa-ajanvietettä. Bändin sisällä **opitaan rutkasti pienryhmässä toimimisesta**, mutta myös kosolti **yhteiskunnan taholta tulevista odotuksista ja niihin vastaamisesta**.

6.4 Empiirisen osan yhteenvetoa

Aineistonkeruuprosessi tuotti tutkimusbändistäni siis kolmenlaista aineistoa. Kahden kuukauden mittaisen (loka-joulukuu 2003) havainnointijakson ajalta kertyivät runsaat havainnointiin perustuvat kenttämuistiinpanot, joiden kautta bändin sisäinen vuorovaikutus aukeni tämän tutkielman tarpeisiin – vertaisryhmän yhteisöllisyyttä ja

vuorovaikutusta kuvaamaan (alaluku 6.1). Toisentyyppistä aineistoa puolestaan syntyi samoihin kenttämuistiinpanoihin kirjatuihin keskusteluihin (alaluku 6.2), joita bändin pojat kävivät treenikämpällä varsinaisen soittoharrastuksen lisäksi ja ohella. Kolmas aineiston osa, havainnointijaksoa täydentämään tehty ryhmähaastattelu (alaluku 6.3) toi havainnointiaineistoa paremmin esiin nuorten omat näkemykset bändissä soittamisen merkityksistä, ja täydensi siten hyvin aiemmin kerättyä materiaalia. Erittelen seuraavaksi lyhyesti aineiston eri osioiden tärkeimmät tutkimustulokset ja niiden yhteydet aikaisempaan nuorisoryhmiä ja nuorten musiikkiharrastuksia käsittelevään tutkimukseen.

Havainnoinnin pohjalta saadut tutkimustulokset

Havainnointijakson aikana treenikämpän sisäinen vuorovaikutus koostui yhdessä olemisesta, hauskanpidosta ja keskittyneestä työnteosta erilaisten roolien ja normien vaikuttaessa kaiken toiminnan taustalla. Lähteenmaa ym. (1990, 4-5) kuvasivat tämäntyyppistä yhteisöä sanalla ”turvasatama”, koska siellä nuorten oli mahdollisuus levähtää ja olla vapaita koulun ja vanhempien asettamista odotuksista. Bändin omassa tilassa nuorilla ei ollut pakkoja, vaan vapaus olla vielä lapsia. Tätä lapsenomaisuutta bändiläiset osoittivat sekä naljailemalla toisilleen että muutoinkin nauramalla yhdessä. Puuronen (1995, 139-140) havaitsi omassa tutkimuksessaan naureskelun olevan pojille ominainen tapa reagoida tunteista puhuttaessa. Omien havaintojeni mukaan tutkimusbändini pojat kuitenkin nauroivat lähinnä toisilleen tai yhdessä jonkun kertomille hauskoille jutuille, jolloin oli kyse vain rennosta hauskanpidosta. Samaa mieltä olen kuitenkin Puurosen kanssa siitä, että nauraminen on nuorille yksi tapa tuntea yhteenkuuluvuutta. Sitä se oli ainakin tämän bändin vuorovaikutuksessa.

Bändiläisten välinen tiivis ystävyys tuli jatkuvasti esiin bänditreeneissä. Pojat neuvoivat ja tukivat toisiaan sekä sanoivat tein. Fornäsin ym. (1989, 49) tutkimuksessa bändin jäsenten läheisyys osoittautui musiikin tekemisen edellytykseksi. Pitempiaikaiset ystävyysuhteet muotoutuivatkin bändiyhteisön kantavaksi voimaksi myös minun tutkimusbändini arjessa. Toinen yhteys Fornäsin ym. tutkimukseen (mt., 137) on siinä, että bändin sisällä oli havaittavissa erilaisia

rooleja. Etenkin soittomoraalin vartijan rooli tuntuu olevan hyvinkin tarpeellinen bändin kehittymisen ja työnteon aloittamisen kannalta.

Treenikämpällä pojat tuntuivat tämän tästä harjoittelevan normien ja sääntöjen noudattamista. Osa säännöistä oli poikien keskenään päättämiä, osa taas ulkoa ohjautuvia. Tällaisia ulkoa päin sisäistettyjä sääntöjä ovat esimerkiksi kotoa opitut tavat ja yhteiskunnan asettamat normit. Fornäs ym.(1989, 241-242) havaitsivat hekin samanlaista vapaaehtoista normien opettelua omien tutkimusbändiensä keskuudessa. Mäki-Kulmala (1993, 255-258) taas huomasi, että hänen tutkimansa nuoret olivat pääsääntöisesti itse kehitelleet muusta yhteiskunnasta poikkeavat omat arvot ja normit, joita sitten noudattivat omassa yhteisössään. Minun tutkimani nuoret poikkesivat Mäki-Kulmalan tutkimuksen nuorista siten, että heidän arvonsa ja säännöstönsä pohjasivat kuitenkin selvästi vielä vanhempien ja koulunkin tarjoamiin ohjeisiin. Esimerkiksi sinnikkään työnteon arvostaminen on mitä luultavimmin ”periytynyt” vanhemmilta ja koulusta edelleen huokuvan niin sanotun protestanttisen työetiikan omaksumisen kautta.

Soittotaitoihin kohdistuva kritiikki ja muu palaute leimasivat nekin treenikämpän arkea. Poikien oli opeteltava ottamaan soittaessaan muita huomioon, koska liian itsekkästä toiminnasta (sooloilusta) tuli äkkiä huonoa palautetta. Toisten virheisiin tartuttiin hyvinkin hanakasti. Jauhiaisien ja Eskolan (1994, 19-20) mukaan omasta toiminnasta saatu palaute kehittää ryhmäläisten kykyä toimia erilaisissa tilanteissa joustavasti ja virheistä oppien. Treenikämpätilanteissa palaute ei aina ollut kovin kehittävää näin ulkoa päin katsoen, mutta koska bändiläisten motivaatio harrastamisensa suhteen oli niin korkealla, hieman ilkeäkään kritiikki ei heitä lannistanut. Mitä luultavimmin osaaminenkin kasvoi, koska kritiikki aiheutti pientä painetta harjoitella ankarammin.

Treenikämpäkeskusteluista

Bändiläisten treenikämpäkeskustelut liikkuvat monilla nuoren elämää, vapaa-aikaa, koulunkäyntiä ja aikuistumista sivuavilla alueilla. Vertaisten kanssa jaetaan ja vertaillaan kokemuksia, joskus kavereilta otetaan oppiakin. Frønes (1990, 14)

ajattelee nuorten ryhmissä tapahtuvan vuorovaikutuksen kehittävän sellaisia kommunikatiivisia taitoja, joiden avulla nuoret myöhemmin selviävät ja kykenevät toimimaan **yhteiskunnassa**. Lähteenmaa (2000, 41) taas pitää ryhmiin kuulumista ja ryhmissä tapahtuvaa vuorovaikutusta **yksilöllisen** identiteetin ja minäkuvan rakennusaineina. Mielestäni nämä molemmat tulevat näkyviin bändiläisten välisissä keskusteluissa. Nuorten suhde yhteiskunnan toimintajärjestelmiin näyttäytyy erityisesti koulunkäyntiin liittyvissä keskusteluissa tai vaikkapa tulevaisuuden työpaikoista puhuttaessa. Yksilöllisempää identiteetin muokkausta taas on puhe kullekin tyypillisistä vapaa-ajanvietto tavoista ja oman bändin, tai vieläkin henkilökohtaisempien omien soittotaitojen, vertailu muihin harrastelijabändeihin. Yhtä kaikki nuorten keskusteluista huokuu voimakas **itsenäistymisen tarve ja tahto**. Oma ajattelua on alettu kehittää vanhemmista irrallaan, ja silta nuoruudesta aikuisuuteen ei enää näytäkään liian hataralta kulkea.

Ryhmähaastattelun pohjalta saadut tutkimustulokset

Haastattelussa pojat kertoivat bändiharrastuksen olevan heille erityisen merkityksellinen, suorastaan elämäntapa. Treeneissä saa mukavia kokemuksia ja tuntee onnistuneensa. Into ja ilo soittaa tulivat päällimmäisinä esiin musiikkiharrastuksesta puhuttaessa. Karisto (1996, 52) pitää kulttuuriharrastuksen tärkeimpänä ominaisuutena juuri tällaista **välitöntä palkitsevuutta**. Kun nuoret voivat hyvin, he suuremmalla todennäköisyydellä osallistuvat muuhunkin ympäröivään kulttuurielämään.

Bändiläiset eivät nähneet harrastustaan erityisen kasvattavana – ainakaan siinä mielessä, mikä heille ensiksi tuli mieleen kasvatuksesta. He kokivat kasvatuksen olevan sääntöjen opettamista ja ”holhoamista”, joka kuuluu ensisijaisesti vanhemmille. Tässä poikien näkemys muistuttaa pitkään vallinnutta aikuiskeskeistä sosialisatiokäsitystä, johon muiden muassa Lähteenmaa ym. (1990, 3) ovat viitanneet. Tosin tutkimusbändini poikien mielestä huonoja vaikutteita saa lähinnä koulusta, eikä kavereilta, jotka puolestaan olivat aikuiskeskeisessä sosialisatiokäsityksessä kaiken pahan alku ja juuri.

Tutkimusbändin pojat olivat sitä mieltä, että bändin suurin merkitys on toiminnan kautta lujittuvissa sosiaalisissa suhteissa ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä. Tämä nimenomaan on **vertaiskasvatusta**, jossa kasvu aikuiseksi tapahtuu sosiaalisten prosessien ja niissä opittujen vuorovaikutustaitojen kautta (mm. mt., 3-4). Yhtä lailla bänditoiminta on kasvattavaa siinäkin mielessä, että se **vaatii nuorilta oma-aloitteisuutta ja omaa aktiivisuutta** bänditoiminnan puitteiden järjestämisen suhteen. Haastattelussa pojat kertoivat saaneensa harrastukseensa tukea jonkin verran vanhemmiltaan, mutta eivät juuri yhteiskunnan taholta. Tässä mielessä bändi on nuorille samantyyppinen siirtymävaihe nuoruudesta aikuisuuteen kuin Mäki-Kulmalan (1993, 255-258, 312) tutkima yhteisö oli jäsenilleen. Harrastukseen pitää **panostaa**, ja jokaisen ryhmäläisen on **otettava vastuuta** ryhmän hyvinvoinnista sekä toiminnan jatkumisesta. Nuorten omaehtoinen bänditoiminta onkin mitä mainioin itsenäistymisen opetteluarenana.

7 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tapaustutkimuksellinen ote tekee keräämästäni aineistosta ja koko tutkimuksesta ainutlaatuisen, eikä sen perusteella voida tehdä kaikkia omaehtoista bänditoimintaa harrastavia nuoria koskevia johtopäätöksiä. Tutkielman tarkoitus onkin yleistämisen sijaan ollut syventyä yhden harrastusryhmän kokemuksiin ja nostaa esiin yksi nuorten vertaisryhmä ja sen merkitykset nuorille itselleen. Tämän aineiston perusteella vertaisryhmä on nuorille erityisen tärkeä sosiaalinen ympäristö ja yhteisö, jonka jäsenet kasvattavat huomaamattaan toisiaan myönteiseen suuntaan. Huonoille poluille kasvamisestakin varmasti nuorten ryhmissä tapahtuu, mutta tämän ryhmän kohdalla tavoitteellinen harrastus näyttää ohjaavan poikia terveeseen kasvuun ja kehitykseen pitkälti yhteiskunnan asettamien kehysten puitteissa.

Nuorten bändi ON kasvattava yhteisö

Tärkeimmät tutkimuskysymykseni keskittyivät **harrastusryhmän kasvattavan ja yhteisöllisen merkityksen** pohtimiseen. Tutkimusaineistojen pohjalta nuorten bändistä piirtyy tarkka kuva, josta ovat erotettavissa kaikki tiiviin yhteisön piirteet säännöistä ja juuri tälle ryhmälle ominaisista toimintatavoista lähtien. Bändin jäsenet

tuovat treenikämpälle kaikki aikuiseksi kasvamiseen liittyvät pohdintansa, joita sitten käsitellään yhdessä jutellen. **Kokemusten jakaminen** on bändiläisille luontainen tapa peilata itseään ja toimintaansa muista. Pojat arvostavat ryhmän tarjoamaa **sosiaalista tukea** ja pitävät erityisen tärkeänä aikaa, jolloin vain hengailaan – *ollaan* yhdessä. Aivan kuin vahingossa tai huomaamattaan pojat myös opettavat toisilleen hyviä tapoja tai ainakin huomauttavat huonoista.

Bändin oma harjoitustila mahdollistaa sen, että pojat ovat voineet luoda bändille **oman toimintakulttuurin ja aikuisista vapaan vyöhykkeen**. Tässä tilassa kukin voi muutaman kerran viikossa hengähtää hetken koulun ja kodin suunnalta asetettujen vaatimusten ulkopuolella. Treenikämpä on **pakoton, omaehtoisen ja itsenäisen harrastamisen paikka**, jossa suurimpia vaatimuksia itselle ja toisilleen asettavat pojat itse. Bändin yhdessä mietittyjä tavoitteita kohti pyritään ja ”töitä” tehdään ainakin kausiluonteisesti ihan tosissaan. Pelkästä hengailusta ei siis bändiharrastuksessa ole kyse. Työnteon ohella pojat pitävät keskenään hauskaa, nuorille ominaiseen tapaan toisilleen naljailemalla ja hölmöilemällä. Näin **testataan ystävyyttä** ja samalla lujitetaan sitä entisestään.

Niin kuin missä tahansa yhteisössä, tämänkin bändin jäsenillä on erilaisia **rooleja**. Roolit tuovat luonnollisesti mukanaan valtaa kuhunkin rooliin ”kuuluvan” määrän. Bändin sisäiseen hierarkiaan ollaan harvinaisen tyytyväisiä, vaikka silloin tällöin bändikaverin päällepäsmäystä kyllä kritisoidaankin. Treenikämpä tuntuukin olevan oiva paikka kokeilla erilaisia rooleja ja asemia suhteessa muihin. Toisilta saadun palautteen perusteella pojat sitten rakentavat minuuttaan pala palalta enemmän itsensä näköiseksi – taas kerran **vertaiskasvatuksen** voimin.

Kasvamiseen kuuluu myös **tunteiden käsittelyn ja ilmaisun opetteleminen**. Bändin sisällä ilmaistaan tunteita välillä rajustikin, ja joskus on helpottavaa puhua yhdessä vaikkapa autolla ajamiseen liittyvistä peloista. Tällaisessa yhteisöllisessä tilanteessa myös tunteiden ilmaisusta saadaan **välitöntä palautetta**, jonka perusteella nuori oppii muun muassa toiset paremmin huomioon ottavia tapoja käsitellä vaikeita asioita ja tunnetiloja. Toisaalta **musiikki on itsessään vapauttava ja luova harrastus**, jossa voi huoletta purkaa ahdistuksen tunnetta tai vastaavasti kokea suurta **iloa ja onnistumisen kokemuksia**. Musiikin elämyksellisyys on nuorelle tapa olla

yhteydessä omaan, vielä ehkä sekavaankin tunnemaailmaansa ja ilmaista sekä myönteisiä että kielteisiä tunteita. **Ryhmässä yhdessä koetut tunteet myös lujittavat bändiläisten yhteenkuuluvuuden kokemusta** – bändi tiivistyy ryhmänä entisestään.

Toinen tämän tutkielman tutkimuskysymyksistä liittyy **musiikin ja musiikkiharrastuksen erityiseen merkitykseen nuoren kasvun kannalta**. Mitä erityistä omaehtoisessa musiikkiharrastuksessa sitten on tutkimusbändiläisten suunnalta tarkasteltuna? Tärkeimmäksi musiikkiharrastuksen erityispiirteeksi hahmottuu mielestäni **soittoharrastuksen tavoitteellisuus**. Bändillä on selkeitä päämääriä, joihin pääseminen edellyttää yhteistä ponnistelua. Jokaisen on osaltaan otettava **vastuuta** yhteisestä ”projektista”, jotta tavoitteiden toteutuminen olisi mahdollista. Nuorten kasvun kannalta tällainen vastuunkannon opettelu on hyvin hyödyllistä ja kasvattavaa. Nuorten omien sanojen mukaan ”aikuisuus tuo vastuuta”, ja aikuisuushan on näillä pojilla ihan nurkan takana. Vastuunottoa ei varmasti koskaan tule nuorena harjoiteltua liikaa. Bändiharrastus antaa siihen kuitenkin sopivat puitteet.

Toisena olennaisena musiikkiharrastuksen (ja muidenkin esittävien tai taideharrastusten) erityispiirteenä pidän esiintymistilanteiden myötä opittavien taitojen omaksumista. **Paineensietokykyä ja itseluottamusta** vaaditaan rutkasti, jotta bändi uskaltaa nousta lavalle kriittisen yleisön eteen. Samalla esiintymiskokemus tuo **varmuutta**, jota pojat itsekin pitivät tärkeänä tulevaisuuden työn kannalta. Toisaalta jo esiintymismahdollisuuksien järjestäminen edellyttää nuorilta **oma-aloitteisuutta**, koska ne eivät useinkaan tipu valmiina keikkatarjouksina aloittelevan bändin eteen. Soittajien kivinen tie harrastajista ”oikeiksi” muusikoiksi opettaa nuorille myös **realistisuutta** ja etenkin sen, ettei mitään saa ilmaiseksi. Hyvä oppi jälleen aikuiseksi kasvamisen kannalta!

Tutkimusprosessin ja tutkijana toimimisen arviointia

Pro gradu -tutkielman teko on ollut vaativa, mutta siksi myös antoisa prosessi. Tutkimusasetelmani aikaa vievine aineistonkeruineen ja kaikessa intensiivisyydessään oli mielestäni onnistunut. Yksi tärkeimmistä tavoitteistani tutkielman suhteen oli saada hyvä kontakti tutkimaani nuorisoryhmään ja päästä pureutumaan ryhmän

toimintaan mahdollisimman tarkoin ja perusteellisesti. Havainnoinnin ja ryhmähaastattelun avulla koen yltäneeni tähän tavoitteeseen ihan tarpeeksi hyvin. Toisena olennaisena tavoitteena tutkimusprosessissa oli oppia lisää itsestäni tulevana nuorisotyöntekijänä sekä vielä vihreänä tutkijana. Nuorisotyöntekijän identiteetti on vasta muotoutumassa, ja siihen tunnen saaneeni vahvistusta gradunteon aikana sekä tiedollisesti että kokemuksellisesti. Onhan minulla tutkimusprosessin aikana ollut varsin loistava näköalapaikka tulevan ”työsarkani”, nuorten, arkeen, ja olen sen myötä saanut myös konkreettista harjoitusta nuorten kohtaamisesta.

Tiedollisesti olen oppinut paljon nuorten omaehtoisesta ryhmätoiminnasta ja sen erityispiirteistä, ja mikä tärkeintä, olen saanut aidon kosketuksen tämän päivän nuorten elämismaailmaan. Minä pääsin tuohon maailmaan osalliseksi havainnointijakson aikana, vaikkakin vain tarkkailijana. Tärkeimmäksi tiedolliseksi tutkimustulokseksi mielestäni muodostuu eritoten se, että **nuorten omilla ryhmillä on huomattavan suuri merkitys nuorille itselleen.** Ryhmät ovat nuorille **osallisuuden ja yhteenkuulumisen paikkoja**, joissa **jaetaan kokemuksia** kaikesta kasvavaa nuorta askarruttavasta. Ryhmissä opitaan **kavereilta ja toisaalta opetetaan heitä, käsitellään tunteita sekä hankitaan uusia tietoja ja taitoja.** Erityisesti nuorten ryhmissä harjoitellaan yhdessä **sosiaalisia taitoja.** Nuorten oma porukka on selvästi tärkeä kasvualusta orastavaan aikuisuuteen, koti- ja koulukasvatuksen ohella.

Toisaalta etnografisella otteella tehdyn tutkielman tärkein tutkimustulos ei mielestäni välttämättä ole se, jonka tutkija saa selville pelkän aineiston analyysin avulla. Tässä tutkimuksessa analyysin tekeminen on ollut minulle pikemminkin aineistonkeruusuuden kokonaisuuden summaamista. Päämäärää, valmista tutkimusraporttia ja uutta luotaavia tuloksia tärkeämmiksi onkin muodostua itse **matkanteko** – ne vaikeudet, yllätykset ja uudet asiat, joita aloitteleva tutkija kohtaa aineistonkeruun ja tutkimuksenteon muiden vaiheiden opettelun myötä. Koenkin gradunteon olleeni itselleni ennen kaikkea eräänlainen opintomatka tutkimuksentekoon ja tutkimuksen sisällä yhden nuorisobändin maailmaan. En tekisi paljoakaan toisin. Tai no: saattaisin ehkä tarkistaa VIELÄ kerran, toimiiko se haastattelunauhuri nyt ihan varmasti..

Kun aloittelin tutkielman teoreettisen osan työstämistä talvella 2003, olin jo päättänyt, keitä pyytäisin tutkimusryhmäksi. Keväällä sain ensi kontaktin bändiin ja luulin olevani voiton puolella. Syksyllä en kuitenkaan päässyt heti käsiksi havainnointiin, koska en ilmeisesti ollut tarpeeksi ”jämäkkä” yrittäessäni ehdottaa ensimmäistä tapaamista bändille. Tässä kohtaa tunsin olevani aika voimaton ja ikään kuin tutkittavieni armoilla. Ymmärsin, että ihmisiä tutkittaessa – ja etenkin nuorten ollessa kyseessä – on edettävä pitkälti **tutkittavien ehdoilla**. En voinutkaan olettaa, että kaikki menisi aina aivan omien suunnitelmieni mukaan. Kaiken kaikkiaan kontaktinotto bändiin sujui kuitenkin hyvin, kunhan alkuvaikeuksista selvittiin.

Havainnointijakson aikana tunsin oloni välillä liiankin kotoiseksi treenikämpän nojatuolissa istuessani. Pelkäsin, etten pystyisi etäännyttämään itseäni tarpeeksi bänditoiminnan arjesta, etten pystyisikään näkemään, mikä siinä on tutkimukseni kannalta oleellista. Olinhan nuorempana itsekkin ”hengannut” treenikämpillä ja sinällään ollut sisällä siinä kulttuurissa. Pelkoni osoittautui kuitenkin jokseenkin aiheettomaksi. Olin bändiläisten suhteen koko ajan tietyllä lailla ulkopuolinen, vaikkakin loppuvaiheessa jo melkein ”kalustoon kuuluva” tutkijanalku. Ei siis ollut odotettavissa, että voisin samaistua liikaa bändipoikiin tai että missään vaiheessa ajautuisin treenikämpäkulttuurin sisäjäseneksi. Vaikka suhteeni poikiin kehittyi ajan kuluessa luontevammaksi ja hieman läheisemmäksi, onnistuin siitä huolimatta mielestäni säilyttämään heihin tutkimuksenteon kannalta riittävän etäisyyden. Toisaalta tietynlainen jään rikkominen, luottamuksen syntyminen minun ja tutkittavien välille, oli välttämätöntä aineistonkeruun onnistumisen kannalta.

Tutkielman teon edetessä olen pohtinut moneen otteeseen tutkimusetiikkaan liittyviä kysymyksiä. Erityisesti ovat mietityttäneet tutkittavien henkilöllisyyden häivyttämiseen liittyvät asiat sekä tutkijan roolin ja muiden omien roolieni yhdistäminen. Tutkittavien henkilöllisyyden ei pitäisi tekstinäytteiden pohjalta olla keksittävässä, mutta takuita ei siitä silti voi antaa. Mitä tulee omien roolieni kanssa tasapainotteluun, se onkin ollut henkisesti melko haastavaa. Erityisen huolen aiheena minulla oli se, miten onnistuisin ”loiventamaan” kasvattajan rooliani tutkimuksenteon ajaksi. Miten suhtautuisin, jos huomaisin poikien selkeästi tarvitsevan ohjausta tai kasvatuksellista tukea tutkimusprosessin aikana? Tai entä jos joku heistä itse hakisi minulta tällaista tukea? Nämä pohdinnat jäivät onneksi teoreettisiksi, koska

käytännössä eteeni ei sattunut tällaisia vaikeita valintatilanteita. Sain pysyä turvallisesti tutkijan roolissani, ja pikku hiljaa se alkoikin tuntua ainoalta oikealta tavalta suhtautua treenikämpän tapahtumiin.

Toisaalta perinteinen (tai minun käsitykseni mukaan perinteinen) tutkijan rooli ei myöskään ollut sellainen, johon olisin voinut samaistua. Sen sijaan että olisin piiloutunut täysin objektiivisen tarkkailijatutkijan roolin alle, päätin olla tutkimustilanteissa oma itseni niin pitkälle kuin mahdollista. Pukeuduin niin kuin aina pukeudun, juttelin niin kuin aina juttelen puolitutuille ihmisille. Toisaalta saatoinkin joskus neuvoa poikia, jos he johonkin asiaan apua kysyivät tai muuten kertoa omia kokemuksiani bänditoimintaan liittyen, ikään kuin nuorisotyöntekijän roolissa. Halusin bändiläisten oppivan tuntemaan minut lähinnä heitä 6-8 vuotta vanhempana tulevana nuorisotyöntekijänä, joka on ihan siviilissäkin kiinnostunut nuorisobänditoiminnasta – en yliopistolta lähetettynä, ”virallisenolaisena” tutkijatätinä, jollaiseen poikien taatusti olisi ollut vaikeampi luottaa.

Kaiken kaikkiaan olen melko tyytyväinen tutkimusprosessin kulkuun ja omaan toimintaani kentällä. Toivon mukaan koko ajan matkassani kulkenut aito kiinnostus ja motivaatio näkyvät myös ulospäin tästä tutkimusraportistani. Ilman niitäkin olisi tutkielman saanut aikaiseksi, mutta taatusti tutkimusenteko ei silloin olisi ollut näin antoisaa ja suorastaan hauskaa.

Ennaltaehkäisevä sosiaalipolitiikka sosiaalityön resurssina

Tutkielmani liikkuu sisällöllisesti sosiaalityön tutkimuksen marginaalissa. Lähtökohdiltaan tutkimus on erityisesti **nuorisotutkimuksellinen**, eikä se siis ole suoraan yhteydessä sosiaalityön tutkimuksen perinteisimpiin aihealueisiin tai keskusteluihin. Toisaalta nuorten vertaiskasvattajuus ja harrastukset ovat leimallisesti osa **ennaltaehkäisevää sosiaalipolitiikkaa**, jonka tehtävänä on tukea ihmisten elämänhallintaa ja lisätä arkista jaksamista sekä hyvinvointia. Siinä missä sosiaalityön tutkimus yleensä on keskittynyt sosiaalisiin ongelmiin lähinnä niiden korjaamisen tai vaikeuksissa olevien ihmisten auttamisen näkökulmasta, niin sanotun kolmannen alueen tutkimus tekee näkyväksi **sosiaalisten ongelmien ehkäisyn yhteisöjen**

arjessa. Tällöin ongelmien sijaan painottuvatkin ihmisten ja yhteisöjen sisäiset resurssit sekä yhteiskuntaan osallistumisen/osallisuuden moninaiset muodot. Tämä tutkimus osallistuukin sosiaalityön tutkimuksen sisäiseen keskusteluun eritoten kysymällä, olisiko jo aika sisällyttää todellinen ennaltaehkäisevyys myös sosiaalityön käytäntöihin. Yhtenä ehdotuksena voisi olla vaikkapa se, että sosiaali- ja nuorisotyöntekijät jalkautuisivat nykyistä useammin alueilleen, tutustumaan käytännössä ihmisten arkisiin toimintaympäristöihin. Tilanteiden laajemman kartoittamisen kautta saataisiin kattavampi kuva yhteisön voimavaroista ja potentiaalista, joita sitten voitaisiin tukea vaikkapa järjestämällä juuri sillä alueella kaivattua harrastus- tai kerhotoimintaa.

Tällaista työtä tehdään Suomessa tällä hetkellä erityisesti erilaisissa **yhteisö- ja yhdyskuntatyön sekä alueellisen kehittämisen projekteissa**, jotka ovat perustaltaan hyvin sosiaalipedagogisia. Mielestäni myös institutionaalisessa sosiaalityössä kannattaisi keskittyä hieman enemmän tämän kaltaiseen ongelmien ennaltaehkäisyyn. Tämä tietenkin vaatisi yhteiskunnan taholta suurempaa taloudellista panostusta (muun muassa uusien työntekijöiden palkkaamisen takia), jonka toteutuminen taas ei vaikuta kovinkaan todennäköiseltä. Toisaalta huomattavia summia menee tällä hetkellä vaikeiden ongelmien korjaamiseen, jota tehokkaan ennaltaehkäisyn mallissa ei tarvitsisi niin mittavasti tehdä. Tässä kohtaa en kuitenkaan mene tämän syvemmälle sosiaalisen työn kehittämissuunnitelmini: jätettäköön se jonkun muun innokkaan tutkijanalun huoleksi.

Nuorisotutkimuksen kannalta tällainen 2000-luvun nuorten elämismaailmojen kuvaaminen on nähdäkseni juuri sellaista tietoa, jota tarvitaan nuorisotyön ja –toiminnan suuntaamiseksi oikeaan suuntaan. Tämän pienen tapaustutkimuksen kautta nuorisoryhmissä tapahtuva vertaiskasvatus näyttäytyy huomattavan merkityksellisenä nuorten tulevaisuuden kannalta. Mielestäni olisikin siis olennaisen tärkeää, että yhteiskunta tukisi nuorten omaehtoista harrastustoimintaa muun muassa tarjoamalla **riittävästi harrastustiloja ja muita kulttuurisen osallistumisen mahdollisuuksia**. Tukemisella tarkoitan tässä myös entistä tehokkaampaa nuorten innostamista ja aktivoimista, joka tähtää siihen, että kaikilla nuorilla on **taito ja tahto ottaa vastuuta** yhteisönsä hyvinvoinnista. Näin nuorissa piilevät huimat resurssit, luovuus ja joustavuus saataisiin todella palvelemaan sekä heitä itseään että koko yhteisöä.

Jatkotutkimusaiheita

Tutkimusprosessi herätti monia uusia kysymyksiä, joista voisi helposti kehitellä useita jatkotutkimusaiheita. Mielestäni erityisen kiinnostavaa olisi tietää, miten nuorten omaehtoista harrastustoimintaa (muutakin kuin nuorisobändejä) tällä hetkellä yhteiskunnallisesti tuetaan eri puolella Suomea. Samalla voitaisiin kartoittaa laajemmin, missä määrin nuoret harrastavat jotakin tavoitteellista kulttuuri- tai vastaavaa toimintaa ilman suoranaista aikuisohjausta.

Toinen kiehtova jatkotutkimus syntyisi siitä, jos tällaista minun tutkimukseni tyyppistä tutkimusta jatkettaisiin pidemmällä aikavälillä vaikkapa useamman bändiyhteisön kanssa. Tällöin tulisivat tarkemmin näkyville harrastuksen ja harrastusryhmän pitkäaikaiset vaikutukset nuoren elämään, ja voitaisiin tutkia, miten bänditoiminnan merkitys muuttuu varhaisnuoruudesta aikuisuuteen siirryttäessä. Kiinnostavaa olisi myös selvittää, miten tytöt ja pojat eroavat bändiyhteisön jäseninä ja olisiko pelkästään tytöistä koostuvan bändin vertaiskasvatus erilaista kuin tämän minun ”poikabändini”. Toivoa sopii, että nuorisobändien maailma innoittaa muitakin tutkimaan sitä tarkemmin. Tutkittavaa taatusti löytyy vielä monelle.

Kiitos!

Tämän tutkielman tekeminen olisi ollut huomattavan paljon tuskaisempaa ilman monen ihmisen tukea ja kannustusta. Ensimmäinen kiitos kuuluu niille muutamalle bändille, joiden puuhailuja olen saanut kunnian seurata silloin (tai siitä lähtien), kun olin vielä itsekkin pahainen teini. Innoitukseni kumpuaa suuresti teiltä. Toisena suurkiitos neuvoista, ohjauksesta ja kannustuksesta Roivaisen Irenelle: oli lupa tehdä toisin ja niinhän minä teinkin. Molempien tutkielmaseminaariryhmieni jäsenille kuuluu kiitos kriittisistä kommentteista ja hyvistä ehdotuksista tutkielman teon suhteen. Poikaystävä taas ansaitsee hatunnoston ymmärtämyksestä ja kuuntelemisesta – KIITOS.

Lopuksi kiitos tutkimusbändini pojille. Olette loistavia. (ja jokaiselle piste siitä, että jaksoi lukea tänne asti..) Musiikissa on voimaa ja te osaatte käyttää sitä. Pitäkääpä huolta toisistanne jatkossakin.

Kirjallisuus

- Aalto, Ritva & Minkkinen, Sirkka (toim.) (1971) Nuoret tänään. Helsinki: Otava.
- Allardt, Erik & Jartti, Pentti & Jyrkilä, Faina & Littunen, Yrjö (1958) Nuorison harrastukset ja yhteisön rakenne. WSOY: Porvoo.
- Antikainen, Ari (1993) Kasvatus, koulutus ja yhteiskunta. Porvoo: WSOY.
- Antikainen, Ari (1998) Kasvatus, elämäntyyli ja yhteiskunta. Porvoo: WSOY.
- Antikainen, Ari & Rinne, Risto & Koski, Leena (2000) Kasvatustieteologia. Juva: WSOY.
- Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas (2002) Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen: tiedonsosiologinen tutkielma. Suom. ja toim. Vesa Raiskila. 3. painos. Helsinki: Gaudeamus.
- Coleman, John C. (toim.) Kouluvuosien psykologiaa. Espoo: Weilin+Göös.
- Eräsaari, Leena (1995) Kohtaamisia byrokraattisilla näyttämöillä. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Helsinki: Gaudeamus.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha (1998) Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Forsberg, Hannele (1998) Perheen ja lapsen tähden: etnografia kahdesta lastensuojelun asiantuntijakulttuurista. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto.
- Förnäs, Johan & Lindberg, Ulf & Sernhede, Ove (1989) Under rocken. Musikens roll i tre unga band. Stockholm: Symposion.
- Frønes, Ivar (1990) Vertaissuhteiden merkityksestä. Nuorisotutkimus 8 (3), 9-20.
- Grönfors, Martti (1985) Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät. 2. painos. Helsinki: WSOY.
- Haapamäki, Jouko & Kaipio, Kalevi & Keskinen, Soili & Uusitalo, Ilkka & Kuoksa, Maria (2000) Yhteisö kasvattaa: päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Helsinki: Tammi.
- Hammersley, Martyn & Atkinson, Paul (1983) Ethnography. Principles in practice. London: Tavistock.
- Heiskanen, Ilkka & Mitchell, Ritva (1985) Lättähatuista punkkareihin. Suomalaisen valtakulttuurin ja nuorisokulttuurien kohtaamisen kolme vuosikymmentä. Keuruu: Otava.

- Helanko, Rafael (1953) Turun poikasakit. Sosiologinen tutkimus 9-16-vuotiaitten poikien spontaanisista ryhmistä vv. 1944-51. Turku: Turun yliopisto.
- Helve, Helena (1987) Nuorten maailmankuva. Seurantatutkimus pääkaupunkiseudun erään lähiön nuorista. Väitöskirja. Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus.
- Helve, Helena (1989) Sidotaanko vai sitoutuvatko nuoret yhteiskuntaan? Sosialisaaion käsitteestä. Nuorisotutkimus 7 (4), 12-17.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena (2001) Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hoikkala, Tommi (2003) Uusi tutkijuus ja suomalainen nuorisotutkimus vuonna 2003. Nuorisotutkimus 21 (1), 74-77.
- Hägglund, Tor-Björn & Amnell, Gustaf & Aalberg, Veikko & Pylkkänen, Kari (toim.) Kasvu ja kehitys. Suomen nuorisopsykiatrisen yhdistyksen vuosikirja 5. Jyväskylä: Gummerus.
- Jauhiainen, Riitta & Eskola, Marjatta (1994) Ryhmäilmiö. Juva: WSOY.
- Juvonen, Antti (2000) ”...Johnnyllakin on univormu, heimovaatteet ja –kampa...” Musiikillisen erityisorientaation polku musiikkiminän, maailmankuvan ja musiikkimaun heijastamina. Väitöskirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Järviluoma, Helmi (1998) Bändi on nuorelle satsaus itseen. Tiede 2000 18 (2), 4-7.
- Karisto, Antti (1994) Potkua paikallisyhteisöihin. Näkökulma ennaltaehkäisevään sosiaalipolitiikkaan. Sosiaaliturva 82 (9), 26-31.
- Karisto, Antti (1996) Invisible social policy: empowerment through cultural participation. Teoksessa Kvartti (Quarterly). Helsingin kaupungin tietokeskuksen neljännesvuosijulkaisu 3B. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 50-53.
- Kaskimo, Esa & Koskinen, Asko (1982) Nuorison omaehtoinen musiikkitoiminta – luovuus, nuorisokulttuuri ja Elävän Musiikin yhdistykset. Kasvatusopin/nuorisotyön tutkinnon tutkielma. Opetusjaosto. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Kauhanen, Jarmo (1982) Musiikin vaikutuksista lapsen ja nuoren kasvatukseen ja kasvamiseen. Kasvatusopin/nuorisotyön tutkinnon tutkielma. Opetusjaosto. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Keskinen, Vesa (2001) Kiirettä pitää. Kaverit, koti, koulu ja nuorten vapaa-aika Helsingissä 2000. Tutkimuksia 2001: 10. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Kosonen, Erja (2001) Mitä mieltä on pianonsoitossa? 13-15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksestaan. Väitöskirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

- Kurki, Leena (2000) Sosiokulttuurinen innostaminen. Muutoksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.
- Kvartti (Quarterly) (1996) Helsingin kaupungin tietokeskuksen neljännesvuosijulkaisu 3B. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Kyhyräinen, Sari (1993) Bänditoiminta nuorisokulttuurisena ilmiönä. Nuorisotyön tutkinnon tutkielma. Opetusjaosto. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Kyllönen, Jyrki (1986) Kulttuuria, musiikkia, teollisuutta: musiikin tehtävien ja aseman tarkastelua nuorten alakulttuureissa. Nuorisotyön tutkinnon tutkielma. Opetusjaosto. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Latvala, Tero (2000) Aktivismien alkuvoimaa. Katsaus 1990-luvun nuorten maailmoihin. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuskatsauksia 2000:1. Helsinki.
- Lehtonen, Kimmo (1992) Musiikki nuorison tuhoavuuden käsittelykanavana. Nuorisotutkimus 10 (2), 2-8.
- Liikkanen, Mirja & Pääkkönen, Hannu (toim.) (1993) Arjen kulttuuria. Vapaa-aika ja harrastukset vuosina 1981 ja 1991. Kulttuuri ja viestintä 1993:2. Helsinki: Tilastokeskus.
- Lähteenmaa, Jaana (2000) Myöhäismoderni nuorisokulttuuri: tulkintoja ryhmistä ja ryhmiin kuulumisten ulottuvuuksista. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Lähteenmaa, Jaana & Riihelä, Monika & Strandell, Harriet & Vesikansa, Sari (1990) Vertaisryhmät yhteiskuntatutkimuksen kohteena. Nuorisotutkimus 8 (3), 2-8.
- Lähteenmaa, Jaana & Siurala, Lasse (1991) Nuoret ja muutos. Tutkimuksia 177. Helsinki: Tilastokeskus.
- Leontjev, A. N. (1977) Toiminta, tietoisuus, persoonallisuus. Helsinki: Kansankulttuuri.
- Mead, George H. (1934) Mind, Self and Society: From the Standpoint of a Social Behaviorist. Chicago: University of Chicago Press.
- Minkkinen, Virpi & Pääkkönen, Hannu & Liikkanen, Mirja (2001) Kulttuuri- ja liikuntaharrastukset 1991 ja 1999. Kulttuuri ja viestintä 2001:5. Helsinki: Tilastokeskus.
- Mitchell, Ritva (1980) Nuorten elämäntyylistä ja kulttuuritoiminnoista. Julkaisuja 57. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto.
- Mustola, Kati (1990) Vaihtoehtona vapaus. Tutkimus ilman työtä elävistä helsinkiläisnuorista. Helsinki: Helsingin kaupunki.

- Mäki-Kulmala, Airi (1993) *Initiaatio ja alakulttuuri*. Acta Universitatis Tamperensis. Ser. A, vol. 383. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Niemi, Iris & Pääkkönen, Hannu (1989) *Ajankäytön muutokset 1980-luvulla*. Tutkimuksia 153. Helsinki: Tilastokeskus.
- Niemi, Iris & Pääkkönen, Hannu (2001) *Ajankäytön muutokset 1990-luvulla*. *Kulttuuri ja viestintä* 2001: 6. Helsinki: Tilastokeskus.
- Nieminen, Juha (1995) *Nuorisossa tulevaisuus*. Suomalaisen nuorisotyön historia. Helsinki: Lasten Keskus.
- Nuorten elinolot (1984). *Tutkimuksia* Nro 108. Helsinki: Tilastokeskus.
- Puuronen, Vesa (1989) *Nuorisoryhmien toiminta ja toiminnan mieli: metodologinen, teoreettinen ja empiirinen tutkimus nuorisjärjestöistä ja katuteatterista*. *Lisensiaatintutkimus*. Joensuun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia n:o 24. Joensuu.
- Puuronen, Vesa (1995) *Nuoret maailmansa tuottajina? Tutkimus nuorisososio­logian metodologiasta ja nuorten keskusteluista*. Väitöskirja. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja n:o 21. Joensuu.
- Pääkkönen, Hannu (2002) *Mihin koululaisten aika kuluu?* Tilastokeskuksen Hyvinvointikatsaus 4, 2-8.
- Pösö, Tarja (1993) *Kolme koulukotia*. Tutkimus tyttöjen ja poikien poikkeavuuden määrittelykäytännöistä koulukotihoidossa. Väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis, Sarja A, 388. Tampere.
- Rättö, Outi (1995) *Viidesluokkalaisten musiikillinen maailma: viidesluokkalaisten käsityksiä musiikista, musikaalisuudesta, musiikin merkityksestä ja omista edellytyksistään musiikintekijöinä ja -kokijoina*. Pro gradu -tutkielma. Opettajankoulutuslaitos. Hämeenlinna: Tampereen yliopisto.
- Salmon, Phillida (1982) *Vertaisryhmän vaikutus*. Teoksessa Coleman, John C. (toim.) *Kouluvuosien psykologiaa*. Espoo: Weilin+Göös, 107-131.
- Salo, Suvi (1992) *Musiikinopetuksen mieluisuus ja merkitys: peruskoulun ala-asteen viidennen ja kuudennen luokan oppilaiden arviointeja*. Pro gradu -tutkielma. Opettajankoulutuslaitos. Hämeenlinna: Tampereen yliopisto.
- Siurala, Lasse (1994) *Nuoriso-ongelmat modernisaatioperspektiivissä*. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1994:3. Helsinki.
- Suutari, Minna (2002) *Nuorten sosiaaliset verkostot palkkatyön marginaalissa*. Väitöskirja. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Syrjälä, Leena & Numminen, Merja (1988) *Tapaustutkimus kasvatustieteessä*. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 51. Oulu: Oulun yliopisto.

- Syrjälä, Leena & Ahonen, Sirkka & Syrjäläinen, Eija & Saari, Seppo (1996) Laadullisen tutkimuksen työtapoja. 1.-3. painos. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Tervo, Jukka (1985) Musiikkiterapia nuoren kasvun ja kehityksen tukena. Teoksessa Hägglund, Tor-Björn & Amnell, Gustaf & Aalberg, Veikko & Pylkkänen, Kari (toim.) Kasvu ja kehitys. Suomen nuorisopsykiatrisen yhdistyksen vuosikirja 5. Jyväskylä: Gummerus, 140-174.
- Tolonen, Tarja (2001) Nuorten kulttuurit koulussa. Ääni, tila ja sukupuolten arkiset järjestykset. Helsinki: Gaudeamus.
- Tulamo, Kirsti (1993) Koululaisen musiikillinen minäkäsitys, sen rakenne ja siihen yhteydessä olevia tekijöitä: tutkimus peruskoulun neljännellä luokalla. Väitöskirja. Helsinki: Sibelius-akatemia.
- Vygotskij, Lev Semēnovic (1978) Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Ziehe, Thomas (1991) Uusi nuoriso. Epätavanomaisen oppimisen puolustus. Tampere: Vastapaino.

Liitteet

Liite 1. Tutkimuslupa ja sitoumus tutkimukseen osallistumisesta

Lokakuu 2003

Tutkimuslupa pro gradu –tutkielmaa varten

Hei!

Olen Mari Koponen ja opiskelen sosiaalityötä/sosiaalipedagogiikkaa Tampereen yliopistossa. Opintoni ovat nyt siinä vaiheessa, että tutkinnosta puuttuu enää lopputyö, pro gradu –tutkielma. Gradutyöni käsittelee nuorten vertaisryhmää ja tarkemmin sitä, *miten musiikkiharrastusryhmä kasvattaa nuoria*. Mikä saa nuoren harrastamaan juuri *ryhmässä*, mitä musiikkiharrastusryhmä nuorelle antaa, mitä se vaatii ja opettaa? Millaisia tietoja ja taitoja nuori saa omalta vertaisryhmältään? Toisena kiinnostuksen kohteena on se, mitä nimenomaan *musiikin* harrastaminen nuorelle itselleen merkitsee. *Miten musiikki itsessään nuorta kasvattaa?* Näihin kysymyksiin toivon saavani vastauksia nuorilta itseltään: minua kiinnostavat nimenomaan nuorten omat kokemukset musiikkiharrastusryhmän ja musiikin merkityksestä heidän kasvunsa kannalta.

Olen nyt metsästävässä pro gradu –työhöni tutkimusaineistoa. Aikomukseni on syksyn 2003 aikana *havainnoida ja haastatella 1-3 nuorten (n. 13-18-v.) bändiä*. Havainnointi tapahtuu nuorille luonnollisissa vapaa-ajan ryhmätilanteissa (esimerkiksi bändin harjoitukset, esiintymiset yms.), joissa minä tutkijana olen mukana lähinnä ulkopuolisena tarkkailijana. Haastattelut tehdään nekin ryhmässä mahdollisimman vapaasti tietyistä, ennalta valituista tema-aiheista keskustellen. Tutkimukseen osallistuminen edellyttää nuorilta jonkinasteista sitoutumista ja positiivista asennetta, avoimuuttakin. Toisaalta nuorilla on missä tahansa tutkimuksen vaiheessa oikeus kieltäytyä osallistumasta tai kieltää kerätyn aineiston tai sen osan käyttäminen. Keräämäni aineisto (havainnointimuistiinpanot, haastattelunauhut) tulee kuitenkin vain minun käyttöni, ja kaikki tiedot käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti.

Poikanne on mukana yhdessä tutkimuskohteeksi valitsemistani bändeistä. **Pyydänkin teiltä huoltajina nyt lupaa lapsenne osallistumiseen pro gradu –tutkimukseni tekoon.** Tutkimusryhmien nuorten ajatukset ja kokemukset ovat työni kannalta hyvin arvokkaita ja tärkeitä. Ilman nuorten panosta tutkimus jäisi kovin ontoksi eikä varsinkaan vastaisi tutkimuskysymyksiini parhaalla mahdollisella tavalla.

Vastaa mielelläni kaikkiin pro gradu –työhöni liittyviin kysymyksiin puhelimitse 040-54... tai sähköpostitse: mari.koponen@uta.fi. Palautattehan oheisen tutkimusluvan ja nuoren sitoumuksen allekirjoitettuna nuoren mukana. Saatte siitä myöhemmin itsellenne kopion.

Terveisin,

Mari Koponen
Tampereen yliopisto
Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos
Kotios.: ..katu ..., 33... Tampere

TUTKIMUSLUPA

Lapseni _____ saa osallistua Mari Kopsen pro gradu –tutkielman aineiston tuottamiseen. Vaikka ryhmän nuorten osallistuminen onkin tärkeää tutkimuksen onnistumisen kannalta, nuorella on kuitenkin missä tahansa tutkimuksen vaiheessa oikeus kieltäytyä osallistumasta tai kieltää kerätyn aineiston / aineiston osan käyttäminen. Kerätty aineisto (havainnointimuistiinpanot, haastattelunauhut) tulee vain tutkijan omaan käyttöön, ja kaikki tiedot käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti.

Aika ja paikka _____

_____

huoltajan allekirjoitus ja nimen selvennys

SITOUMUS TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

Sitoudun osallistumaan Mari Kopsen pro gradu –tutkielman aineiston tuottamiseen. Minulla on kuitenkin missä tahansa tutkimuksen vaiheessa oikeus kieltäytyä osallistumasta tai kieltää kerätyn aineiston/aineiston osan käyttäminen. Kerätty aineisto (havainnointimuistiinpanot, haastattelunauhut) tulee vain tutkijan omaan käyttöön, ja kaikki tiedot käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti.

Aika ja paikka _____

_____

nuoren allekirjoitus ja nimen selvennys

Liite 2. Teemahaastattelurunko

Bändin ryhmähaastattelu

Tammikuu 2004/MK

Teemahaastattelun teemat

- ◆ **Tausta/historia:** Miten bändi saanut alkunsa, miten poikien musiikin harrastaminen on alkanut? [mistä asti ovat tunteneet toisensa]

- ◆ **Motiivit:** Miksi pojat harrastavat juuri musiikkia, miksi harrastavat musiikkia nimenomaan ryhmässä/bändissä, onko motiivi muuttunut matkan varrella, mikä on bänditoiminnassa pojille tärkeintä/parasta/ikävintä? [mitä muuta harrastavat musiikin lisäksi ja miksi]

- ◆ **Taidot/tiedot:** **A.** Mitä tietoja/taitoja bändiharrastus opettaa, mitä bändissä soittaessa oppii (1. ajan kuluessa, välillisesti + heti, välittömästi; 2. musiikillisesti + muut tiedot/taidot), mitä hyötyä näistä tiedoista/taidoista on tulevaisuudessa? [mitä bändiharrastuksesta saa tietojen/taitojen lisäksi]
B. Mitä bändiharrastus vaatii (tiedot/taidot/asenteet/tuki)?

- ◆ **Tuki:** Millaista tukea pojat ovat saaneet bändiharrastukseensa (koti/koulu/kaverit/kaupungin nuorisopalvelut/järjestöt; aineellinen/henkinen tuki)?

- ◆ **Tavoitteet:** **A.** *Bändin* yhteinen tavoite, *mihin* bändissä soittamisella pyritään, *miten* tavoitteeseen pyritään?
B. *Bändin jäsenten henkilökohtaiset* tavoitteet soittajina/muuten elämässä?

- ◆ **Musiikin merkitys:** Mikä merkitys musiikilla (kuuntelu, harrastaminen ym.) on pojille?

- ◆ **Kasvu/kasvaminen/kasvattaminen:** **A.** Mitä poikien mielestä on aikuiseksi kasvaminen, mitä on kasvattaminen, kuka/mikä heidän mielestään kasvattaa/on kasvattanut heitä?
B. Kasvattaako/onko bänditoiminta kasvattanut heitä; jos on, miten?

- ◆ **Lopuksi:** Miltä tuntui olla havainnoitavana/haastateltavana/mukana tässä tutkimuksessa; tunnelmat prosessin ajalta ja loputtua; palaute (molemmin puolin)?

Liite 3. Bändin tarina

The Hunter –bändin tarina (bändin ja poikien nimet muutettu)

The Hunter –bändi sai alkunsa kolmen kaveruksen halusta soittaa yhdessä. Kaksi bändiläistä ovat tunteneet toisensa kolmannesta luokasta lähtien, ja samoihin aikoihin ala-asteella pojat tutustuivat myös kahteen muuhun tulevaan bändiläiseen. Pari pojista pelasi silloin myös samassa jääkiekkjoukkueessa. Alun perin bändi perustettiin kahden pojan toimesta talvella 2001, jolloin he olivat kahdeksannella luokalla. Myöhemmin mukaan tulivat vakituisesti muut soittajat. Muutamien bändin jäsenten vaihdosten ja nimenmuutoksen jälkeen bändin kokoonpanoksi vakiintui Jami, Martti, Peter, Jaska ja Vesa.

Pojista Vesa ja Jaska eivät olleet ennen bändin perustamista soittaneet oikeastaan mitään soitinta. Peter oli aloittanut kitaransoiton ala-asteella, mutta kunnolla hän alkoi soittaa vasta seitsemännellä luokalla. Martilla oli ennen bändiä kahden eri soittimen opiskelua ja musiikin teoriaopintojakin. Kitaransoiton harjoittelun Martti aloitti vähän ennen bändin perustamista. Myös Jami oli ala-asteikäisenä ollut erilaisilla soittotunneilla.

Tutkielman valmistumiseen mennessä The Hunter on tehnyt muutamia keikkoja, pari kasettidemoa ja cd-demon. Vastikään pojat olivat pari kuukautta ilman treenikämpää, mutta uudessa paikassa päästiin aloittamaan keväällä 2004.